

JAARVERSLAG & JAARREKENING 2014

Juni 2015

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Bestuurlijke samenvatting	4
1.1	Inleiding	5
1.2	Leeswijzer	7
1.3	Samenstelling van het bestuur	9
1.4	Financieel resultaat 2014	11
1.5	Financiële samenvatting	17
Hoofdstuk 2	Programma's	18
Programma 1	Bestuur	19
Programma 2	Openbare orde en veiligheid	23
Programma 3	Beheer openbare ruimte	27
Programma 4	Economische zaken	32
Programma 5	Onderwijs	35
Programma 6	Cultuur, sport en recreatie	39
Programma 7	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	46
Programma 8	Volksgezondheid en milieu	51
Programma 9	Ruimtelijke ordening en huisvesting	55
Hoofdstuk 3	Paragrafen	61
3.1	Paragraaf Bedrijfsvoering	62
3.2	Paragraaf Financiering	69
3.3	Paragraaf Grondbeleid	73
3.4	Paragraaf Lokale heffingen	81
3.5	Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	84
3.6	Paragraaf Verbonden partijen	90
3.7	Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	97
3.8	Paragraaf Klimaat en duurzaamheid	106
Hoofdstuk 4		109
4.1	Balans per 31 december 2014	110
4.2	Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	112
4.3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	113
4.4	Toelichting op de balans	117
4.5	Reserves en voorzieningen	124
4.6	Analyses	127
	Programma 1 Bestuur	128
	Programma 2 Openbare orde en veiligheid	132
	Programma 3 Beheer openbare ruimte	133
	Programma 4 Economische zaken	135
	Programma 5 Onderwijs	136
	Programma 6 Cultuur, sport en recreatie	137
	Programma 7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	139
	Programma 8 Volksgezondheid en milieu	141
	Programma 9 Ruimtelijke ordening en huisvesting	143
4.7	Incidentele baten en lasten	145
4.8	Onvoorzien	147
4.9	Algemene dekkingsmiddelen	148
4.10	EMU saldo	149

Vaststellingsbesluit	150
Controleverklaring	151
Hoofdstuk 5 Bijlagen	152
5.1 Kerngegevens	153
5.2 Investeren met gemeenten (IMG)	154
5.3 Investerings en kredieten	155
5.4 Ontwikkeling van de begroting 2014	157
5.5 Specifieke uitkeringen (SISA)	159
5.6 Verantwoording fractieondersteuning	163

Hoofdstuk 1 Bestuurlijke samenvatting

1.1 INLEIDING

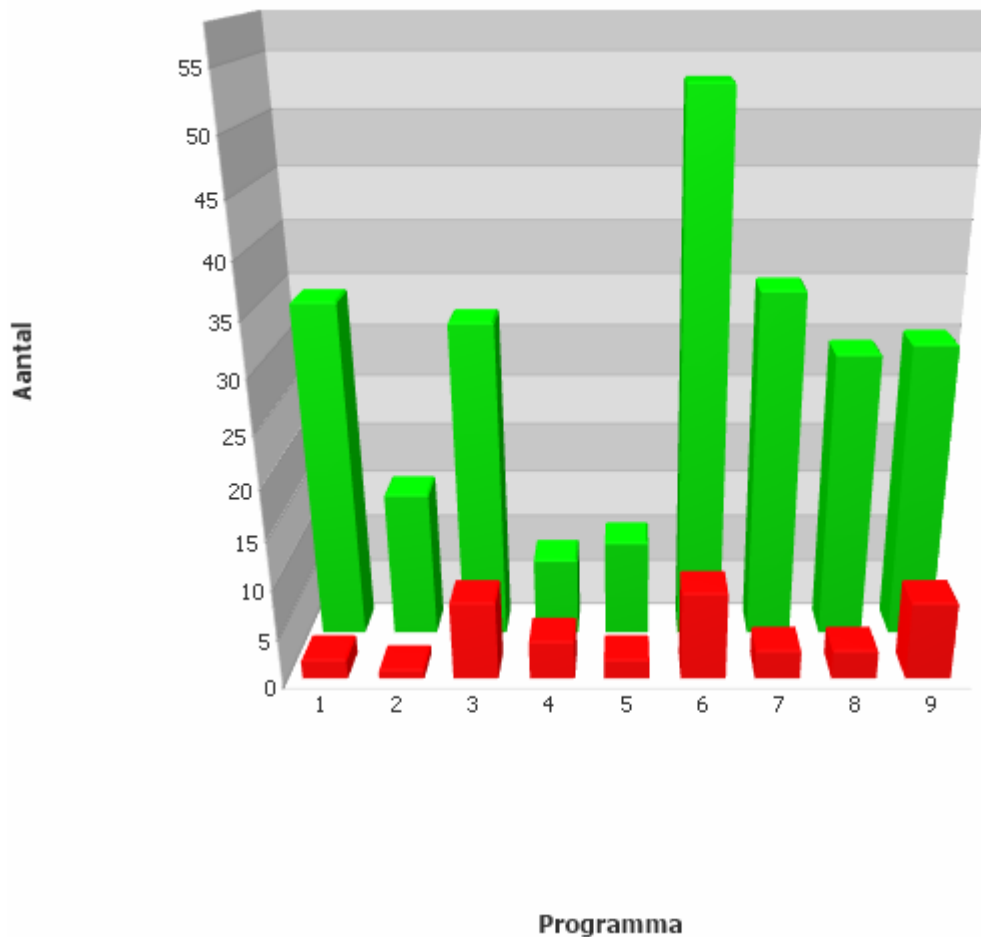
Het jaarverslag geeft een terugblik op het jaar 2014. Het geeft inzicht in de prestaties die we als gemeente het afgelopen jaar hebben geleverd en de stappen die we hebben gezet in het bereiken van onze doelen zoals verwoord in de programmabegroting. Daarnaast geeft het inzicht in de financiële middelen die we hebben ingezet om dit alles mogelijk te maken. Met dit jaarverslag en de jaarrekening 2014 leggen we verantwoording af over de programmabegroting 2014.

In 2014 hebben verdere doorontwikkelingen en verbeteringen plaatsgevonden. Dit geldt voor alle onderdelen van de P&C-cyclus en in het bijzonder voor dit verantwoordingsdocument. Dit jaar wordt bijvoorbeeld voor het eerst de jaarrekening beschikbaar gesteld via een doorklikbare webversie. Deze verbeteringen hebben tot doel de gemeenteraad meer in positie te brengen, dat wil zeggen: bepalen van de strategie en sturen op hoofdlijnen en controleren op basis van informatie 'op maat'. Naast inhoudelijke wijzigingen, zijn er ook op het gebied van de lay-out weer vernieuwingen doorgevoerd. Dit komt de leesbaarheid van dit document ten goede. In de leeswijzer wordt per onderdeel van dit boekwerk een toelichting gegeven.

In 2014 zijn onder andere de volgende ontwikkelingen en prestaties actueel geweest in de gemeente Dalfsen:

- voorbereiding op de drie decentralisaties
- de grote projecten waaronder de Trefkoele+
- het Waterfront
- samenwerking in de regio
- rekenkameronderzoek naar grondexploitaties (verwerking)
- de verbouwing van de ambtelijke organisatie.
- doorontwikkelen van P&C cyclus

Stand prestaties per programma

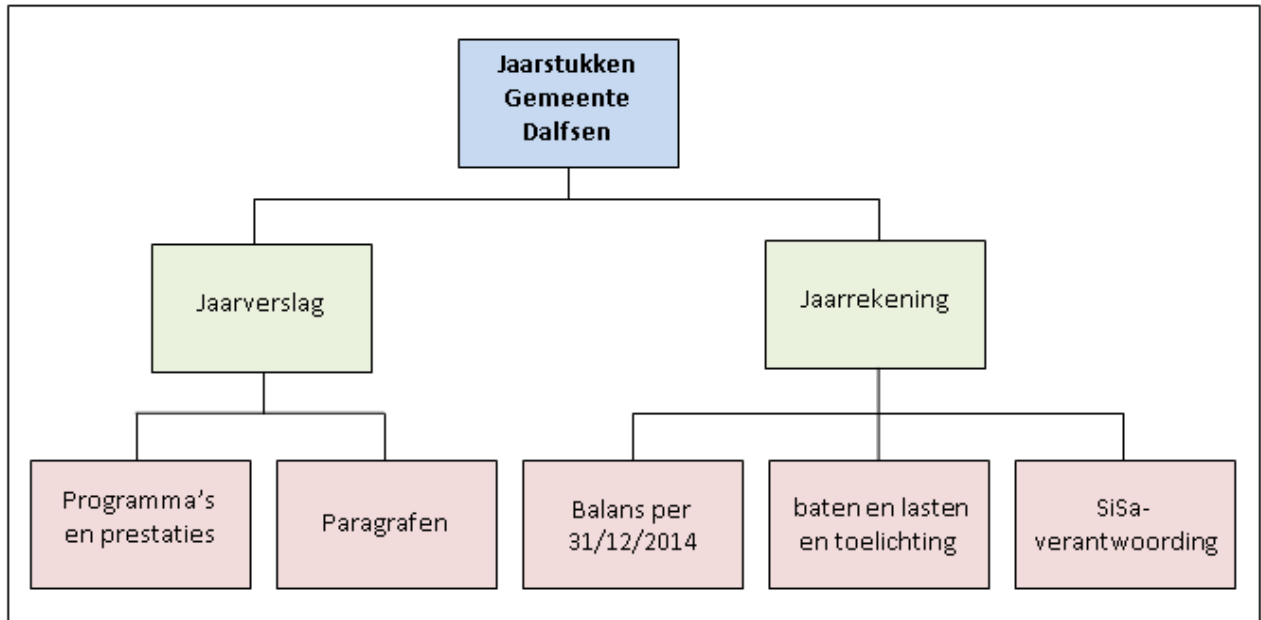
Groen betekent gerealiseerd, rood betekent niet gerealiseerd.

Dit geeft een totaalbeeld van de realisatie van de prestaties per programma. Per prestatie zijn de volgende elementen opgenomen: voortgang en geld. De optelsom van die twee elementen is weergegeven (per prestatie zijn er twee "vlakken" geteld). Het element 'kwaliteit' is, conform advies van de werkgroep planning & control, achterwege gelaten.

Conclusie is dat veel prestaties daadwerkelijk in 2014 gerealiseerd zijn binnen de financiële ruimte van de begroting. Een aantal prestaties hebben een meerjarig karakter en lopen door in 2015.

1.2 LEESWIJZER

Het boekwerk bestaat uit twee onderdelen, namelijk het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is de inhoudelijke verantwoording en de jaarrekening de financiële verantwoording. De jaarrekening is het gedeelte waar onze accountant zich op richt. Hieronder een grafische weergave.

Hoofdstuk 1: de bestuurlijke samenvatting. Hierin wordt op hoofdlijnen het resultaat over 2014 verklaard en de beleidsmatige verantwoording gegeven.

Hoofdstuk 2: per programma wordt aangegeven welke prestaties we hebben gerealiseerd en welke niet. Wanneer er nog acties uit de jaarrekening 2013 open stonden dan wordt hier een update over gegeven.

Conform de 1ste en 2de bestuursrapportage maken we ook bij de jaarrekening gebruik van het stoplichtmodel.

- = prestatie is volledig gerealiseerd. Deze prestaties worden niet nader toegelicht.
- = prestatie is niet of gedeeltelijk gerealiseerd. Deze prestaties zijn voorzien van een toelichting.

Aangezien het hier over de finale beoordeling van de realisatie van prestaties over 2014 gaat, is oranje komen te vervallen.

Bij het kopje 'Wat heeft het gekost?' wordt een tabel gepresenteerd met de financiële resultaten over het jaar 2014. In paragraaf 4.6 geven we een uitgebreide verschillenanalyse per programma vergezeld door verschillende financiële tabellen en grafieken. Doordat we werken met afrondingen op 1.000-tallen kunnen zich geringe afrondingsverschillen voordoen.

Hoofdstuk 3: De paragrafen uit hoofdstuk 3 zijn voorgeschreven in het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies' (BBV). Deze paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede over alle programma's van het jaarverslag, waarbij er wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. Er wordt aangesloten bij de opzet van de paragrafen in de programmabegroting 2014 - 2017 vanuit de invalshoeken: bedrijfsvoering, financiering, grondbeleid, lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, , verbonden partijen, weerstandsvermogen en risicobeheersing en klimaat & duurzaamheid.

Hoofdstuk 4: Dit hoofdstuk bevat de jaarrekening 2014 en bestaat uit de balans, een overzicht baten en lasten, een overzicht van de reserves en voorzieningen, analyses, incidentele baten en lasten, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen. Dit alles, waar nodig, aangevuld met een toelichting. Het onderdeel jaarrekening is het document waarop de accountant toets en wordt gecompleteerd door het toevoegen van het vaststellingsbesluit. De controleverklaring van de accountant wordt u separaat toegezonden.

Conform het BBV vindt een vergelijking plaats tussen de begroting en de jaarrekening. Het verschil tussen beide wordt voor een beter inzicht ingedeeld naar de volgende componenten:

- directe baten en lasten (hier heeft de budgethouder het meeste invloed op);
- toegerekende kapitaallasten (rente en afschrijving als gevolg van de investeringen);
- toegerekende uren (zijn een gevolg van diverse factoren en omstandigheden, zoals prioriteiten, ziekte, productie per afdeling, etc.);
- het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten (is verplicht op grond van het BBV);
- reservemutaties;
- gerealiseerd resultaat (is verplicht op grond van het BBV).

Op basis van deze vergelijking komen de verschillen per product naar voren.

Het gerealiseerde resultaat (dus na verrekening met eventuele reserves) is in feite het 'echte' saldo van een programma. Om een scala aan toelichtingen te voorkomen, is er voor gekozen per product alleen de verschillen groter dan € 25.000 van een verklaring te voorzien.

Hoofdstuk 5: In het laatste hoofdstuk zijn tenslotte de verplichte bijlagen opgenomen. De bijlagen bestaan onder andere uit Single information Single audit (SiSa), de kerngegevens en Investeren met Gemeenten.

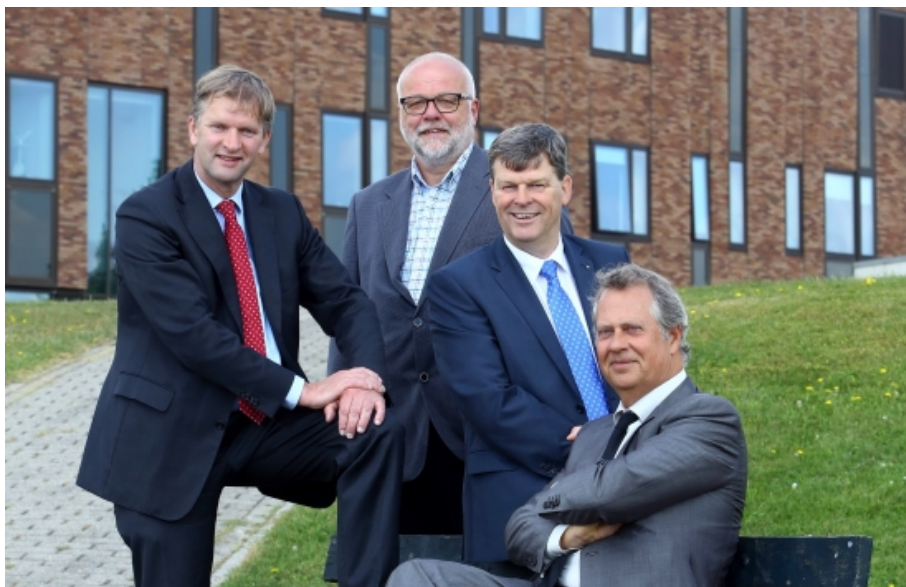

1.3 SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

De gemeenteraad heeft in de gemeente Dalfsen 21 leden. Het college bestaat uit de burgemeester, de heer H.C.P. Noten en drie wethouders, de heer N.L. Agricola, de heer M.R.H.M. von Martels en de heer R.W.J. van Leeuwen. De gemeentesecretaris/algemeen directeur, de heer J.H.J. Berends is bij de vergaderingen van B&W aanwezig als secretaris en adviseur.

Samenstelling college van B&W

Na de verkiezingen in 2014 is de samenstelling van ons college als volgt:

v.l.n.r. wethouder Von Martels, wethouder Van Leeuwen, wethouder Agricola en burgemeester Noten

Het college vergadert iedere week op dinsdag. Ieder lid van B&W is verantwoordelijk voor een aantal specifieke beleidsterreinen (portefeuilles) van de gemeente.

Portefeuilleverdeling college van B&W

Burgemeester drs. H.C.P. Noten

Kabinet en representatie, dienstverlening algemene bestuurlijke aangelegenheden, openbare orde en veiligheid, rampenbestrijding, bestuurszaken en communicatie, privaatrechtelijke en juridische zaken, personeel en organisatie, strategische beleidsvorming, burgerzaken, internationale aangelegenheden, intergemeentelijke samenwerking, facilitaire zaken, informatievoorziening en automatisering, project WOC campus Nieuwleusen (coördinerend; in samenwerking met wethouder Van Leeuwen) en project Waterfront (in samenwerking met wethouder Van Leeuwen).

Wethouder N.L. Agricola

Economische zaken, agrarische zaken en plattelandsvernieuwing, openbare werken, beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen, milieu en duurzaamheid, afvalbeleid, integrale handhaving, ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, monumenten en archeologie.

Wethouder jhr. M.R.H.M. von Martels

Welzijn, jeugd(hulp), gehandicaptenbeleid, WMO, sport, sportaccommodaties (beheer), cultuur, maatschappelijk werk, volksgezondheid, recreatie en toerisme, onderwijs en educatie, coördinatie beleid kernen en project Ruimte voor de Vecht.

Wethouder drs. R.W.J. van Leeuwen

Werkgelegenheid en participatie, waterbeleid en waterschap, financiën, planning en control, grondexploitaties, bedrijventerreinen, structuurvisies, energiebedrijven, werkvoorzieningschappen (WEZO/Larcom), verkeer en vervoer, project Waterfront (coördinerend; in samenwerking met burgemeester Noten), project WOC campus Nieuwleusen (in samenwerking met burgemeester Noten), project centrum invulling Hoonhorst en project Kroonplein.

Samenstelling gemeenteraad 2014

Van links naar rechts

Zittend op eerste rij: Janine Schiphorst (CDA), Hans Ellenbroek (GB), Anne Nijburg (ChrU), Rietje Lassche (ChrU), Roelof Schuring (VVD), Johan Wiltvank (PvdA).

Staan: Betsy Ramerman (CDA), Joost Leegwater (griffier), Theo Logtenberg (CDA), Jan Rooijackers (D66), Aalt Westerman (GB), Jos Ramaker (GB), André Schuurman (GB), Jan Uitslag (CDA), Herman Kleine Koerkamp (GB), Inge Snijder (GB), Gerard Jutten (GB), Luco Nijkamp (ChrU), Roel Kouwen (CDA), Evert Jan Hof (GB), Peter Meijerink (GB), Han Noten (voorzitter), Arie Koetsier (CDA).

De gemeenteraad van Dalfsen heeft de volgende zetelverdeling:

Zetelverdeling	2010-2014	2014-2018
Gemeentebelangen	7	9
CDA	7	6
ChristenUnie	3	3
Partij van de Arbeid	2	1
D66	0	1
VVD	2	1
Totaal	21	21

1.4 FINANCIËEL RESULTAAT 2014

Gedurende het jaar is de begroting enkele keren bijgesteld. In de 2de bestuursrapportage 2014 is een indicatie afgegeven van het jaarrekeningsaldo. Enkele incidentele voordelen/verschuivingen in het laatste kwartaal hebben geleid tot een positief resultaat van € 1.439.000.

Voor de grondexploitatie is conform de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) 2015 in de jaarrekening 2014 een aantal winst- en verliesnemingen verwerkt. In totaal gaat het om € 2.103.000 negatief. De belangrijkste afwaarderingen zijn 'De Grift III', 'Oosterdalfsen' en 'Oosterbouwlanden'. Het negatieve resultaat is direct ten laste van de algemene reserve grondbedrijf gebracht. De stand van de algemene reserve grondbedrijf is na verwerking van het resultaat 2014 € 1.581.000. In de paragraaf grondbeleid is de berekening van het benodigde weerstandsvermogen gemaakt, waarbij de stand van de reserve € 2.559.705 moet zijn. Voorgesteld wordt om algemene reserve grondbedrijf aan te vullen met € 979.069 en dit ten laste te brengen van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2014 Begrotingsboek Saldo	Begroting 2014 (Na wijzigingen) Saldo	Realisatie 2014 Saldo	Verschil Begroting (Na wijz.) - Realisatie Saldo
Bestuur	23.091	23.037	23.138	101
Openbare Orde en Veiligheid	-2.307	-2.144	-2.102	42
Beheer Openbare Ruimte	-4.914	-5.599	-5.495	104
Economische Zaken	-51	-51	-1.087	-1.036
Onderwijs	-2.199	-2.257	-2.246	10
Cultuur, Sport en Recreatie	-3.115	-11.093	-9.368	1.725
Soc Voorz/Maatsch Dienstverl	-8.055	-7.273	-7.094	180
Volksgezondheid en Milieu	-1.804	-2.592	-1.744	848
Ruimtelijke Ord/Volkshuisvest	-1.611	-1.603	-2.051	-448
Saldo van baten en lasten	-966	-9.575	-8.050	1.526
Storting in reserves	-3.107	-3.763	-4.238	-474
Onttrekking aan reserves	4.413	14.503	13.726	-777
Resultaat	341	1.164	1.439	275

In de primitieve begroting (boekwerk programmabegroting 2014) was een positief saldo geraamd van € 341.000. Door de financiële wijzigingen uit de 1ste en 2de bestuursrapportages 2014 kwam de begroting na wijzigingen uit op € 1.164.000 positief.

In de tabel hierna is het financieel verloop in hoofdlijnen weergegeven.

Financieel verloop in hoofdlijnen	2014	S/I
Saldo programmabegroting 2014	341.000	
Effect gemeentefonds septembercirculaire 2013	-33.000	S
Investeringsplan 2014-2017	-30.000	S
Diverse effecten najaarsnota 2013	-95.000	I
Voorjaarsnota 2014		
Structureel effect Kaders en Koers	831.000	S
Incidenteel effect Kaders en Koers	-781.000	I
Structurele mutaties financiële afwijkingen	-128.500	S
1 ^{ste} bestuursrapportage 2014	-119.000	I
Saldo na Voorjaarsnota	-14.500	
Effect gemeentefonds meicirculaire 2014	290.200	S
2 ^{de} bestuursrapportage 2014	886.300	I
Effect gemeentefonds septembercirculaire 2014	2.000	I
Verwacht saldo jaarrekening	1.164.000	

(bedragen in euro's; - = nadeel, I = incidenteel; S = structureel)

Het uiteindelijke saldo bij de jaarrekening is uitgekomen op € 1.439.000, een toename van € 275.000 ten opzichte van het geraamde resultaat.

In de tabel hieronder wordt de afname van € 275.000 verklaard. Voor een uitgebreidere analyse op de substantiële verschillen wordt verwezen naar paragraaf 4.6 van de jaarrekening.

Belangrijkste verklaringen	Bedrag	S/I
Resultaatbestemmingen (niet via reserves)	172.000	I
Voorziening mobiliteit	-250.000	I
Algemene beheerskosten grondexploitatie	-176.000	I
Wmo - hulp bij het huishouden	256.000	I/S
Minder uren doorbelast aan investeringen	-226.000	S
Centrale stelpost samenwerking en inkoop	-42.000	S
Prestatieafspraken wonen	695.000	I
Subsidie Frisse scholen, Duurzaam Dalfsen	-124.000	I
Saldo van kleine afwijkingen	-30.000	I
Totaal	275.000	

Onderbouwing:

Resultaatbestemmingen (niet via reserves)

In totaal wordt € 706.000 voorgesteld tot resultaat bestemming. De meeste van deze budgetten zijn in de begroting ten laste van een reserve gebracht. Voor budgetten die ten laste van een reserve worden gebracht, geldt dat deze een neutraal effect op de exploitatie hebben. Wanneer het budget niet wordt uitgegeven, kan deze ook niet ten laste van de reserve worden gebracht. Ook dan geeft dit een totaal neutraal effect. De budgetten 'Jaarrekening' en 'handhaving permanente bewoning recreatiewoningen' komen niet ten laste van een reserve (gezamenlijk € 172.000). Daarom geeft dit een voordeel op de exploitatie nu deze nog niet zijn uitgegeven.

Voorziening mobiliteit

Om bevorderende maatregelen te kunnen treffen voor mobiliteit en ter voorkoming van wachtgeld is een voorziening gevormd.

Algemene beheerskosten grondexploitatie

Kosten die direct relatie hebben met de grondexploitatie zijn rechtstreeks op grondexploitatie geboekt. Alle indirecte kosten zoals bijvoorbeeld werkoverleg en advieskosten kunnen niet voor een specifiek deel worden toegerekend en zijn daarom binnen de exploitatie geboekt op programma 4 en 9.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp bij het huishouden

Wmo hulp bij het huishouden	
begroting 2014	2.669.000
voorjaarsnota 2014	-506.000
najaarsnota 2014	-50.000
begroot na wijzigingen	2.113.000
jaarrekening	1.857.000
verschil begoot - werkelijk	256.000
structureel voordeel	183.000
incidenteel voordeel	73.000

Het voordeel € 256.000 komt door lagere tarieven van de aanbesteding 2014. Ook is het nog te ontvangen bedrag 2013 van het CAK met € 73.000 in 2014 verwerkt.

Minder uren doorbelast aan investeringen

Bij de begroting gingen we ervan uit dat voor € 650.000 aan uren toegeschreven zou worden aan investeringen. Doordat er inmiddels een aantal projecten zijn afgewikkeld en we minder investeringen hebben, kunnen we minder uren toeschrijven. Dit geeft een nadeel van € 226.000 voor 2014. In de voorjaarsnota 2015 komen we hierop terug.

Centrale stelpost samenwerking en inkoop

In de begroting gingen we uit van voordelen in verband met samenwerking en inkoop. Deze voordelen komen tot uitdrukking op diverse producten en niet op de centrale stelpost. Deze stelpost van € 42.000 vervalt hiermee. In de voorjaarsnota 2015 komen we hierop terug.

Prestatieafspraken wonen

Voor binnenstedelijke vernieuwing is in 2014 een tussentijdse verantwoording ontvangen van de provincie. Hieruit blijkt dat prestaties zijn gerealiseerd. Dit geeft een voordeel van € 695.000 die nu bij de jaarrekening incidenteel vrijvalt.

Subsidie Frisse Scholen, onderdeel convenant Duurzaam Dalfsen

In 2014 heeft een afrekening plaatsgevonden van de subsidie Frisse Scholen. Dit is verwerkt in de jaarrekening. Later is duidelijk geworden dat de provincie in de afrekening geen rekening heeft gehouden met een reeds betaald voorschot. Dit geeft een nadeel van € 124.000.

Saldo van kleine afwijkingen

Het restantverschil van € 30.000 is het saldo van meerdere plussen en minnen.

Voorstellen tot resultaat bestemming 2014

Een aantal prestaties hebben een meerjarig karakter en lopen ook door in 2015. Daarom wordt voorgesteld om een totaal bedrag van € 706.000 uit het jaarrekeningsaldo opnieuw in te zetten in 2015 door een zogenoemde resultaatbestemming.

Onderwerp	Bedrag
Planning en Control	€ 48.000
Jaarrekening	€ 19.000
Procesoptimalisatie Lean	€ 20.000
Organisatieontwikkeltraject Ideaal	€ 50.000
Herinrichting /woonomgeving	€ 61.000
Nota IBOR	€ 13.000
Renovatie openbare verlichting	€ 50.000
Verlichtingsplan centrum Dalfsen	€ 41.000
Bibliotheek	€ 50.000
Uitvoering GSP	€ 49.000
WOC Campus onderzoek	€ 36.000
Armoede beleid	€ 10.000
Scholing en VVE	€ 76.000
Plattelandsvisie: brugverbreding stuw	€ 30.000
Handhaving bewoning recreatiewoningen	€ 153.000
Totaal voorstel resultaat bestemming	€ 706.000

Onderbouwing:

Planning en control

Nog niet alle verbetermaatregelen zijn gerealiseerd. Van de oorspronkelijke zestien verbeterpunten staan er nog drie open. Deze moeten in 2015 worden gerealiseerd, waarna het traject wordt afgesloten. Aangezien voor 2015 slechts een budget van € 6.000 beschikbaar is, is het noodzakelijk om het restant van 2014 in te zetten om de laatste drie punten ook goed af te kunnen ronden.

Jaarrekening

Voor de jaarrekening hebben we de afgelopen jaren een verbeterplan uitgevoerd. Het resultaat daarvan is dat de samenstelling van de jaarrekening 2013 veel beter is verlopen dan de jaren daarvoor. Voor de jaarrekening 2014 is deze lijn doorgetrokken en was voor het opstellen van de jaarrekening externe inhuur noodzakelijk, deze loopt door in 2015. Uw raad heeft bij de 2de bestuursrapportage extra budget beschikbaar gesteld.

Procesoptimalisatie (LEAN werken)

Het budget voor procesoptimalisatie 2015 is bij de programmabegroting 2015-2018 al verdeeld over de jaren 2015-2019. Het restant van 2014 is ook nodig voor 2015. Hierdoor kan het LEAN werken worden geborgd in de organisatie. Dit is mogelijk, omdat er sinds 2014 gewerkt wordt met een intern LEANteam van zes medewerkers, waardoor de inhuur van extern personeel tot een minimum gereduceerd kan worden.

Organisatieontwikkeltraject IDEEAL

De verwachting was dat in 2014 de eerste uitgaven voor het programma ideaal zouden plaatsvinden. Dit bleek begin 2015 te zijn.

Herinrichting woonomgeving

Met de stichting Potstal zijn afspraken gemaakt met betrekking tot de inrichting van het buitenterrein en over de uitvoering van de activiteiten. Hiervan is nog geen afrekening ontvangen in 2014. Deze zal in 2015 nog moeten plaatsvinden.

IBOR

Bij de voorjaarsnota is hiervoor een budget beschikbaar gesteld. De planning was om de IBOR in november 2014 af te ronden. Het proces om te komen tot een gedragen IBOR kost meer tijd, dit is aangegeven in de 2de bestuursrapportage. In 2015 moeten nog werkzaamheden uitgevoerd worden.

Renovatie openbare verlichting

Het budget van € 50.000 is nodig voor de renovatie van de verlichting op het Kroonplein te Lemelerveld. De werkzaamheden worden in 2015 verricht.

Verlichtingsplan centrum Dalfsen

Dit project is nog volop in uitvoering. Op 10 december 2014 is het plan gepresenteerd aan de inwoners van het centrum van Dalfsen. In de loop van 2015 worden de plannen verder uitgewerkt en worden hiervoor nog kosten gemaakt.

Bibliotheek

In 2014 is er een nieuw bibliotheekbeleid van start gegaan waarin de bibliotheek als opdracht heeft om in 2018 een voorziening te zijn die per kern op maat ontwikkeld is, een breder maatschappelijk draagvlak heeft, een intensieve samenwerking met het onderwijs heeft en een leidende rol in de kulturhus ontwikkelingen en programmering heeft. Om hier sturing aan te kunnen geven is per jaar een bedrag (€ 50.000) losgekoppeld van de budgetsubsidie. De plannen van de bibliotheek zijn door verschillende redenen nog niet gerealiseerd.

Groenstructuurplan (GSP)

Diverse projecten die gepland stonden om in het najaar 2014 uitgevoerd te worden, zijn in verband met het burgerparticipatietraject iets opgeschoven in de tijd en worden in het voorjaar van 2015 uitgevoerd.

Onderzoek campus Nieuwleusen

Het onderzoek WOC campus Nieuwleusen is nog niet gereed. Bij de besluitvorming is een bedrag beschikbaar gesteld van € 140.000, destijds verdeeld over 2014 (€ 105.000) en 2015 (€ 35.000). Gezien de doorlooptijd van het project (langer dan een jaar) wordt voorgesteld het restant van 2014 over te hevelen naar 2015.

Armoedebeleid: motie raad budget 2013

In november 2014 heeft de raad via een motie € 10.000 gereserveerd voor aanpak armoede bij kinderen. In de motie was aangegeven: eenmalig een regeling te treffen met als doelgroep kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 110% v.d. bijstandsnorm.

Om wetstechnische redenen kan er niet zomaar geld worden overgemaakt aan ouders met kinderen die een inkomen op bijstandsniveau hebben. Het budget overmaken naar de fondsen voor sport of cultuur is geen optie. In beide gevallen gaat het om pilot projecten. Beide organisaties keren, als aan de eisen wordt voldaan, een vast budget aan betrokkene uit. Het budget voor deze twee organisaties is nog voldoende om aan hun verplichtingen tijdens de pilot periode te voldoen. Andere organisaties die zich direct op de doelgroep kinderen van ouders met een laag inkomen richten, zijn er in Dalfsen niet. De kerken hebben we gevraagd of zij iets kunnen betekenen. Zij zijn bereid hieraan mee te werken. Het plan wat zij in 'potloodschets' hebben ingediend moet echter nog verder handen en voeten krijgen. Om dit plan uit te kunnen voeren wordt voorgesteld het bedrag in 2015 beschikbaar te stellen.

Scholing en VVE

Gedurende de looptijd van de beleidsnotitie 'Voorschoolse Voorzieningen en Educatie 2011-2014' (VVE) is er incidenteel budget van € 90.000 beschikbaar voor scholing en materiaalkosten VVE. In de 2de bestuursrapportage 2014 is al aangegeven dat we ongeveer € 77.000 zullen overhouden omdat er landelijke plannen zijn tot (financiële) harmonisatie van voorschoolse voorzieningen. Deze zijn nog niet in de Tweede Kamer behandeld. Om het huidige beleid in ieder geval in 2015 en mogelijk in 2016 te continueren, wordt voorgesteld € 76.000 beschikbaar te stellen in 2015.

Plattelandsvisie/gebiedsbeleid: stuw in Vilsteren

Het betreft een bedrag van € 30.000 voor brugverbreding van de stuw in Vilsteren. Het gaat om een samenwerkingsconstructie tussen het waterschap, gemeente Ommen, gemeente Dalfsen en de provincie. Hiervoor is binnen de planvorming gebiedsbeleid al geld geormerkt (door het college). Deze middelen zaten binnen het investeringskrediet Gebiedsbeleid en sinds 2014 in de exploitatie. De uit te voeren werkzaamheden vinden plaats in 2015.

Handhaving permanente bewoning recreatiewoningen

Bij de begroting 2014-2017 is een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld voor handhaving op de permanente bewoning recreatiewoningen. Om op de ingezette lijn verder te kunnen, stellen wij voor een bedrag van € 153.000 door te schuiven naar 2015 en 2016.

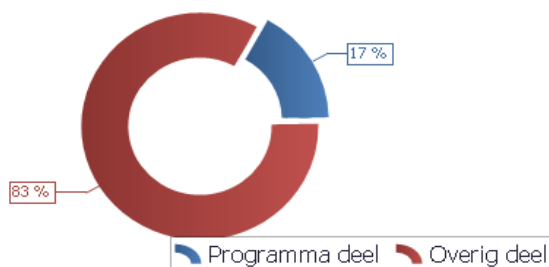
1.5 FINANCIËLE SAMENVATTING

Samengevat komen we tot het volgende voorstel: (bedragen zijn afgerond op € 1)

1. Het rekeningresultaat 2014 van € 1.438.606 als volgt te bestemmen:
  - Een totaal bedrag van € 706.000 uit het rekeningresultaat opnieuw te ramen op de desbetreffende producten in 2015;
  - Een bedrag van € 732.606 te storten in de algemene reserve vrij besteedbaar.
2. De algemene reserve grondbedrijf aan te vullen met € 979.069 en dit ten laste te brengen van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Hoofdstuk 2 Programma's

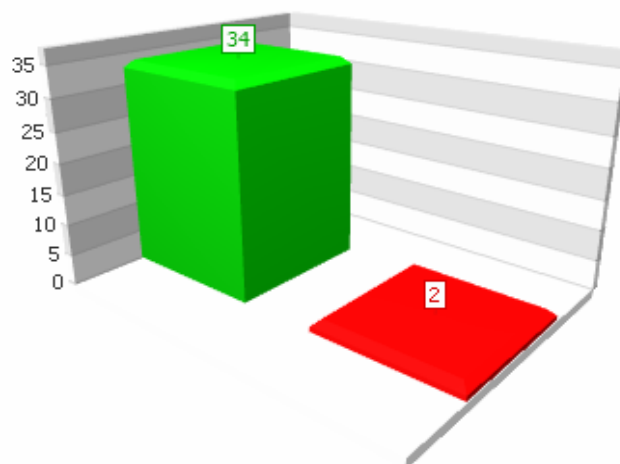
PROGRAMMA 1 BESTUUR

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden). In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. De paragrafen lokale heffingen en financiering hebben ook een sterke relatie met de producten van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014		Voortgang	%	Geld
1.1	Digitalisering			
	Gebruik maken van de SIM formulierenmodule	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>	100%	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>
	De website blijven doorontwikkelen	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>	100%	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>
1.2	Communicatie			
	Hanteren checklist burgerparticipatie	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>	100%	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>
	Inzetten van het burgerpanel	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>	100%	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>
	Inzet van social media uitbreiden	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>	100%	<div style="width: 100%; height: 10px; background-color: green;"></div>

1.3	Juridische kwaliteitszorg/pre-mediation en afhandeling bezwaarschriften		
Toepassen van pre-mediation		100%	
Adviseren over bezwaarschriften		100%	
Houden van legal audits		0%	
Adviseren over complexe juridische zaken		100%	

1.4	Wet waardering onroerende zaken		
Verzenden van 99% van WOZ – beschikkingen in de 8e / 9e week van kalenderjaar		100%	
Verwerken van kadastrale wijzigingen / objectmutaties / subjectmutaties binnen 3 maanden na ontstaan wijziging		100%	
Afronding herwaardering voor 1 december van kalenderjaar		100%	
Informeel bezwaren afhandeling bevorderen		100%	

1.5	Planning en Control		
Doorontwikkeling P&C aan de hand van voorzet accountant		100%	
Klankbord via raads werkgroep P&C		100%	
Voortgang rapporteren via reguliere P&C documenten		100%	

Toelichting afwijkingen

1.3	Juridische kwaliteitszorg/pre-mediation en afhandeling bezwaarschriften		
Prestatie:	Houden van legal audits		
Toelichting	Vanwege de inzet van de juridisch adviseurs bij het 'Leanen' van werkprocessen, zijn in 2014 geen legal audits gehouden. Dit is conform 1 ^{ste} en 2 ^{de} bestuursrapportage.		

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
1.3	Communicatie			
Opleiding persoonlijke communicatiekracht			100%	
Haalbaarheidsonderzoek portaal functie website			100%	

Digitalisering

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantallen digitale aanvragen	statistiek programma website	1.468 (2012)	2.000	2.755
Toename bezoekersaantallen op www.dalfsen.nl	statistiek programma website	146.000 (2012)	190.000	257.059

Communicatie

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Oordeel burger over informatie gemeente (voldoende en toegankelijk)	Waar staat je gemeente	7,3 (2009)	7,5	-*
Aantal keren inzet burgerpanel	Programmaplan Dienstverlening	2 (2013)	3	2

* Het klanttevredenheidsonderzoek staat gepland voor 2015.

Juridische kwaliteitszorg/pre-mediation en afhandeling bezwaarschriften

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal beroepsprocedures	intern	2 (2013)	1	6*
Aantal beroepsprocedures gegrond	intern	1 (2013)	0	1 (5 zaken lopen nog)
Aantal zaken opgelost met (pre)mediation	intern	15 (2013)	4	18
Vermindering aantal bezwaarschriften	intern	30 (2013)	30	48**

* 2x WOB, 2x SoZa, 2x Recreatiewoningen.

** aantal bezwaarschriften is toegenomen van 30 in 2013 naar 48 in 2014.

Deze stijging komt voornamelijk voort uit permanente bewoning en WWB.

Wet waardering onroerende zaken

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Oordeel Waarderingskamer over uitvoering Wet WOZ	Waarderingskamer	Naar behoren (2012)	Goed	Goed
Aantal objecten in bezwaar	Team Belastingen	573 (2012) 4,3%	-5%	199 -65%

Het aantal bezwaren van 573 in 2012 naar 199 in 2014 komt neer op een daling met 65%.

Planning en Control

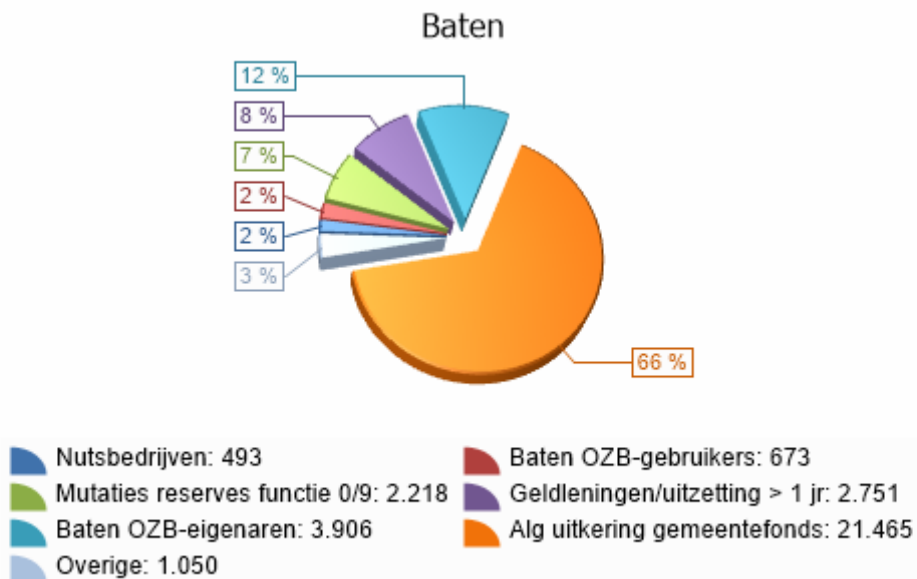
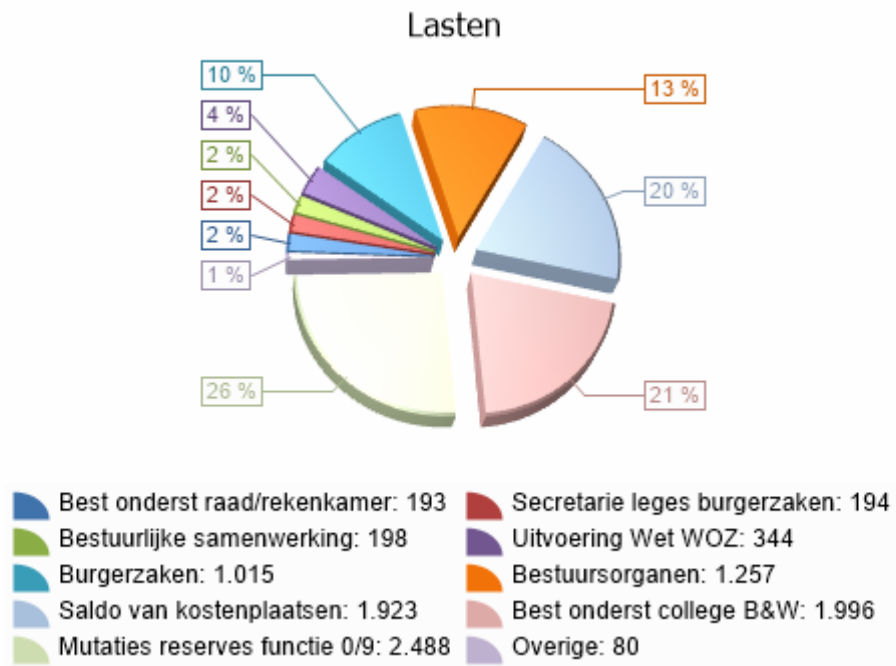
Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Oordeel raad over P&C instrumenten	Werkgroep P&C	-	6	7,5

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Rekening 2013	Begroting 2014 Primitief	Begroting 2014 (Na wijzigingen)	Rekening 2014	Saldo 2014
Lasten	-7.796	-6.501	-7.191	-7.200	-9
Baten	30.924	29.592	30.228	30.338	110
Saldo van baten en lasten	23.128	23.091	23.037	23.138	101
Stortingen in reserves	-3.287	-2.363	-2.084	-2.488	-404
Onttrekkingen aan reserves	2.789	2.304	2.692	2.218	-474
Resultaat	22.630	23.032	23.645	22.868	-777

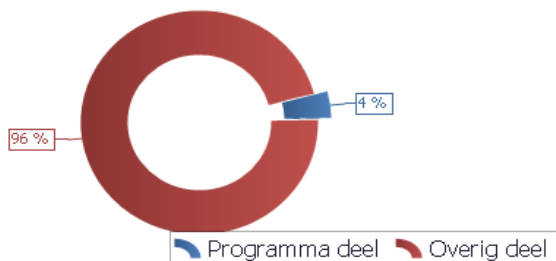
Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

PROGRAMMA 2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

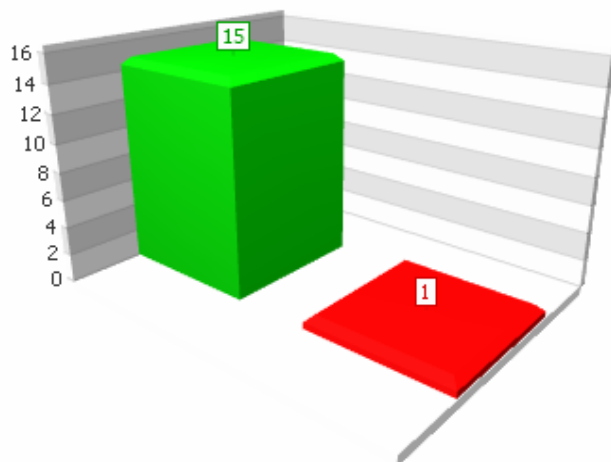
Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat het integrale en externe veiligheidsbeleid waarin de gemeente een regierol vervult ten opzichte van politie, brandweer, justitie, maatschappelijke organisaties en burgers.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014	Voortgang	%	Geld
2.1 Crisisbeheersing			
Burgers actief informeren over risico's in de leefomgeving en daarbij ook handelingsperspectieven bieden (zelfredzaamheid)		100%	
2.2 Externe veiligheid			
Jaarlijks wordt aan de provincie Overijssel de Jaarrapportage externe veiligheid gestuurd over de stand van zaken rond het gemeentelijke externe veiligheidsbeleid: Heeft het gevoerde beleid voldaan aan de voorwaarden die worden gesteld aan de toekenning van de provinciale subsidie in het kader van het Meerjarenprogramma Externe Veiligheid? Deze wordt ook aangeboden aan het college en de gemeenteraad		100%	

2.3		Integrale veiligheid	
Evaluatie aantal hondentoiletten		25%	
In 2014 wordt een nieuw veiligheidsonderzoek gedaan waarmee we kunnen vaststellen of de vooraf gestelde doelstellingen zijn behaald en worden de nieuwe speerpunten voor de periode 2015-2018 bepaald. Per jaar wordt op basis van actuele cijfers (Gebiedsscan politie) gekeken of er accenten verlegd moeten worden		100%	
Uitvoering blijven geven aan de verkeersprojecten uit het jaarlijkse Actieplan Verkeersveiligheid		100%	
Wijkagenten geven op verzoek preventietips tijdens de bijeenkomsten van Plaatselijk Belang		100%	
Inzet van Burgernet direct na een inbraak		100%	
Bijdrage leveren aan steeds hechtere regionale samenwerking op het gebied van huiselijk geweld		100%	

Toelichting afwijkingen

2.3		Integrale veiligheid	
Prestatie:	Evaluatie aantal hondentoiletten		
Toelichting	In 2014 is gestart met de voorbereidingen. Het hondenbeleid (inclusief evaluatie hondentoiletten) wordt in 2015 geëvalueerd.		

Externe veiligheid

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Behoud van de huidige capaciteit, kennis en deskundigheid van medewerkers voor het kwalitatief goed uitvoeren van de wettelijke externe veiligheidstaken	Jaar-rapportage externe veiligheid	Aantal gevolgde opleidingen en/of informatie bijeenkomsten: 3 (2012)	3	3

Integrale veiligheid

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Percentage van het aantal respondenten dat veel overlast ervaart door hondenpoep.	Veiligheids monitor	34% (Veiligheids monitor 2009)	29%	21%
Percentage van het aantal respondenten dat 'te hard rijden' noemt als groot probleem in de buurt	Veiligheids monitor	37% (Veiligheids monitor 2009)	27%	27%
Aantal woninginbraken	Gebieds-scan politie	56 (2010)*	53	75 ¹
Totaal aantal 'Keurmerk Veilig Wonen'-gecertificeerde woningen	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid	690 (2010)	759	700 ²
Aantal gevallen van huiselijk geweld	Jaarrapportage aanpak huiselijk geweld	10 (2010)	9	12

1) Het aantal woninginbraken was in de jaren 2011: 96, 2012: 78 en 2013: 125. Een mogelijke oorzaak is het zogenaamde mobiele banditisme, waarbij een dadergroep rondtrekt in een bepaald gebied. Er is veel geïnvesteerd in het verhogen van het bewustzijn van de inwoners (flyers, krantenartikelen, voorlichtingsavonden). In 2014 zien we dat een daling heeft plaatsgevonden.

2) Een mogelijke verklaring voor de matige stijging zijn de hoge kosten voor de aanschaf van het gecertificeerde hang- en sluitwerk en de kosten voor het aanvragen van het PKVW-certificaat. Hoewel het aantal certificaten dus niet is gestegen blijkt uit de Veiligheidsmonitor 2013 echter wel dat in totaal 68% van de mensen extra hang- en sluitwerk in de woning heeft aangebracht, 11% deed dat in 2014.

3) Een concrete verklaring voor deze stijging is niet direct te geven. Het kan voortkomen uit een hogere aangiftebereidheid door de landelijke overheids campagnes over huiselijk geweld ("Het houdt niet op, niet vanzelf").

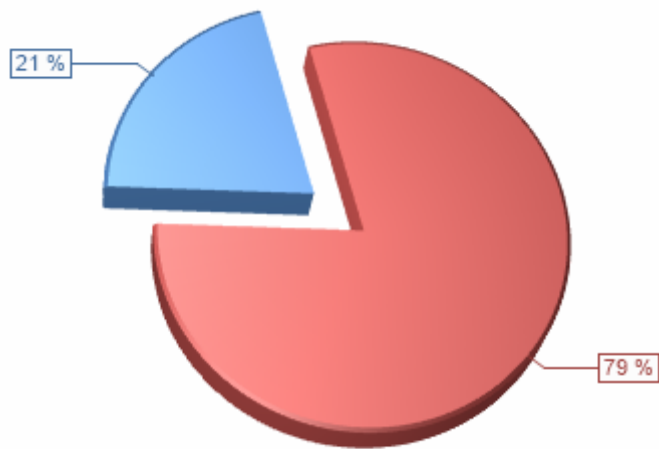
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Rekening	Begroting 2014	Begroting 2014	Rekening	Saldo
	2013	Primitief	(Na wijzigingen)	2014	2014
Lasten	-3.295	-2.351	-2.188	-2.152	36
Baten	1.099	44	44	50	6
Saldo van baten en lasten	-2.195	-2.307	-2.144	-2.102	42
Resultaat	-2.195	-2.307	-2.144	-2.102	42

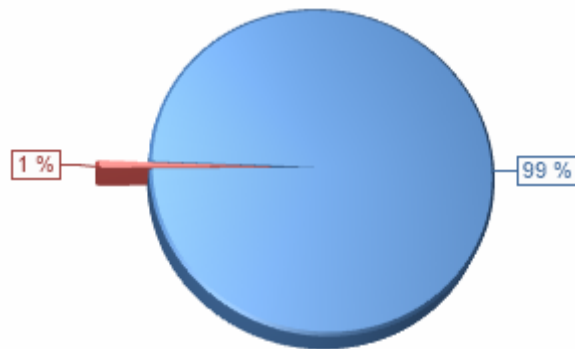
Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

■ Openbare orde en veiligheid: 445 ■ Brandweer en rampenbestrijding: 1.706

Baten

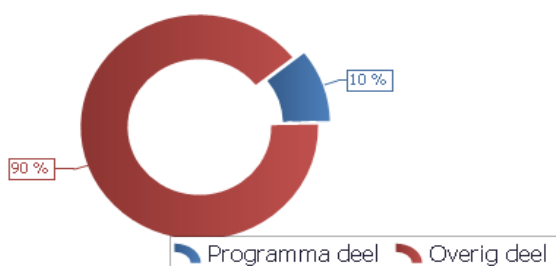

■ Openbare orde en veiligheid: 50 ■ Overige: 0

PROGRAMMA 3 BEHEER OPENBARE RUIMTE

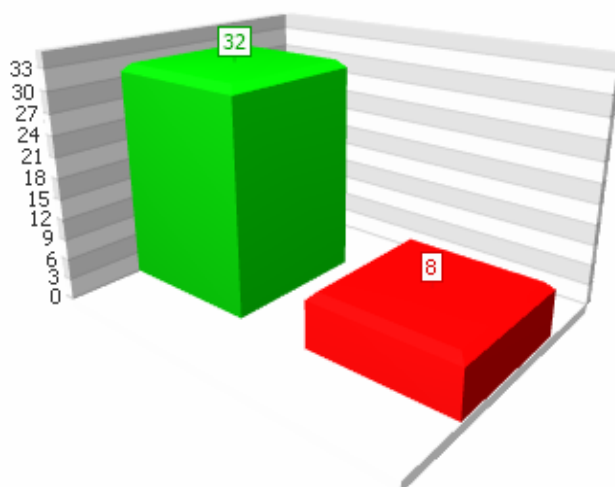
Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat de zorg voor de aanleg en het onderhoud van alle voorzieningen die in de openbare ruimte aanwezig zijn, zoals wegen, openbaar groen, speelplaatsen, volkstuinen en gebouwen.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014	Voortgang	%	Geld
3.1 Wegen			
Onderhoud uitvoeren geprioriteerd op basis van de geformuleerde doelen uit de beheernota		100%	
Opstellen nota Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)		75%	

3.2	Openbare verlichting		
	Nulmeting beeldkwaliteiten uitvoeren	100%	
	Objectief maken van verlichtingskwaliteiten op basis van berekeningen van de Richtlijn voor Openbare Verlichting (ROVL)	100%	
	Beheerplan opstellen	75%	
	Aanbesteding houden voor de uitvoering van het jaarlijks onderhoud en schadereparaties	75%	
	Vervangen masten in de leeftijdsgroep ouder dan 40 jaar	100%	
	Vervangen armaturen in de leeftijdsgroep ouder dan 25 jaar	100%	

3.3	Openbaar groen		
	Strengere controle bij schouw	100%	
	Voorbereiden integratie WSW (openbaar groen) in onze organisatie	100%	

3.4	Speelplaatsen		
	Speelplaatsen beleids- en beheerplan evalueren en actualiseren	100%	

3.5	Verkeer		
	Uitvoeringsprogramma GVVP: Actieplan Verkeersveiligheid uitvoeren	100%	
	Planvorming Rechterensedijk (station - bocht).	50%	
	Planvorming route kern Dalfsen - NS-station	100%	
	Planvorming N35	50%	
	Planvorming N340	75%	
	Planvorming N377	75%	
	Planvorming N348	100%	

Toelichting afwijkingen

3.1	Wegen
Prestatie:	Opstellen nota Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)
Toelichting	De nota IBOR is niet vastgesteld in 2014. Dit is voorzien in 2015.

3.2	Openbare verlichting
Prestatie:	Beheerplan opstellen
Toelichting	Het plan wordt in het eerste kwartaal van 2015 opgeleverd.

Prestatie:	Aanbesteding houden voor de uitvoering van het jaarlijks onderhoud en schadereparaties
Toelichting	Aanbesteding is in januari 2015 gehouden. Voorlopige gunning is op 15 januari 2015 verstuurd. Definitieve opdracht per 1 april 2015.

3.5	Verkeer
Prestatie:	Planvorming Rechterensedijk (station - bocht).
Toelichting	De gemeenteraad heeft op 22 september de vervolprocedure vastgesteld. Hierin is bepaald dat de planvormingsfase in 2015 wordt afgerond.

Prestatie:	Planvorming N35
Toelichting	De minister heeft in januari 2014 het ontwerptracébesluit voor het deel Zwolle-Wijthmen ondertekend. Rijkswaterstaat is bijna klaar met de procedure van het tracébesluit. Van Zwolle tot Wijthmen gaat het om een verbreding van het huidige tracé. De komende periode worden de maatregelen en de bijbehorende prioritering verder uitgewerkt. Op Dalfser grondgebied vallen de aansluiting Koelmansstraat en Hagenweg hieronder. Het is een doorlopend proces van Rijkswaterstaat en afronding was niet gepland in 2014.

Prestatie:	Planvorming N340
Toelichting	Door de bezuinigingen van de provincie kunnen niet alle (veiligheids)maatregelen worden uitgevoerd. De Dalfser inbreng via de stuur- en projectgroep is erop gericht dat keuzes - binnen de nieuwe kaders - zo gunstig mogelijk uitpakken voor onze gemeente, maar de optimale situatie is niet meer binnen handbereik. De planvormingsfase is vanwege de koerswijziging van de provincie niet af en loopt door in 2015.

Prestatie:	Planvorming N377
Toelichting	De provincie heeft de veiligheidsmaatregelen "kom Nieuwleusen" geschrapt. Ondanks de lobby van Dalfsen zitten deze niet in het basispakket dat de provincie voorstelt. De kans dat ze worden opgenomen is wel groter geworden dan in de periode zomer- najaar 2014. Door de bezuiniging van de provincie kunnen niet alle (veiligheids)maatregelen uitgevoerd worden die oorspronkelijk de bedoeld waren. De planvormingsfase is daardoor niet af en loopt door in 2015.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
3.3	Openbaar groen			
	Groenbeheerplan actualiseren		25%	

3.6	Afwatering			
	Berm- en slotenbeheerplan actualiseren		100%	

Toelichting afwijkingen

3.3	Openbaar groen
Prestatie:	Groenbeheerplan actualiseren
Toelichting	Actualisatie is gestart na vaststelling van het Groenstructuurplan. Dit is opgeschoven in verband met het burgerparticipatietraject en wordt in het voorjaar van 2015 uitgevoerd. Dit is conform 2 ^{de} bestuursrapportage.

Wegen

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroting 2014	Stand december 2014
Beleidsthema veiligheid verhardingen voldoende > 94%	Beheernota 2009-2013	95% (2012)	95%	96%
Beleidsthema duurzaamheid verhardingen voldoende > 96%	Beheernota 2009-2013	96% (2012)	96%	95%

Openbare verlichting

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroting 2014	Stand december 2014
Beeldkwaliteit A in de winkelgebieden	Beleidsplan 2013 - 2017	30 % (geschat)	50 %	50 %
Beeldkwaliteit B in de overige gebieden binnen en buiten de kom	Beleidsplan 2013 - 2017	60 % (geschat)	70 %	90 %
Verlichtingskwaliteit op basis van ROVL 2011	Beleidsplan 2013 - 2017	70 % (geschat)	75 %	100 %

Openbaar groen

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroting 2014	Stand december 2014
Centrumzone en bijzondere elementen, beeldkwaliteit A	Cyber rapportage en Plan terra(schouw 2014)	60% (geschat)	60%	77%
Woonzones en bedrijventerreinen, beeldkwaliteit B	Cyber rapportage CROW en Plan terra (schouw2014)	80% (geschat)	80%	95%

Speelplaatsen

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroting 2014	Stand december 2014
Afkeerpunten veiligheidsinspecties binnen vastgestelde periode verhelpen	Beheerplan spelen	n.v.t.	n.v.t.	95%

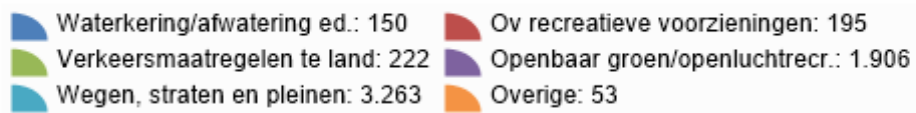
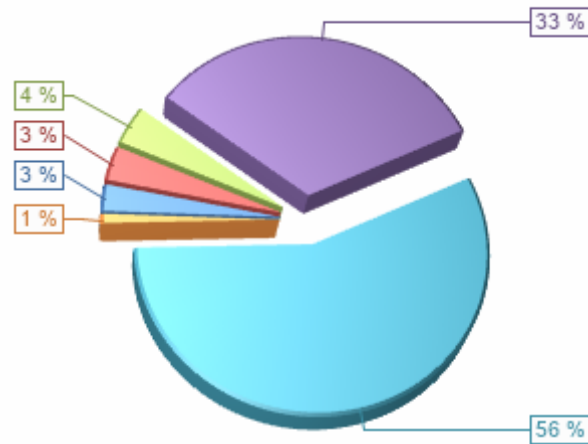
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

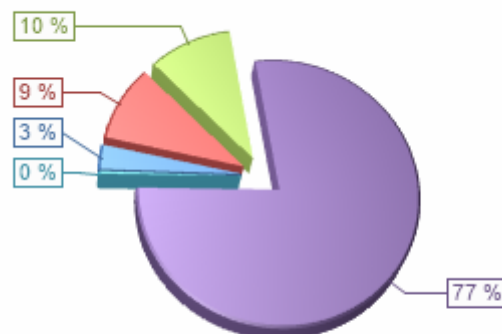
Programmaonderdeel	Rekening 2013	Begroting 2014 Primitief	Begroting 2014 (Na wijzigingen)	Rekening 2014	Saldo 2014
Lasten	-5.336	-5.020	-5.705	-5.736	-31
Baten	317	105	105	241	135
Saldo van baten en lasten	-5.018	-4.914	-5.599	-5.495	104
Stortingen in reserves	-35	0	0	-53	-53
Onttrekkingen aan reserves	550	349	942	827	-116
Resultaat	-4.503	-4.566	-4.657	-4.721	-64

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

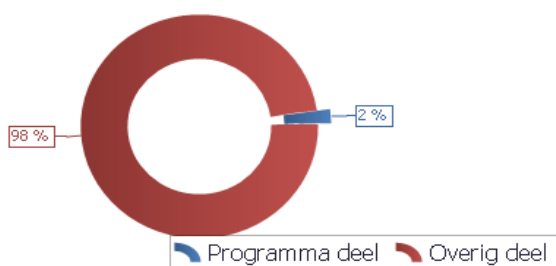
Baten

PROGRAMMA 4 ECONOMISCHE ZAKEN

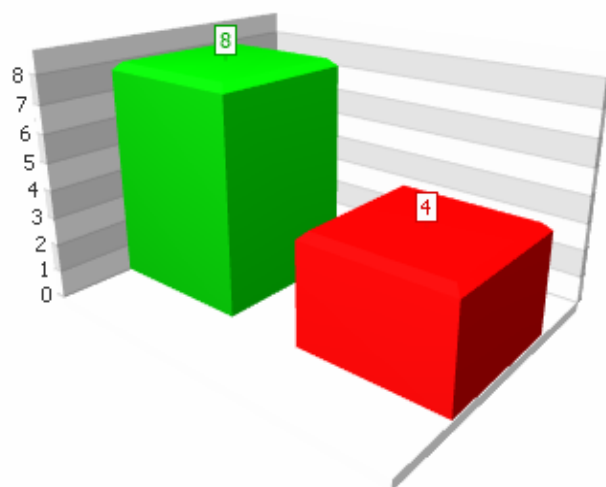
Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat de activiteiten die betrekking hebben bedrijventerreinen bedrijfsvestigingen en de ambulante handel.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014	Voortgang	%	Geld
4.1 Vestigingsmogelijkheden voor bedrijven			
Afronding bestemmingsplanprocedure uitbreiding bedrijfsterein 't Febriek, deelgebied Stappenbelt inclusief zuidelijke aantakking N348		75%	
Gronduitgifte De Grift, 't Febriek		75%	
Herinrichting Kroonplein		50%	
Betrekken rapport Typisch Dalfsen bij beleidsvorming en beleidsuitwerking		100%	

4.2	Ondernemersklimaat			
	Uitvoering geven aan prioriteiten actieprogramma nota economisch beleid- Faciliteren van private initiatieven glasvezel- Aanbestedingen toegankelijk(er) voor het lokale en regionale MKB- Bereikbaarheidsplannen realiseren		100%	
	Onderhouden van bedrijfscontacten- 12 x overleg met economische platforms- 18 bedrijfsbezoeken door het college van B&W		100%	

Toelichting afwijkingen

4.1	Vestigingsmogelijkheden voor bedrijven
Prestatie:	Afronding bestemmingsplanprocedure uitbreiding bedrijventerrein 't Febriek, deelgebied Stappenbelt inclusief zuidelijke aantakking N348
Toelichting	Planprocedure is eind 2014 niet afgerond in verband met het nog niet bereiken van overeenstemming met een van de grondeigenaren. De onderzoeken voor het bestemmingsplan zijn in concept afgerond. Publicatie en informatiebijeenkomst over het voorontwerp bestemmingsplan 't Febriek, deelgebied Stappenbelt (waarin de aansluiting met de N348 ook wordt geregeld), vindt naar verwachting in juni 2015 plaats. Vaststelling bestemmingsplan volgt in principe in de raad van december 2015.
Prestatie:	Gronduitgifte De Griff, 't Febriek
Toelichting	De verwachte uitgifte van een 0,5 ha. is over 2014 niet gerealiseerd. Met een kandidaat is begin januari 2015 een intentieovereenkomst gesloten voor een perceel van 0,45 ha. Met enkele andere kandidaten vinden gesprekken plaats.
Prestatie:	Herinrichting Kroonplein
Toelichting	De uitvoering van de overkluizing was eind 2014 gereed. De kostenoverschrijding voor het Kroonplein is te verklaren door verschillende oorzaken, zoals wensen, uitbreiding van het gebied en een nieuw beleidsdocument (De kanalenvisie). Dit leidde tot een herbezinning van het oorspronkelijke herinrichtingsplan Kroonplein (nieuw ontwerp met lineaire structuur) en het verkrijgen van een provinciale subsidie voor het centrum van Lemelerveld. Het college heeft de raad om aanvullend krediet voor de herontwikkeling van het centrum Lemelerveld gevraagd. Het raadsvoorstel is behandeld in de raadsvergadering van februari 2015.

Vestigingsmogelijkheden voor bedrijven

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Uitgifte aantal ha per jaar	Gemeente/particulier	0 (start 1-1-2014)	0,5	0

Ondernemersklimaat

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Werkgelegenheid	Lisa	10.030 (2012)	10.000	10.293*
Werkloosheid	CWI	589 (2013)	600	708
Vestigingen	Lisa	2.000 (2012)	1.950	2114*

* Stand per april 2014

Werkgelegenheid: werkzame personen (9912) en uitzendkrachten (381)

Werkloosheid: aantal ww-ers

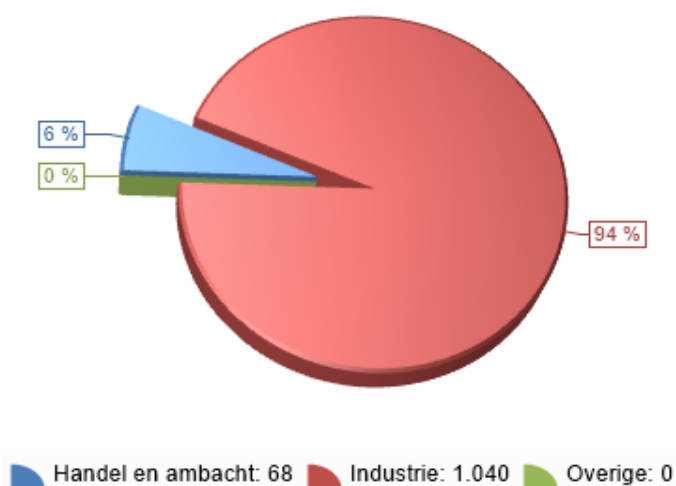
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

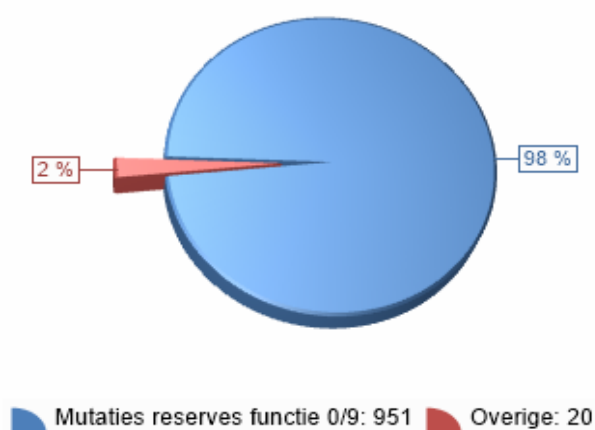
Programmaonderdeel	Rekening	Begroting 2014	Begroting 2014	Rekening	Saldo
	2013	Primitief	(Na wijzigingen)	2014	2014
Lasten	-76	-553	-572	-1.107	-535
Baten	76	502	521	20	-501
Saldo van baten en lasten	1	-51	-51	-1.087	-1.036
Storting in reserves	-59	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	10	0	0	951	951
Resultaat	-49	-51	-51	-136	-85

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

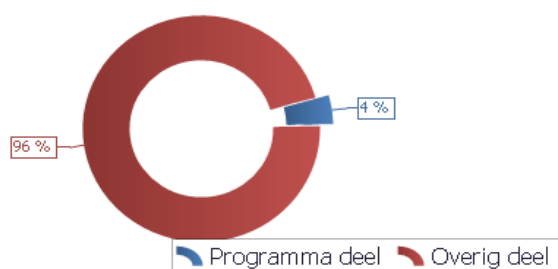

Baten

PROGRAMMA 5 ONDERWIJS

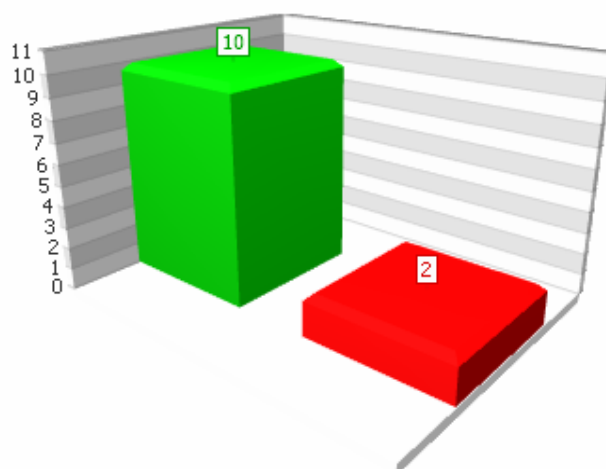
Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor de onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie, volwasseneneducatie en afspraken in de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Stand prestaties programma

Prestaties 2014	Voortgang	%	Geld
5.1 Huisvesting scholen			
Op basis van vastgestelde visie met schoolbesturen huisvestingsscenario's per kern uitwerken, hierin keuzes maken en voor besluitvorming voorleggen aan de gemeenteraad		50%	
5.2 Lokale educatieve agenda			
Vaststellen Lokale educatieve agenda voor de komende jaren		100%	
Thema's met te bereiken doelen en resultaten in jaarschijven onderverdelen		100%	

5.3	Leerplicht			
	Uitvoering geven aan het regionaal meerjarenbeleidsplan voortijdig schoolverlaten regio IJssel-Vecht 2013-2016		100%	
	Uitvoering geven aan het VSV-convenant (met ministerie van OC&W, in samenwerking met vo- en mbo-scholen regio IJssel-Vecht)		100%	

Toelichting afwijkingen

5.1	Huisvesting scholen			
Prestatie:	Op basis van vastgestelde visie met schoolbesturen huisvestingsscenario's per kern uitwerken, hierin keuzes maken en voor besluitvorming voorleggen aan de gemeenteraad			
Toelichting	Er zijn volop ontwikkelingen in het Middengebied van Nieuwleusen. Dit heeft ook consequenties voor onderwijshuisvesting. De gemeenteraad heeft in de raadscommissie een eerste notitie met enkele scenario's, waarbij ingegaan is op alle kernen van de gemeente, besproken. Als er meer duidelijkheid is over de ontwikkelingen in het Middengebied in Nieuwleusen, vindt de aanbidding van een voorstel inclusief onderwijshuisvesting in de kern Nieuwleusen aan de gemeenteraad plaats. Hiernaast stellen wij een integraal huisvestingsplan onderwijs op en leggen wij deze in 2015 ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.			

Prestaties voorgaande jaren	Voortgang	%	Geld
5.2	Lokale Educatieve Agenda		
	Aansluiting maken tussen de zorgstructuur in het onderwijs (Passend Onderwijs) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)		75%

Toelichting afwijkingen

5.2	Lokale Educatieve Agenda			
Prestatie:	Aansluiting maken tussen de zorgstructuur in het onderwijs (Passend Onderwijs) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)			
Toelichting	Er zijn contacten tussen onderwijs en zorg, waarbij de jeugdverpleegkundige een belangrijke schakel is. Ook is in 2014 gestart met een pilot 'Samenwerking Zorg en Onderwijs', waarbij de aansluiting tussen onderwijs en zorg in de praktijk wordt verbeterd. Daartoe wordt een praktische werkwijze ontwikkeld. Het project wordt in 2015 afgerond, waarbij de werkwijze wordt ingevoerd en de samenwerking en afstemming zoveel mogelijk wordt geborgd.			

Leerplicht

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal verzuimmeldingen volgens wettelijke norm (in % van totaal aantal leer- en kwalificatieplichtigen)	Jeugdvolgsysteem/ Gemeentelijke basisadministratie	126 (2012) (2,6%)	122 (2,5%)	149 (3 %)
Aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters (VSV in % van totaal aantal vo- en mbo-leerlingen)	Jeugdvolgsysteem/ VSV-verkenner	38 (2012) (1,5%)	36 (1,4%)	28 (1,1%)

- Cijfers gebaseerd op schooljaren. 2012 = eind schooljaar 2011-2012, 2014 = eind schooljaar 2013-2014.
- Stijging in aantallen (in 2 jaar tijd) zit op vlak absoluut verzuim. De toename in het aantal meldingen wordt veroorzaakt door het gebruik van een verbeterde applicatie en betere gegevensuitwisseling met DUO. Na onderzoek bleek het verzuim veelal een administratieve oorzaak te hebben en was er dus geen feitelijk schoolverzuim.
- De afname VSV is het resultaat van inspanningen van de gemeente in samenwerking met andere partners (onderwijs, zorg en arbeid). Naast de winst in aanpak ligt een daling van aantallen ook in een aangescherpte meetsystematiek. Van de genoemde 28 jongeren is uiteindelijk 75% weer gestart met een opleiding.

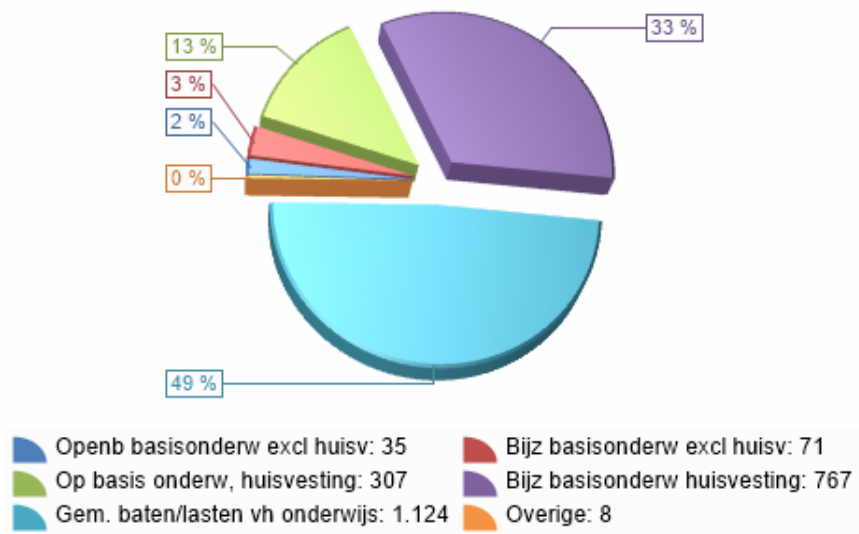
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Rekening 2013	Begroting 2014 Primitief	Begroting 2014 (Na wijzigingen)	Rekening 2014	Saldo 2014
Lasten	-2.340	-2.252	-2.317	-2.312	5
Baten	61	52	61	66	5
Saldo van baten en lasten	-2.280	-2.199	-2.257	-2.246	10
Onttrekkingen aan reserves	99	0	0	0	0
Resultaat	-2.181	-2.199	-2.257	-2.246	10

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

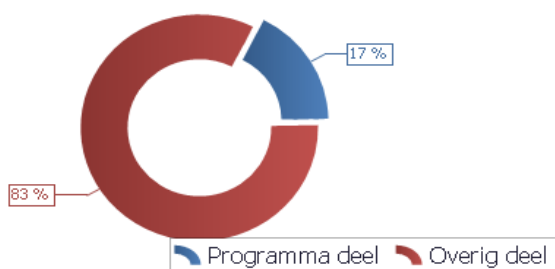
Baten

PROGRAMMA 6 CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

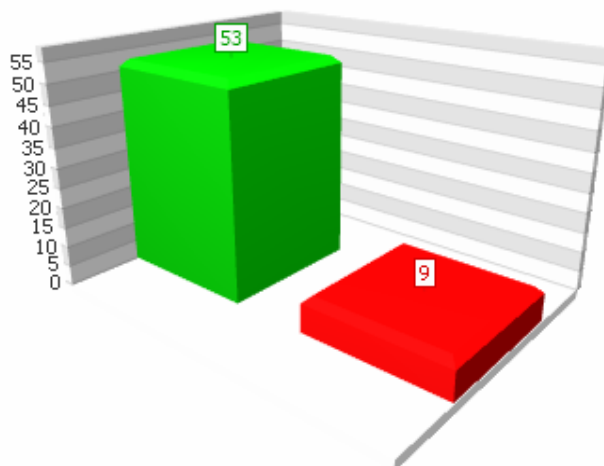
Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma richt zich op bibliotheekvoorzieningen, het stimuleren van sport & bewegen, kunstbeoefening en culturele activiteiten, evenals onderhoud van accommodaties, instandhouding van monumentale objecten en de bescherming van het archeologisch erfgoed. Het toeristisch/recreatief beleid heeft tot doel de route en watergebonden verblijf- en dagrecreatie te versterken, rekening houdend met natuur- en culturele waarden.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014	Voortgang	%	Geld
6.1 Bibliotheken			
De bibliotheek maakt een plan van aanpak voor de samenwerking met het primair onderwijs		25%	
De bibliotheek ontwikkelt een activiteitenplan voor haar aanpak binnen het actieplan laaggeletterdheid		100%	
De bibliotheek organiseert minimaal 1 activiteit in overleg met de werkgroep laaggeletterdheid		100%	
De bibliotheek heeft een leidende rol in de ontwikkeling van de gezamenlijke programmering in Kulturhus Trefkoele+ in Dalfsen		25%	

6.2 Beeldende kunst			
Realisatie van het kunstwerk Gerner Marke in het 2e kwartaal van 2014 binnen het gestelde budget		100%	
Plaatsing van het kunstwerk Earthly Whispers als onderdeel van de kunstwegenroute in het voorjaar 2014		100%	

6.3 Cultuureducatie			
De culturele commissies (Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld) organiseren een cultuureducatie programma voor alle scholen in 2014		100%	
De combinatiefunctionaris cultuur organiseert voor minimaal 6 basisscholen (bij voorkeur 2 per kern) een activiteit in samenwerking met een lokale vereniging		100%	
De gemeente en de basisscholen ondertekenen een intentieverklaring rondom cultuureducatie voor de provinciale subsidie "Cultuur aan de Basis"		100%	
In overleg met het Agnieten College Nieuwleusen wordt overlegd hoe cultuureducatie ondersteund kan worden		100%	
In het 3e kwartaal van 2014 wordt een jeugd cultuurfonds gestart op dezelfde wijze als het jeugdsportfonds		100%	

6.4 Cultuurarrangement			
Organiseren van de Week van de Amateurkunst in samenwerking met Ommen en Hardenberg		100%	
Opzetten van een organisatiestructuur rondom het cultuurarrangement		75%	
Updaten van de website van het Cultuurplatform (de bibliotheek onderhoudt deze) en een nieuwsbrief cultuurarrangementen in het leven roepen		100%	
In samenwerking met het vrijwilligerspunt Dalfsen en de cultuurmakelaar een cursus bestuurlijke vernieuwing organiseren		100%	
Organiseren van minimaal 2 scholingsbijeenkomsten voor de lokale culturele verenigingen waarin sociale media en sponsor en fondswerving centraal staan		100%	
In de zomer een activiteitenkalender kunst en cultuur binnen het Vechtdal realiseren		100%	

6.5 Vrijwilligerswerk			
In 2014 een nieuw vrijwilligersbeleid ontwikkelen en vaststellen		50%	
Jaarlijkse organiseren van een vrijwilligersmarkt		100%	

6.6 Welzijn- en sportaccommodaties			
Afronding bouw en opening Kulturhus Trefkoele+		100%	
Afronding bouw en opening Potstal als onderdeel van Kulturhus Hoonhorst		100%	
Afronding werkzaamheden sportpark Gerner: realisatie kleedkamers SVD en ASC'62		100%	
Afronding werkzaamheden middengebied Nieuwleusen: accommodatie d'Ommerdieck		25%	
Nadere uitwerking plannen Schakel Nieuwleusen; als onderdeel van Plein Nieuwleusen		50%	

6.7	Sport			
	Het herbestemmen van de beschikbare middelen voor de sportsubsidie voor mensen met een beperking		50%	
	Plaatsen voor (maatschappelijke) stages bewegen en sport uitbreiden		25%	
	Het gebruik van het Jeugdsportfonds Dalfsen volgen		100%	
	Eindevaluatie Stichting Sportraad Dalfsen		100%	

6.8	Recreatie en Toerisme			
	Marketing en promotie		100%	
	Uitvoeren van cultuurarrangement		100%	

Toelichting afwijkingen

6.1	Bibliotheken			
Prestatie:	De bibliotheek maakt een plan van aanpak voor de samenwerking met het primair onderwijs			
Toelichting	Het plan voor de samenwerking met het onderwijs is in concept aangeleverd door de bibliotheek, maar het projectplan is nog niet compleet. Onder andere de financiële onderbouwing mist, waardoor het voorstel nog niet beoordeeld kan worden. Met de bibliotheek is na verschillende bestuurlijke overleggen afgesproken om extra ondersteuning te bieden bij de planvorming zodat deze zo spoedig mogelijk, uiterlijk 31 mei 2015 definitief is.			

Prestatie:	De bibliotheek heeft een leidende rol in de ontwikkeling van de gezamenlijke programmering in Kulturhus Trefkoele+ in Dalfsen			
Toelichting	De bibliotheek heeft een concept plan rondom programmering kulturhusen aangeleverd. Dit plan was echter zo summier en de financiële paragraaf miste, dat dit nog niet beoordeeld kon worden. Met de bibliotheek is na verschillende bestuurlijke overleggen afgesproken om extra ondersteuning te bieden bij de planvorming zodat deze zo spoedig mogelijk, uiterlijk 31 mei 2015 definitief is.			

6.4	Cultuurarrangement			
Prestatie:	Opzetten van een organisatiestructuur rondom het cultuurarrangement			
Toelichting	Er wordt gewerkt aan een organisatiestructuur waarin cultuur en toerisme worden gekoppeld (vrijtijdseconomie). Vanuit een stuurgroep worden verschillende werkgroepen aangestuurd. De vorming van deze organisatiestructuur heeft vertraging opgelopen vanwege een aantal onvoorziene ontwikkelingen zoals het stoppen van de toeristische stimuleringsgroep en deelname aan een co creatie experiment vanuit de provincie Overijssel.			

6.5	Vrijwilligerswerk			
Prestatie:	In 2014 een nieuw vrijwilligersbeleid ontwikkelen en vaststellen			
Toelichting	Vanwege de ontwikkelingen binnen de decentralisaties is besloten het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid in 2015 te ontwikkelen. Op dit moment is de startnotitie vrijwilligers en mantelzorg gereed. Deze wordt in maart in de gemeenteraad besproken. Ook zijn acties uitgezet rondom de beleidsontwikkeling (burgerpanel raadpleging, jongerenraadpleging, insprekavonden). De verwachting is dat het vrijwilligers en mantelzorgbeleid in juni 2015 in de gemeenteraad besproken wordt.			

6.6	Welzijn- en sportaccommodaties			
Prestatie:	Afronding werkzaamheden middengebied Nieuwleusen: accommodatie d'Ommerdieck			
Toelichting	Korfbalvereniging d'Ommerdieck neemt deel aan de bijeenkomsten voor het middengebied Nieuwleusen en is hiernaast in overleg met SV Nieuwleusen. Verwachting is dat in 2015 duidelijkheid komt over accommodatie d'Ommerdieck.			

Prestatie:	Nadere uitwerking plannen Schakel Nieuwleusen; als onderdeel van Plein Nieuwleusen			
Toelichting	De oude plannen rondom 't Plein zijn beëindigd. Het onderzoek naar renovatie van sporthal De Schakel is nagenoeg afgerond en wordt aangevuld met een onderzoek naar nieuwbouw. Nadat deze onderzoeken zijn afgerond, leggen wij dit in 2015 ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad waarna vervolgstappen worden gezet.			

6.7	Sport
Prestatie:	Het herbestemmen van de beschikbare middelen voor de sportsubsidie voor mensen met een beperking
Toelichting	Afronding van de verkenning voor de sportsubsidie voor mensen met een beperking heeft plaatsgevonden in 2014. In 2015 volgt er een voorstel over de herbestemming van de beschikbare middelen. Conform 2 ^{de} bestuursrapportage.

Prestatie:	Plaatsen voor (maatschappelijke) stages bewegen en sport uitbreiden
Toelichting	Landelijk is bepaald dat maatschappelijke stages voor scholen in 2015 komen te vervallen. Vanaf 2015 zullen er dan ook minder plaatsen voor maatschappelijke stages nodig zijn. Gelet op bovenstaande ontwikkeling hebben wij hier dan ook minimaal op ingezet.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
6.7	Sport			
Uitvoering nota sport- en bewegbeleid			75%	

Toelichting afwijkingen

6.7	Sport
Prestatie:	Uitvoering nota sport- en bewegbeleid
Toelichting	Dit betreft actiepunt St. Sportraad Dalfsen en Wmo-raad laten adviseren hoe mensen met een beperking meer aan bewegings- en sportactiviteiten kunnen deelnemen. Dit wordt gekoppeld aan het herbestemmen van de beschikbare middelen voor de sportsubsidie voor mensen met een beperking waarover in 2015 besluitvorming plaatsvindt. Dit is conform 2 ^{de} bestuursrapportage.

Bibliotheken

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal vrijwilligers	Bibliotheek	41 (2012)	45	44
Aantal abonenthouders	Bibliotheek	8.629 (2012)	> 8.629	8399*

*In september 2014 was het aantal 8.101, maar na aanpassingen in het ledensysteem en een aantal nieuwe leden komt het huidige ledenaantal in december 2014 op 8.399. Helaas past de daling in een landelijke trend waarbij het aantal leden van de bibliotheek afneemt.

Cultuureducatie

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal scholen in Dalfsen met een cultuureducatie beleidsplan	Scholen	-	8	10

Cultuurarrangement

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal projecten waarin samenwerking centraal staat binnen kunst en cultuur activiteiten in Dalfsen.	Gemeente	0 (2012)	3	5
Aantal activiteiten in het kader zomerevenementen waarin cultuur en toerisme en de samenwerking binnen het Vechtdal centraal staan.	Gemeente	0 (2012)	1	4
Aantal culturele verenigingen en stichtingen dat deelneemt aan de cursus bestuurlijke vernieuwing.	Gemeente	0	8	4 (cultuur) 4 (sport)

Vrijwilligerswerk

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal matches	Jaarverslag Landstede Welzijn	63 (2012)	65	85

Welzijn- en sportaccommodaties

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal gerealiseerde projecten over de periode 2008-2015	Gemeente	2 (2012)	6	6

Dit betreft: herinrichting sportpark Heidepark, De Wiekelaar, sportontwikkeling middengebied Nieuwleusen, sportvelden Gerner, De Trefkoele+ en De Potstal.

Sport

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	Gezondheidsatlas GGD 4 t/m 11 jaar 12 t/m 15 jaar 16 t/m 23 jaar 18 t/m 64 jaar 65 en ouder	89% (2009) 89% (2011) 49% (2011) 70% (2012) 64% (2011)	89%	86%

Het percentage is iets lager (3%) dan in 2009, maar 6% hoger in vergelijking met de gehele regio IJsselland (80%). (De meting hiervan door de GGD vindt eens in de vier jaar plaats.)

Recreatie en Toerisme

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal werkzame personen in de sector *	Lisa/Biro	802 (2012)	825	959*
Aantal overnachtingen (dagrecreatie niet meetbaar)	Gemeente	172.000 (2012)	174.000	179.738

* Werkzame personen (940) en uitzendkrachten(19)

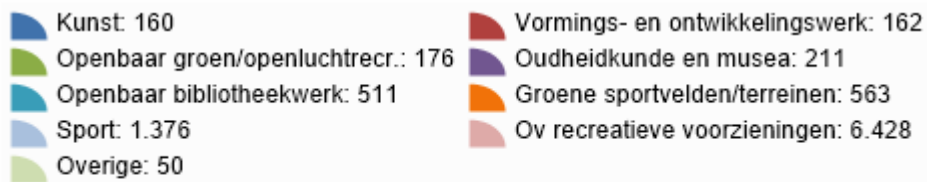
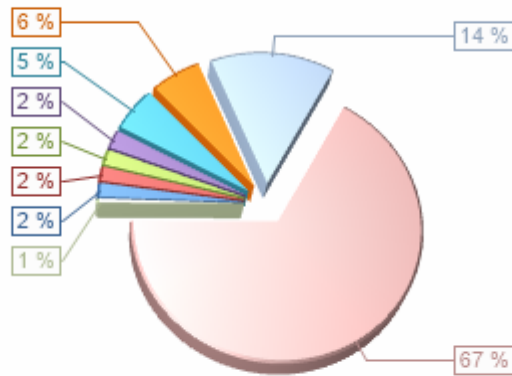
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

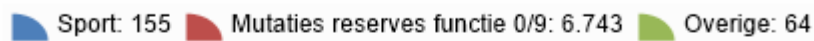
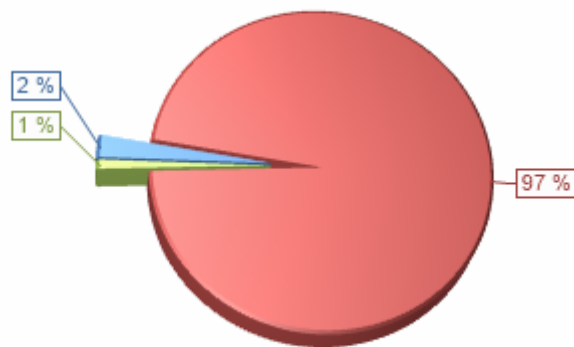
Programmaonderdeel	Rekening	Begroting 2014	Begroting 2014	Rekening	Saldo
	2013	Primitief	(Na wijzigingen)	2014	2014
Lasten	-4.904	-3.349	-11.326	-9.587	1.739
Baten	199	233	233	219	-15
Saldo van baten en lasten	-4.704	-3.115	-11.093	-9.368	1.725
Storting in reserves	0	0	-50	-50	0
Onttrekkingen aan reserves	1.570	470	8.381	6.743	-1.638
Resultaat	-3.134	-2.646	-2.762	-2.675	87

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

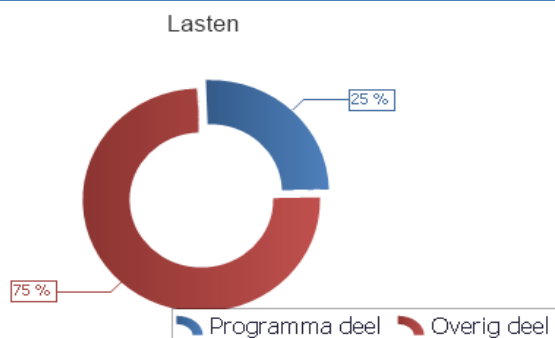
Lasten

Baten

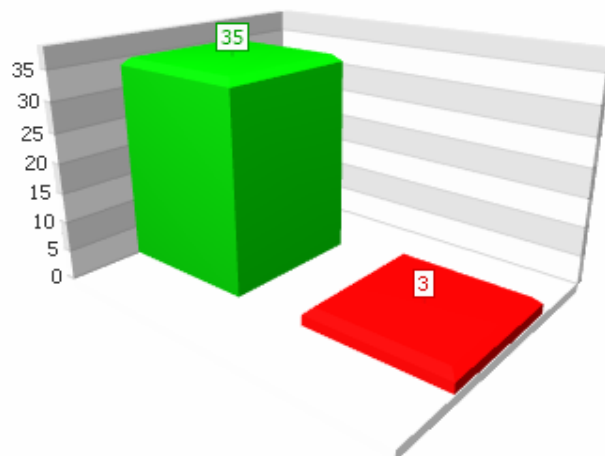
PROGRAMMA 7 SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat bijstandsverlening (incl. minimabeleid en schuldhulpverlening), gesubsidieerde werkgelegenheid, maatschappelijk werk, ouderenbeleid, gehandicaptenbeleid (Wet maatschappelijke ondersteuning), minderhedenbeleid, sociaal cultureel werk, jeugdbeleid, participatie en kinderopvang.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014	Voortgang	%	Geld
7.1 Voorbereiding en invoering decentralisaties			
Tijdig (uiterlijk derde kwartaal 2014) specifieke beleidsnota's en verordeningen voor de Gemeenteraad o.a. beleidsplan Wo, beleidsplan Jeugdzorg en beleidsplan Participatie		100%	
Organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten		100%	
Beschikkingen t.b.v. cliënten en organisaties vóór 1 november 2014		100%	

7.2	Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)			
	Voorbereiden van de wijzigingen in de langdurige zorg die per 1 januari 2015 ingaan		100%	

7.3	Sociale werkvoorziening/Participatiewet			
	Participatiewet: In het eerste kwartaal van 2014 ontvangt de Raad een uitgewerkt voorstel met daarbij de consequenties van het opheffen van de Gemeenschappelijke Regeling Wezo dan wel de uittreding van de gemeente Dalfsen uit de GR		100%	
	Uitvoeringsstructuur Participatiewet: de gemeente Dalfsen moet in 2015 gereed zijn voor de uitvoering van de Participatiewet. De organisatorische en personele aspecten worden in de loop van 2014 nader uitgewerkt		100%	

7.4	Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en peuterspeelzaalwerk			
	Uitbreiding van VVE-plekken in afstemming met JGZ en voorschoolse voorzieningen		100%	
	Bestuurlijke afspraken rondom VVE (vastgelegd in de Lokaal Educatieve Agenda) met betrokken organisaties verder uitwerken en regie voeren op de uitvoering daarvan		75%	
	Landelijke plannen rondom voorschoolse voorzieningen vertalen in lokaal beleid		0%	

7.5	Woonservicegebied			
	Deelname aan het bewustwordingsproject 'Lang zult u wonen' (gericht op aanpassingen in eigen woning)		100%	
	Evaluatie van het woonservicesteunpunt Noaberhuus in Gernermarke		100%	
	Uitvoering van een Pilot 'schermzorg'		100%	
	Uitvoering van het plan van aanpak per kern, en gemeentebreed, door welzijnsinstellingen		100%	
	Uitwerken project Domotica		100%	

7.6	Jeugd			
	Stappen zetten om het jeugd- en jongerenwerk onder te brengen bij één organisatie		100%	
	Jeugdgesprekken in Nieuwleusen organiseren		100%	
	Inzetten op bezoeken van keten door jongerenwerk (en politie) in het kader van brandveiligheid en alcoholmatiging		100%	
	Voorlichting op basisscholen aanbieden op het gebied van alcohol- en middelengebruik		100%	
	Inzetten op goede signaleringsnetwerken en afstemming van zorg		100%	

Toelichting afwijkingen

7.1	Voorbereiding en invoering decentralisaties
Prestatie:	Beschikkingen t.b.v. cliënten en organisaties vóór 1 november 2014
Toelichting	De datum van 1 november is niet gehaald met name door ontbrekende gegevens. Beschikkingen zijn rond 20 december verstuurd. Dit is conform 2 ^{de} bestuursrapportage.

7.4	Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en peuterspeelzaalwerk
Prestatie:	Bestuurlijke afspraken rondom VVE (vastgelegd in de Lokaal Educatieve Agenda) met betrokken organisaties verder uitwerken en regie voeren op de uitvoering daarvan
Toelichting	Er zijn verschillende werkafspraken gemaakt met betrekking tot de doorgaande lijn. Op dat thema zijn flinke stappen gezet. Bestuurlijke afspraken over de resultaten van vroegschoolse educatie zijn nog niet verder uitgewerkt, dat wordt in 2015 verder opgepakt. Dit is conform 2 ^{de} bestuursrapportage.
Prestatie:	Landelijke plannen rondom voorschoolse voorzieningen vertalen in lokaal beleid
Toelichting	De plannen voor (financiële) harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk zijn nog steeds niet uitgewerkt in een wetsvoorstel. We verwachten dat er voor de zomer van 2015 duidelijkheid ontstaat, waarna we het lokale beleid op voorschoolse voorzieningen en educatie gaan herzien. Dit is conform 2 ^{de} bestuursrapportage.

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Tevredenheid over contact met gemeente	Klanttevredenheid onderzoek	7,8	> 7,5	97%*
Percentage klanten dat (zeer) tevreden is over de voorgestelde oplossing	Klanttevredenheid onderzoek	97 %	> 95%	96%

* In 2014 is gestart met een ander type klanttevredenheidsonderzoek, waardoor de cijfers van de nulmeting en de cijfers in december niet goed met elkaar te vergelijken zijn. De tevredenheid over het contact met de gemeente wordt niet meer aangegeven in een cijfer. Het gaat om de tevredenheid met het gehele proces van de aanvraag.

Sociale werkvoorziening/Participatiewet

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal trajecten voor personen op de wachtlijst	Eigen administratie	20	8	8
Aantal gesubsidieerde banen	Eigen administratie	140	140	140

In verband met de invoering van de Participatiewet bestaat vanaf 1 januari 2015 geen wachtlijst meer voor de Wsw. Wel vallen de mensen die op de Wsw-wachtlijst staan onder de doelgroep van de Quotumwet. Zij worden dan ook opgenomen in het doelgroepenregister dat wordt beheerd door het UWV. De meeste personen op de wachtlijst hebben een uitkering van het UWV. Wij zullen in 2015 samen met het UWV de mogelijkheden bekijken voor re-integratie van deze personen en een mogelijke plaatsing op een (gesubsidieerde) baan.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en peuterspeelzaalwerk

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Het aantal VVE-plaatsen op voorschoolse voorzieningen (doelstelling 2016 is 40 plaatsen).	Voorschoolse voorzieningen, subsidieafspraken	16 (2013)	32	36

Jeugd

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Percentage jongeren <16 dat alcohol drinkt.	GGD-monitor	11% (2011)	-	*
Percentage ouders van 12-15 jarigen dat het alcoholgebruik van hun kind goedkeurt of er niets van zegt.	GGD-monitor	36 % (2011)	-	*
Percentage jongeren van 16-23 dat veel en vaak drinkt.	GGD-monitor	21 % (2011)	-	*

* De GGD jongerenmonitor wordt in 2015 uitgevoerd, de resultaten komen in 2016. Uit de kindermontor van 2013 blijkt al wel, dat de tolerantie van ouders van kinderen tot 12 jaar ten opzichte van alcohol onder de 16 is afgenomen. Dit is conform 2de bestuursrapportage.

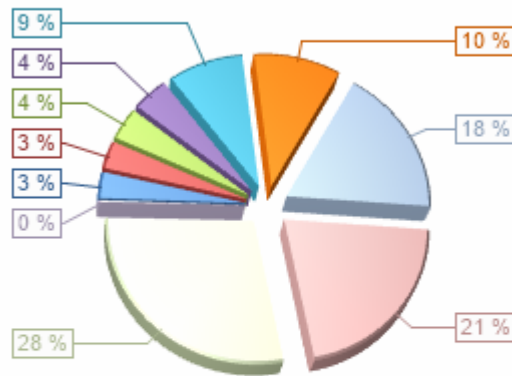
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

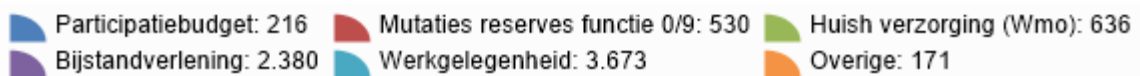
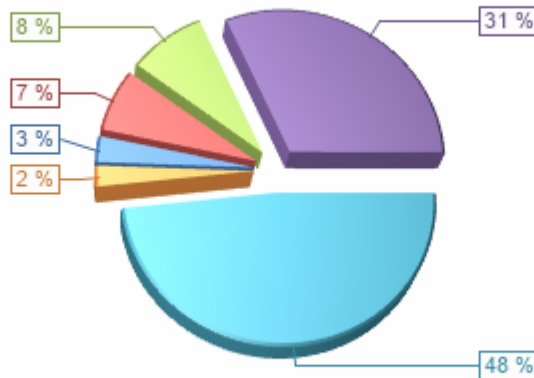
Programmaonderdeel	Rekening 2013	Begroting 2014 Primitief	Begroting 2014 (Na wijzigingen)	Rekening 2014	Saldo 2014
Lasten	-13.424	-13.891	-14.331	-14.170	161
Baten	6.660	5.835	7.057	7.076	19
Saldo van baten en lasten	-6.764	-8.055	-7.273	-7.094	180
Stortingen in reserves	0	0	-781	0	781
Onttrekkingen aan reserves	0	0	148	-530	-678
Resultaat	-6.764	-8.055	-7.906	-7.624	282

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

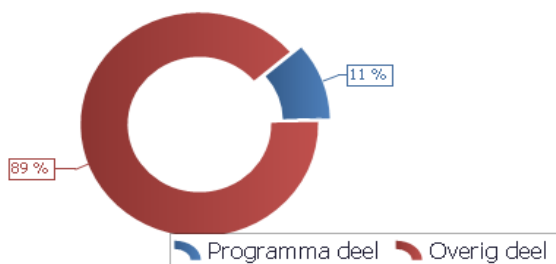
Baten

PROGRAMMA 8 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

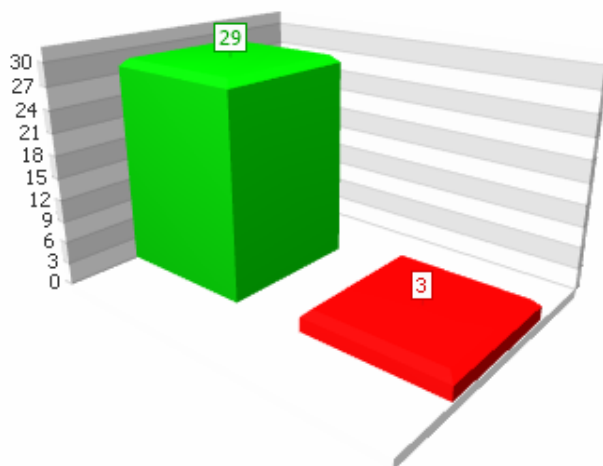
Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van gezondheidszorg, milieu, afvalverwijdering en -verwerking, water, riolering en waterzuivering en de begraafplaatsen.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014		Voortgang	%	Geld
8.1	Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Jeugdzorg			
	Realiseren van een breed gedragen beleidsplan Jeugdhulp		100%	
	Vaststellen van een verordening Jeugdhulp		100%	
	In 2014 worden lokaal, en in samenwerking met regio gemeenten, uitvoeringsafspraken gemaakt met de betrokken organisaties gericht op de overdracht van de jeugdzorgtaken per 2015. Lokale zorgnetwerken (waaronder het CJG) worden zodanig ingericht dat de gewenste verschuiving naar vroegtijdige en lichtere vormen van ondersteuning en hulp gerealiseerd kan worden. Het beleid wordt vastgelegd in een meerjarig beleidsdocument (beleidsplan en verordening)		100%	

8.2 Riolering en Water			
Het rioolbeheerplan actualiseren		100%	
Uitvoeren van de maatregelen opgenomen in het Waterplan voor 2007-2016, in relatie met de maatregelen uit het GRP		100%	
Opstellen streefbeeld watergangen als basis voor communicatie, beheer en onderhoud		75%	
Overdracht stedelijk water		75%	

8.3 Integrale handhaving			
Klachten en meldingen zijn een handhavingsprioriteit		n.v.t.	
Opstellen en uitvoeren Jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2014 (VTH)		100%	

8.4 Samenwerking vergunningverlening en handhaving			
Benoemen activiteiten in Jaarprogramma VTH 2014		100%	
Vergunningverlening en toezicht/handhaving organiseren binnen RUD. Uitvoeren nulmeting, maken kwaliteitslag door kennisbundeling en verbeteren taakuitvoering (kritieke massa)		100%	
Uitvoeren verbeterplan implementatie VTH-kwaliteitscriteria		50%	

8.5 Afvalbeleid			
Afvalscheiding stimuleren met voorlichting, acties en uitbreiden inlevermogelijkheden		100%	
Evaluatie eerste fase en voorbereiding tweede fase omgekeerd inzamelen		100%	
Voortzetten proefproject Hoonhorst in 2014 in verband met invoering 2e fase in 2015 (oorspronkelijk 2014)		100%	

Toelichting afwijkingen

8.2 Riolering en Water	
Prestatie:	Opstellen streefbeeld watergangen als basis voor communicatie, beheer en onderhoud
Toelichting	Het waterschap is leidend in de planning. Hierdoor lopen we achter op de planning. Nadat de overdracht stedelijk water is afgerond, worden de streefbeeld opgesteld

Prestatie:	Overdracht stedelijk water
Toelichting	Het onderhoud van het stedelijk water ligt inmiddels bij het waterschap. Het laatste onderdeel is de overdracht van het kadastraal eigendom. Hiervoor moeten splitsingsaktes worden opgemaakt door het waterschap en dat kost tijd.

8.4 Samenwerking vergunningverlening en handhaving	
Prestatie:	Uitvoeren verbeterplan implementatie VTH-kwaliteitscriteria
Toelichting	Eind 2013 is een verbeterplan gemaakt waarin is beschreven hoe Dalfsen aan de VTH-kwaliteitscriteria 2.1 kan voldoen per 2015. Hier is in 2014 alleen uitvoering aan gegeven via inzet van medewerkers in de RUD conform de kwaliteitscriteria. De status van de kwaliteitscriteria is bovendien onzeker, het is nog onduidelijk of ze wettelijk worden vastgelegd. Dit haalt de druk voor het uitvoeren van het verbeterplan weg. Het gaat hierbij vooral om milieu. De bouw- en RO-taken zijn niet aangepakt, omdat in 2014 nog niet duidelijk werd welke rol de RUD hierin kon betekenen. In 2015 zal meer duidelijk worden over de status van de kwaliteitscriteria en daarmee ook in hoeverre nog uitvoering gegeven moet worden aan het verbeterplan. Dit gebeurt in nauwe samenwerking binnen de RUD.

Prestaties voorgaande jaren	Voortgang	%	Geld
-----------------------------	-----------	---	------

8.1 Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Jeugdzorg		100%	
90% van de ouders en professionals is bekend met het CJG			

Integrale handhaving

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal klachten (o.a. geur, geluid, leefbaarheid etc.)	Registratiesysteem Squit	125 (2011)	115	125
% gerealiseerde milieucontroles t.o.v. jaarprogramma	Registratiesysteem Squit	77% (2012)	100%	100%

Afvalbeleid

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
kg restafval per inwoner per jaar	ROVA jaarverslag	149kg (2012)	120kg	110kg
% hergebruik afval	ROVA jaarverslag	61% (2012)	70%	75%

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

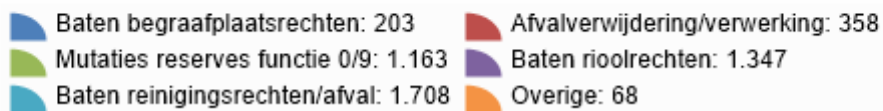
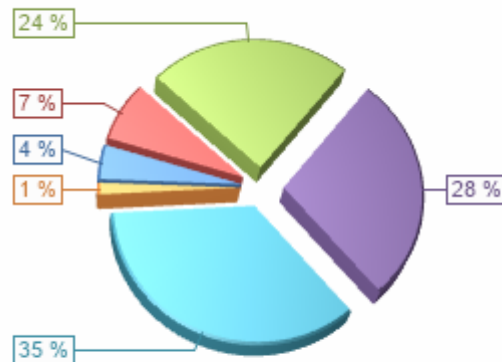
Programmaonderdeel	Rekening 2013	Begroting 2014 Primitief	Begroting 2014 (Na wijzigingen)	Rekening 2014	Saldo 2014
Lasten	-5.418	-5.543	-6.331	-5.370	961
Baten	3.650	3.739	3.739	3.626	-114
Saldo van baten en lasten	-1.767	-1.804	-2.592	-1.744	848
Stortingen in reserves	-487	-744	-744	-739	4
Onttrekkingen aan reserves	717	1.030	1.962	1.163	-799
Resultaat	-1.538	-1.518	-1.374	-1.321	52

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

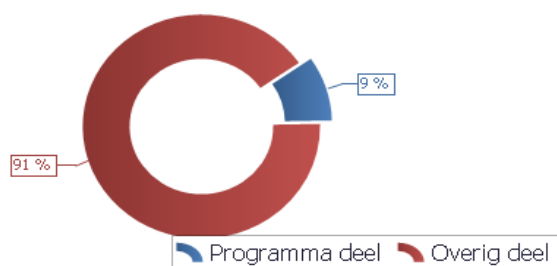

Baten

PROGRAMMA 9 RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

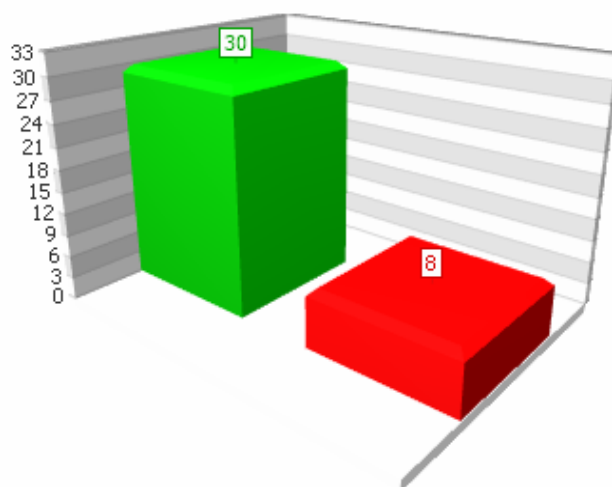
Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk-, volkshuisvesting- en omgevingsbeleid, waarmee wordt ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Ook betrekken en stimuleren wij maatschappelijke partners bij het vormgeven en uitvoeren van ons beleid.

Stand prestaties programma

Prestaties 2014		Voortgang	%	Geld
9.1	Ruimtelijke ontwikkelingen			
	Verdere ontwikkeling Waterfront		75%	
	Vaststelling bestemmingsplan woonuitbreidingsgebied voor de kern Oudleusen		50%	
	Vaststelling bestemmingsplan woonuitbreidingsgebied Oosterdalfsen (wonen)		50%	
	Vaststelling Westerbouwlanden noord, 2e fase door B&W (wonen)		100%	
	Verwerken van de uitkomsten van het onderzoek van de raad naar de grondexploitaties.		100%	
	Implementatie van het LEANe proces voor ruimtelijke gebiedsontwikkeling		100%	
	Ontwikkelen van een beheersplan per bestemmingsplan (basisplan) om ontwikkelingen en/of wijzigingen digitaal vast te leggen zodat actualisering van deze plannen nog makkelijker en sneller kan. Het beheersplan wordt alleen intern gebruikt		25%	
9.2	Gebiedsontwikkeling			
	Leefbaarheidsinitiatieven van burgers/organisaties ondersteunen		100%	
	Ontwikkelingen in het Vechtdal initiëren en/of faciliteren (passend binnen het Masterplan Ruimte voor de Vecht)		100%	
	Lobby voor nieuwe leader-periode volgen		100%	
	Deelnemen aan de Gebiedsuitwerking Dalmsholte		100%	
9.3	Landschapsbeleid			
	(Groene en belevings-) initiatieven van burgers/organisaties ondersteunen		100%	
	Uitvoeren regeling Groene en Blauwe Diensten (aanleg, herstel en onderhoud landschappelijke elementen)		100%	
9.4	Grondexploitaties			
	Dit onderdeel is verder concreet uitgewerkt in de paragraaf grondbeleid		n.v.t.	
9.5	Woningbouw			
	Uitgifte van bouw kavels voor woningbouw in sociale en vrije sector		75%	
	Uitvoeren van het vastgestelde woonbeleid		75%	
	Uitvoering geven aan prestatieafspraken met woningcorporaties en provincie		75%	
	Verstrekken van startersleningen		100%	

Toelichting afwijkingen

9.1	Ruimtelijke ontwikkelingen			
Prestatie:	Verdere ontwikkeling Waterfront			
Toelichting	De voortgang is afhankelijk van de verkoop. De kavels voor woningbouw die nu in verkoop zijn, betreffen voornamelijk het dure segment (appartementen aan de Vecht en duurdere vrijstaande woningen naast Albert Heijn). De verkoop van deze woningen loopt landelijk gezien moeizaam. Het appartementen complex is nu verkocht. Het bouwprogramma dat nu ontwikkeld wordt zit in een lagere prijsklasse.			

Prestatie:	Vaststelling bestemmingsplan woonuitbreidingsgebied voor de kern Oudleusen
Toelichting	Proces duurt langer dan voorzien door: <ul style="list-style-type: none"> • aankoop grond evenemententerrein; • een extra stemronde voor het planconcept; • een pilot in het LEAN traject.

Prestatie:	Vaststelling bestemmingsplan woonuitbreidingsgebied Oosterdalfsen (wonen)
Toelichting	Proces duurt langer dan voorzien door: <ul style="list-style-type: none"> • overleg met de provincie over haalbaarheid bouwen op een es; • een heroverweging voor een eindonderzoek archeologie en vaststellen van het aanbestedingstraject; • de discussie over duurzaamheid/ruimtelijke kwaliteit in de nieuwe woonwijk; • de extra tijd die besteed is aan burgerparticipatie door te overleggen met buurtbewoners en andere belanghebbenden; • twee initiatieven die zijn ingediend bij het college. Dit heeft er toe geleid dat er een wijzigingsbevoegdheid in het voorontwerpbestemmingsplan is opgenomen.

Prestatie:	Ontwikkelen van een beheersplan per bestemmingsplan (basisplan) om ontwikkelingen en/of wijzigingen digitaal vast te leggen zodat actualisering van deze plannen nog makkelijker en sneller kan. Het beheersplan wordt alleen intern gebruikt
Toelichting	Door andere prioriteiten zoals het verzamelplan buitengebied en het lean proces "bestemmingsplan uitbreiding kern Oudleusen" is het ontwikkelen van het interne beheerplan niet opgepakt.

9.5	Woningbouw
Prestatie:	Uitgifte van bouwkavels voor woningbouw in sociale en vrije sector
Toelichting	De afname en betaling van kavels in Waterfront, Vechtstraat en De Gerner Marke blijft achter. Oorzaak hiervan is de stagnerende verkoop van de eigen woningen. Met het MPG 2015 zullen wij u hierover informeren.

Prestatie:	Uitvoeren van het vastgestelde woonbeleid
Toelichting	Beide woningcorporaties hebben de focus verlegd van nieuwbouw naar bestaande huurwoningvoorraad. Ontwikkelingen op het gebied van demografie en duurzaamheid maken aanpassing van de huurwoningvoorraad noodzakelijk. Daarnaast zijn de tijden van (grote) groei verleden tijd en heeft uitbreiding geen absolute prioriteit meer. Dit heeft tot gevolg dat er geen uitvoering wordt gegeven aan de beleidsdoelstelling dat 20% van alle woningen op uitbreidingslocaties gerealiseerd worden in de sociale huursector. In 2015 zal opnieuw een woningmarktonderzoek worden uitgevoerd. Uit dit onderzoek zal blijken of de huurwoningvoorraad voldoende is of dat er een tekort is. Dit woningmarktonderzoek zal als input dienen voor de in 2015 vast te stellen Woonvisie 2016 - 2020, waarin nieuwe beleidsdoelen zullen worden geformuleerd.

Prestatie:	Uitvoering geven aan prestatieafspraken met woningcorporaties en provincie
Toelichting	Toelichting is gelijk aan voorgaande prestatie "uitvoeren van het vastgestelde woonbeleid".

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
9.4	Welstandsbeleid			
	Opstellen nieuw welstandskader		100%	

Ruimtelijke ontwikkelingen

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Twee actuele Structuurvisies voor het totale grondgebied van de gemeente (1 voor de kernen en 1 voor het buitengebied)	Wet ruimtelijke ordening Missie/visie	2 (2013)	2	2
Percentage van het grondgebied belegd met actuele bestemmingsplannen * Buitengebied * Kernen	Wet ruimtelijke ordening Missie/visie	100% 100%	100% 100%	100% 100%
Aantal bestemmingsplannen: Buitengebied, kernen en recreatiegebieden (basisplannen)	Intern	8 (2013)	8	8

Gebiedsontwikkeling

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Tevredenheid van Dalfsenaren over wonen in het Vechtdal (uitgedrukt in een rapportcijfer)	Vechtdal Beleving-onderzoek*	8,2 (2013)	-	-
Percentage van de Dalfsenaren die het aantrekkelijk vindt om in het Vechtdal te recreëren	Vechtdal Beleving-onderzoek	91% (2013)	-	-

* In 2014 wordt geen Vechtdalbelevingonderzoek uitgevoerd. Volgende meting vindt plaats in 2015. Dit is conform 2de bestuursrapportage.

Landschapsbeleid

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Totale hoeveelheid (hectares) landschapselementen onder contract via regeling Groene en Blauwe Diensten	LOP Landschap Overijssel	42,3 ha (1-1-2013)	0 ha	52,3 ha

Toelichting: werkelijke stand 2014 is 52,3 ha. De grote verschillen zijn veroorzaakt doordat de cijfers nulmeting en begroot 2014 nu juist zijn. Dit is conform 2de bestuursrapportage.

Woningbouw

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2014	Stand december 2014
Aantal nieuwe verblijfsobjecten met woonfunctie	CBS/ Gemeente	(2014) van totaal 11.134	90	97* van totaal 11.231
Aantal nieuwe startersleningen per jaar	Gemeente	36 (2012) van totaal 91	27	28

* voorlopige cijfers CBS stand november 2014.

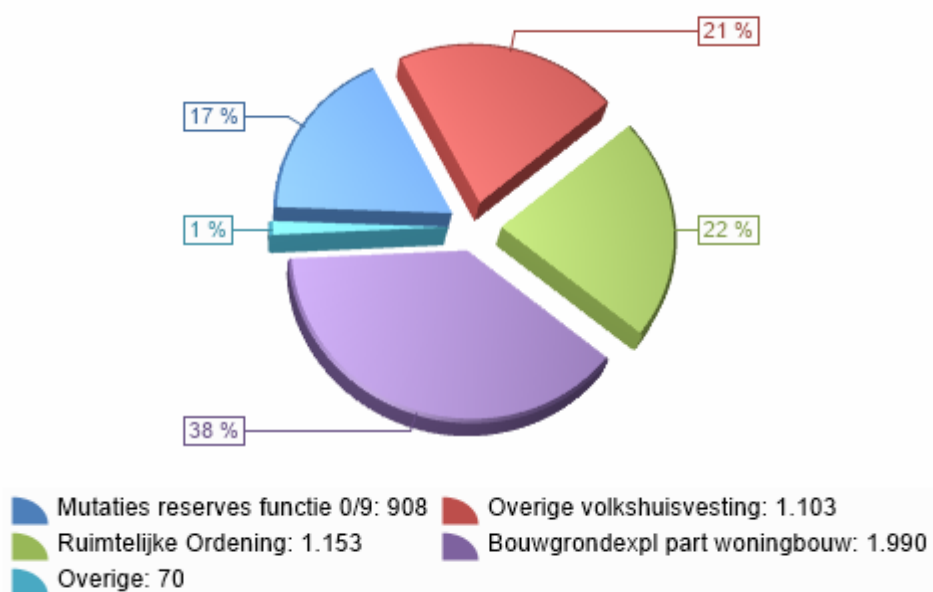
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

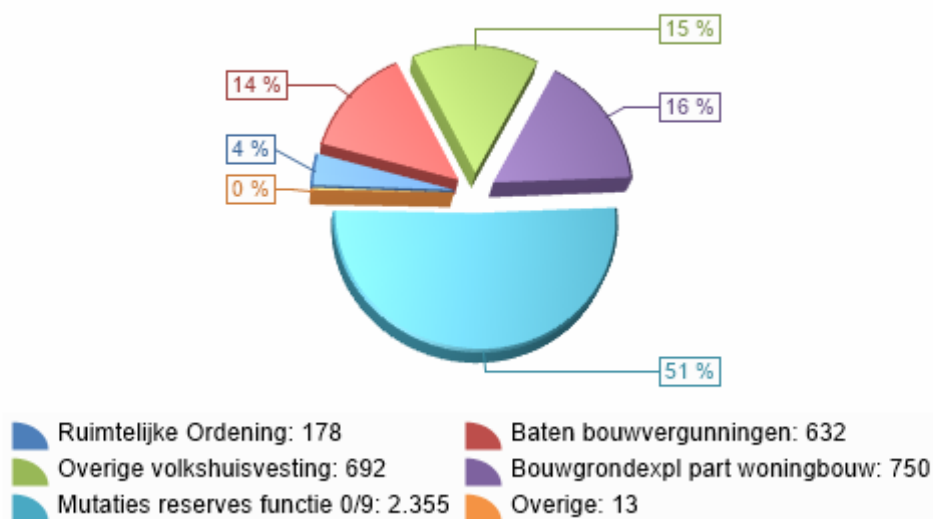
Programmaonderdeel	Rekening	Begroting 2014	Begroting 2014	Rekening	Saldo
	2013	Primitief	(Na wijzigingen)	2014	2014
Lasten	-5.901	-3.585	-3.624	-4.316	-692
Baten	2.216	1.974	2.021	2.265	244
Saldo van baten en lasten	-3.686	-1.611	-1.603	-2.051	-448
Stortingen in reserves	-1.629	0	-105	-908	-803
Onttrekkingen aan reserves	4.291	261	377	2.355	1.978
Resultaat	-1.024	-1.350	-1.330	-604	726

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

Baten

Hoofdstuk 3 Paragrafen

3.1 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Algemeen

De bedrijfsvoering moet op een eigentijdse wijze dienstbaar zijn aan de, in de programma's, opgenomen doelen en prestaties. Het welslagen van de programma's is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoering kan worden samengevat als het geheel van de werkzaamheden, middelen en structuren op het gebied van personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, facilitaire zaken, communicatie en juridische zaken. Door toenemende aandacht voor de transparantie van het gemeentelijk handelen en hoge eisen die gesteld worden aan de producten en diensten van de gemeente, is de kwaliteit van de bedrijfsvoering ook een factor voor het imago van de gemeente.

De ambtelijke organisatie is het afgelopen jaar extra belast geweest met de voorbereidingen voor de decentralisaties; een operatie van ongekeerde omvang en impact. De voorbereidingen zijn, mede dankzij de grote inzet van de afdeling Sociale Zaken, goed verlopen, maar we weten ook dat er nog veel uitwerking moet plaatsvinden. In datzelfde kader moet ook de transitie van de WSW worden gezien. Er heeft een intensief voorbereidingstraject plaatsgevonden voor de integratie van de WSW-medewerkers in onze wijkteams en voor het oprichten van de stichting Dalfsen Werkt waar deze mensen, maar later ook andere doelgroepen een dienstverband krijgen.

Op het punt van bedrijfsvoering is uitvoering gegeven aan de speerpunten van de directie voor 2014:

- gebruik maken van de prima basishouding van ons personeel, namelijk betrokkenheid in brede zin, en bedreigingen (zoals ontwikkeling op de arbeidsmarkt) ook als kans zien;
- dienstverlening op een hoog peil houden en waar mogelijk verbeteren;
- mede in verband daarmee interne processen slim inrichten en efficiënt en effectief maken;
- mede vanwege de krapper wordende arbeidsmarkt, met als doel winst op de 3 K's, inzetten op samenwerking in de regio en in Talentenregio verband (16 samenwerkende gemeenten);
- informatievoorziening, basisregistraties en ICT verder stroomlijnen ter ondersteuning van de werkprocessen;
- systematisch werken aan kwaliteitszorg binnen de organisatie volgens het Overheidsontwikkelmodel;
- bij HRM beleid inspelen op genoemde speerpunten (denk hierbij aan opleiding, werving/selectie en beloning).

Op al deze punten zijn flinke stappen gezet. Mede hierdoor scoorde Dalfsen over 2014 als enige gemeente in Overijssel op alle punten van toezicht door de provincie groen.

De Verbouwing

Het afgelopen jaar hebben wij samen met een groot deel van de medewerkers de voorbereidingen van het organisatieontwikkeltraject '*De Verbouwing*' afgerond om met ingang van 1 januari 2015 te kunnen starten met een nieuwe organisatiestructuur en -cultuur. De organisatie is terug gegaan van 10 afdelingen naar 5 eenheden en 2 stafeenheden. Hierover is de Raad het afgelopen jaar al geïnformeerd.

De structuur is aangepast om onder andere de wendbaarheid van de organisatie te versterken. Wendbaarheid van de organisatie is noodzakelijk omdat het takenpakket groter en complexer is geworden, de snelheid en de veelheid aan veranderingen is toegenomen en doordat er steeds meer behoefte is aan co-creatie tussen burgers, bedrijven en overheid. De keuze om medewerkers te betrekken bij de voorbereidingen is gemaakt, omdat het hier niet alleen gaat om een nieuwe inrichting van de organisatie, maar ook om een cultuurverandering (houding en gedrag). Bijkomend voordeel is het creëren van een groter draagvlak onder de medewerkers. Daar zullen de medewerkers in de organisatie ook zelf mee- invulling aan gaan geven.

Om de medewerkers te ondersteunen bij het anders werken is het afgelopen jaar gewerkt naar het tot stand komen van het programma IDEAAL. Dit programma is ontwikkeld om de komende anderhalf jaar de focus te kunnen leggen op houding- en gedragsverandering en op nieuwe manieren van werken in de nieuwe organisatie. Daarnaast zijn wij het afgelopen jaar gestart met een teamontwikkelingstraject voor het nieuwe management.

Ontwikkelingen optimalisatie werkprocessen - LEAN werken

Naast het werken aan de organisatie met behulp van 'De Verbouwing' hebben wij ook gewerkt aan het promoten van LEAN werken in de organisatie. Het LEAN werken past in ons profiel van de ideale medewerker / manager. Het resulteert in het verkorten van de doorlooptijden, het verminderen van de werkdruk en efficiënter werken. Dit alles met het doel om een betere kwaliteit van dienstverlening naar onze burgers toe te realiseren. Het directieteam heeft het doel vastgesteld dat alle medewerkers in 2019 continu en structureel aan het verbeteren zijn met behulp van het LEANteam Dalfsen. Dit LEANteam bestaat uit 6 Lean Practitioners (Leanbegeleiders) en zij begeleiden elk jaar in ieder geval 6 LEAN trajecten.

Voor 2014 zijn de afgesproken LEAN trajecten opgepakt en afgerond en dat heeft geresulteerd in 6 geLEANde werkprocessen. Ook zijn de trajecten voor 2015 reeds ingepland en is de bekendheid met het LEAN werken vergroot. De voortgang van het LEAN werken wordt geborgd met behulp van een LEAN verbeterbord.

Personeelsbeleid

Talentergio

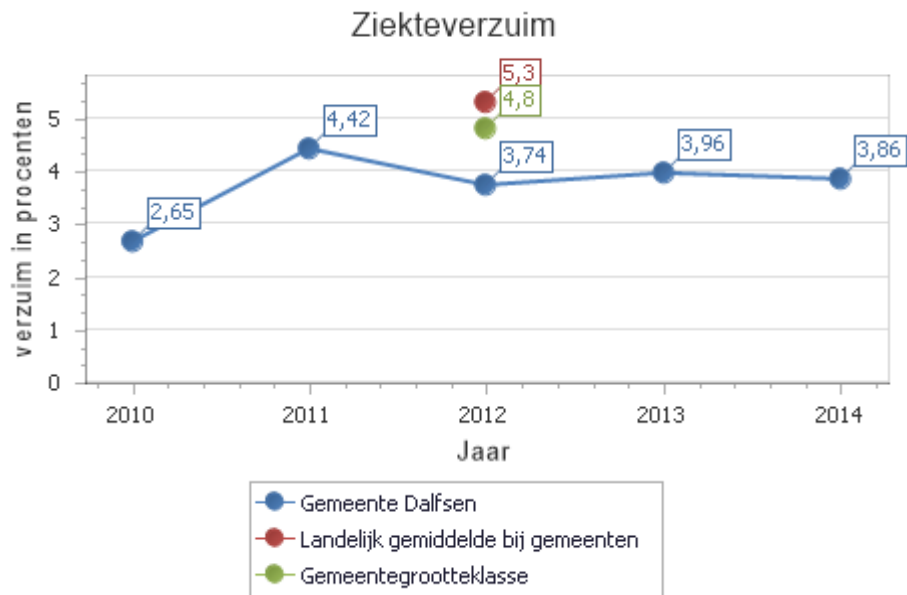
De samenwerking met Talentergio is in het afgelopen jaar verlengd tot en met 31 december 2016. Diverse initiatieven zijn door Talentergio ontplooid, om de doelstellingen te realiseren, zoals:

- gastcolleges en praktijkbegeleiding door Talentergio collega's bij Hogeschool Windesheim;
- diverse kennis- en themabijeenkomsten (o.a. fysiek domein);
- training Egostrippen voor directie en leidinggevenden;
- invoering Marktplaatsconcept voor externe inhuur;
- talent ontwikkelprogramma voor Young Professionals;
- lerend veranderen met generaties;
- training vooruitgaan door stil te staan;
- talentproeverij;
- je psychologische type in relatie tot werk;
- talentergio'Week van de Uitwisseling'.

Informatie over Talentergio is te vinden op www.talentergio.nl.

Ziekteverzuim

Hieronder volgt een overzicht van het ziekteverzuim over de afgelopen jaren.

Het ziekteverzuim in 2014 is ten opzichte van 2013 licht gedaald (0,10% punt). Ten opzichte van het landelijk gemiddelde is dit percentage laag te noemen. Directie en afdelingshoofden monitoren het ziekteverzuim en nemen waar nodig maatregelen om het verzuim laag te houden. Door oplettend te zijn voor signalen en in een vroeg stadium met de medewerker in gesprek te gaan, kan worden voorkomen dat de medewerker door ziekte uitvalt. Over het algemeen zijn deze maatregelen maatwerk, zoals het inschakelen van de bedrijfspsycholoog, maatschappelijk werker, arbeidsdeskundige, tijdelijk aangepaste werktijden of aangepast werk.

Medewerkers onderzoek

In juni 2013 heeft het bureau Effectory een onderzoek uitgevoerd naar de werkbeleving van de medewerkers van de gemeente Dalfsen. De uitkomst van dit onderzoek was dat wij de 2^e gemeente zijn geworden wat betreft de tevredenheid van werknemers in de branche Openbaar Bestuur & Veiligheid (kleine gemeenten).

Daarnaast staan we op plek 39 binnen de top 50 van genomineerde bedrijven/-organisaties met minder dan 1000 medewerkers. Een mooie prestatie die we samen behaald hebben.

Wij zijn daar trots op! Ons online profiel is te lezen op: <http://www.beste-werkgevers.nl/beste-werkgevers/min1000/gemeente-dalfsen/>

Werkkostenregeling

De afgelopen twee jaar hebben wij schaduw gedraaid met de werkkostenregeling om inzicht te krijgen in de kosten die hieronder vallen. We hebben op basis van een notitie keuzes gemaakt die nodig waren om de werkkostenregeling met ingang van 2015 in te kunnen voeren. Deze keuzes hebben geen grote gevolgen voor de medewerkers.

Strategisch Opleidingsplan

Het Strategisch Opleidingsplan (SOP) is in het tweede kwartaal van 2014 vastgesteld. De acties die hieruit naar voren komen zijn geïntegreerd, met de acties uit het Strategisch Personeelsplan (SPP), tot één actieplan voor de komende jaren. Het SOP is een middel om de gewenste doelen, zoals bijvoorbeeld wendbaarheid, te bereiken via het sturen op de individuele ontwikkeling van de medewerker. SOP is een onderdeel van het HR beleid.

Werktijdenregeling

In de CAO 2011-2012 zijn afspraken gemaakt over modernisering en flexibilisering van de werktijdenregeling in de CAR-UWO. Het afgelopen jaar is, aan de hand van de randvoorwaarden uit de nieuwe CAO, een nieuwe werktijdenregeling vastgesteld die 1 januari 2015 van kracht is. Als gevolg daarvan is ook de overwerkregeling afgeschaft en een buitendagvenstervergoeding voor in de

plaats gekomen. Door de invoering van een ruimer dagvenster, dat loopt van maandag tot en met vrijdag van 7:00 tot 22:00 uur, is er een afgeslankte vorm van de vergoeding voor het werken buiten het dagvenster (vroeger overwerk genoemd). Ook is met ingang van 1 januari 2015 de ADV-regeling afgeschaft.

Samenwerking

De eerste fase van de verkenning voor de aansluiting bij het Shared Service Center van de gemeenten Zwolle en Kampen en de provincie Overijssel is in 2014 afgerond. De conclusie is dat de aansluiting veel voordeel biedt op de aspecten: vermindering van kwetsbaarheid en verhoging van de kwaliteit en innovatief vermogen. Het onderzoek biedt helaas nog geen helder beeld over de kostenkant. De reden hiervoor is dat het SSC zelf dat inzicht nog niet heeft. In de volgende fase van het onderzoek zal dit scherp in beeld moeten worden gebracht. Dit moet in de tweede helft van 2015 leiden tot een definitief besluit over aansluiting.

Het onderzoek naar samenwerking op het terrein van belastingen is voortvarend opgepakt en is in 2014 afgerond. Aanvankelijk zag het er naar uit dat we samen met Kampen en Zwartewaterland tot een gezamenlijke keuze zouden komen. Echter, beide gemeenten zijn in de loop van het onderzoek afgehaakt. We hebben daarna, op basis van het onderzoek, de conclusie getrokken dat aansluiting bij het GBLT voor Dalfsen het meest voordelig is voor wat betreft kosten, kwaliteit en vermindering van kwetsbaarheid. De beslissing over aansluiting bij het GBLT ligt bij de raad, omdat het een gemeenschappelijke regeling is. In maart 2015 heeft de raad hierover een besluit genomen.

Inkoopbeleid

Concrete samenwerking op het gebied van inkoopbeleid, advies en ondersteuning met Zwolle, Kampen en de provincie Overijssel (SSC) is in 2014 nog niet gerealiseerd. In samenwerking met het SSC is door Dalfsen en Dronten wel een business case opgesteld waarin kansen en mogelijkheden zijn beschreven voor verdere samenwerking. Deze business case is vastgesteld en krijgt qua (financiële) uitwerking en besluitvorming in 2015 zijn vervolg.

De samenwerkingsafspraken binnen DSZ zijn in 2014 gecontinueerd. De aangebrachte wijzigingen in de wijze waarop een en ander is georganiseerd qua personele ondersteuning zijn minder succesvol gebleken. De eigen formatie, ingezet om invulling te geven aan de functie van 'inkoopcoördinator' is onvoldoende uit de verf gekomen door gebrek aan vakkennis en ziekte.

De inkoopcoördinatoren moesten een belangrijke bijdrage blijven leveren aan de verdere professionalisering van de inkoopadviesfunctie binnen de eigen organisatie en daarbij blijvend een link houden met andere inkooporganisaties binnen de regio. De ingezette hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld de 'inkooptool' zijn nog onvoldoende geïmplementeerd. De gezamenlijke opzet binnen DSZ van een (externe) helpdeskfunctie heeft wel goed gewerkt en geeft aan dat kennis van deze materie nog onvoldoende is geborgd binnen een functie in de organisatie.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld in de Raad heeft in 2014 grotendeels voldaan. Op onderdelen is door het college gemotiveerd afgeweken van het beleid. Actualisatie van het beleid is wel nodig door aangepaste regelgeving en werkwijze van de organisatie. Dit wordt opgepakt in 2015.

Informatievoorziening en automatisering

Dienstverlening voor burgers en bedrijven vereist een goede informatievoorziening. Goede informatievoorziening vereist moderne en up-to-date hardware en software. In 2014 is op basis van het door de raad vastgestelde "Bedrijfsinformatieplan" het serverpark van de gemeente volledig vervangen. De oude servers waren zowel economisch als technisch afgeschreven. Met de vervanging van deze servers is de ICT omgeving weer op een modern en toekomst vast niveau.

Ook de software die op de servers staat is bijgewerkt naar de meest recente versies. Gebruikten we begin 2014 voor de werkplekomgeving nog Windows XP, voor het einde van de onderhoudsperiode van Windows XP zijn alle werkplekken voorzien van nieuwe software. Met de opwaardering van zowel de software (onder andere door de inzet van SharePoint in 2015 als platform om samen te kunnen werken) als de hardware wordt ook het plaats en tijd onafhankelijk werken gefaciliteerd.

Met een goede en moderne informatievoorziening wordt informatiebeveiliging nog belangrijker dan dat deze al is. In 2014 is daarom samen met de gemeenten Staphorst en Zwartewaterland het Informatie-beveiligingsbeleid geactualiseerd, dat in 2015 vastgesteld zal worden. Vervolgens zal door het informatiebeveiligingsplan de daadwerkelijke informatiebeveiliging naar een hoger niveau gebracht worden.

De gemeente maakt voor bijna al haar producten en diensten gebruik van zogenaamde authentieke- of basisregistraties. Zo beheert de gemeente bijvoorbeeld de basisregistratie personen, van deze basisregistratie wordt door heel veel andere (overheids)instellingen gebruik gemaakt. De gemeente maakt ook gebruik van andere basisregistraties zoals de basisregistratie kadaster. In het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen getroffen om in 2015 aan te kunnen sluiten op het "nieuwe handelsregister" en de landelijke voorziening WOZ. Hiermee bereiken we steeds meer dat we voldoen aan het principe van het eenmalig vastleggen van informatie en het meervoudig gebruik ervan. Dit geldt niet alleen voor ons intern als gemeente, maar ook voor de overheidsinstellingen in de keten.

Op het terrein van de decentralisaties hebben we software aangeschaft en geïmplementeerd dat zowel door het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) als door de Sociale Kernteams (SKT's) gebruikt gaat worden. Deze software ondersteunt de medewerkers van het CJG en de SKT's om "regie te kunnen voeren" op de dossiers in het sociale domein.

Geo-informatie en documentbeheer (voorheen Vastgoedinformatievoorziening)

De werkzaamheden voor de verdere inrichting van de databaseomgeving en de viewer zijn nog niet volledig afgerond. Vervanging van de viewer is begin 2015 uitgevoerd. De wettelijk verplichte inspectie van de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) is in november 2014 uitgevoerd. De inspectie heeft uitgewezen dat onze registratie van goede kwaliteit is, maar niet voldoet aan de gestelde normen. De toetsingsnormen staan ter discussie. De Auditdienst Rijk heeft geconcludeerd dat de huidige inspecties hun doel voorbij schieten. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu werkt nu aan een nieuw inspectie instrumentarium, waarover wij medio 2015 worden geïnformeerd. De transitie van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) blijkt een bewerkelijk en stroperig traject. Door alle bronhouders zullen nog flinke inspanningen moeten worden geleverd om per 1 januari 2016 een landsdekkend topografisch bestand beschikbaar te hebben. Begin 2014 zijn nieuwe luchtfoto's vervaardigd. Ook zijn in 2014 cycloramafoto's (360°) aangeschaft. Na onderzoek hebben wij uit financiële overwegingen voorlopig afgezien van een structureel gebruik van panoramafoto's en een jaarlijkse vervangingscyclus van de luchtfoto's.

Planning en Control

Uw raad heeft in 2012 besloten tot een verbetertraject Planning en Control (P&C). Om breed inzichtelijk te krijgen welke verbetermaatregelen allemaal nodig zijn om de P&C op een hoger niveau te krijgen is een onderzoek verricht. Dit heeft geresulteerd in een rapport met daarin 16 verbetermaatregelen. Op basis hiervan is een plan van aanpak opgesteld dat voor de jaren 2012-2015 aangeeft welke verbetermaatregel wanneer wordt opgepakt. Vanuit de raad fungeert de werkgroep Planning en Control als klankbord. Hierin zijn alle fracties vertegenwoordigd. De werkgroep komt periodiek bijeen om de voortgang te bespreken en af te stemmen in welke richting bepaalde ontwikkelingen moeten gaan. Inmiddels zijn 13 van 16 verbetermaatregelen gerealiseerd, waarmee het verbetertraject goed op schema ligt. Eind 2015 is het verbetertraject afgerond.

De belangrijkste verbeteringen in 2014 zijn:

- het herontwerpen van de planning en control cyclus is afgerond
- het jaarrekeningsproces en de interne controle is sterk verbeterd
- risicomanagement is verder doorontwikkeld
- tijdschrijven is grotendeels afgeschaft
- het budgetbeheer is verbeterd
- verdere inrichting van Lias.

Inmiddels hebben we 4 van de 5 modules van Lias ingericht en kunnen we steeds beter en sneller digitaal informatie verstrekken. Dit heeft inmiddels geleid tot flink kortere doorlooptijden voor de samenstelling van de P&C producten en geeft meer inzicht in de budgetten en prestaties. De web-versie van deze jaarrekening is daar een mooi voorbeeld van. Het gevolg is ook dat steeds meer gemeenten bij ons komen kijken hoe we dit doen. Een mooie prestatie van de gemeente Dalfsen.

Rechtmatigheid

Inleiding

De gemeente toetst op verschillende terreinen systematisch haar financiële organisatie en bedrijfsvoering. Bij de jaarrekening geeft de accountant een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid. Voor rechtmatigheid geldt dat er wordt vastgesteld dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De accountant steunt hierbij voor een deel op het geheel van interne controlemaatregelen bij de gemeente.

Rechtmatigheid

In de Gemeentewet is vastgelegd dat het college van burgemeester en wethouders zelf periodiek de doelmatigheid en doeltreffendheid onderzoekt van het gevoerde bestuur. Dit is uitgewerkt in de Financiële verordening van de gemeente Dalfsen.

Interne Controle en Audits

- Objectief en onafhankelijk onderzoek is het sluitstuk van het in 'control' zijn van een organisatie. De interne controlefunctie is per 2015 overgegaan van afdeling Financiën en Belastingen naar de stafeenheid Control en Resultaat.
- Het doel van de uitvoering van de interne controles is bij te dragen aan de doelstelling van de gemeente Dalfsen om als organisatie de interne beheersing op orde te hebben. Daarvan is sprake als de organisatie zelf tijdig relevante fouten en onzekerheden signaleert en corrigeert. Dit is belangrijk voor de betrouwbaarheid van de informatie en de jaarverslaggeving op grond waarvan beleid- en beheerbeslissingen genomen worden.
- De leidraad verbijzonderde interne controle dient als kapstok voor afstemming met de externe accountant. Deze leidraad is voor de periode 2014/2015 door het college vastgesteld en hierin zijn de aard en diepgang van de audits opgenomen. Naast de eigen onderzoeken en controlemaatregelen kan ook de rekenkamer onderzoeken initiëren.
- De bevindingen uit de interne controles over 2014 geven aan waar de afwijkingen ten opzichte van de procesbeschrijvingen en de risico's liggen. Op basis van deze bevindingen worden de te nemen verbeteracties bepaald. Management en college worden geïnformeerd over de belangrijkste bevindingen.

Juridische kwaliteitszorg

Mediation

In 2014 zijn 48 bezwaarschriften binnengekomen. Waarbij mediation een optie is, wordt gekeken naar het soort besluit en of er al (uitvoerig) overleg met betrokkenen is geweest.

Bij de 48 bezwaarschriften is in 15 gevallen een vorm van (pre)mediation toegepast, en in 1 geval is mediation ingezet na behandeling van het bezwaarschrift in de bezwaarschriftencommissie.

De 16 mediationzaken hebben tot het volgende resultaat geleid:

- In 13 gevallen is het bezwaarschrift ingetrokken, waarbij in 5 gevallen het bestreden besluit is gewijzigd.
- In 2 gevallen hebben de gesprekken niet tot een oplossing geleid en zijn de bezwaarschriften alsnog voorgelegd aan de bezwarencommissie.
- In 1 geval heeft het gesprek plaatsgevonden na de behandeling in de hoorzitting en is het bezwaarschrift, onder intrekking van het bestreden besluit, alsnog ingetrokken.

Gebleken is dat het voeren van deze gesprekken een waardevolle toevoeging vormen bij de behandeling van bezwaarschriften, waardoor veel bezwaarschriften niet zijn behandeld in de bezwaarschriftencommissie.

Regio-overleg

Ook vindt het regio overleg, waaraan de juridische kwaliteitsmedewerkers van de omliggende gemeenten - te weten Zwolle, Zwartewaterland, Deventer, Raalte, Olst-Wijhe, Staphorst, Steenwijkerland, Ommen-Hardenberg en de gemeente Dalfsen - deelnemen nog steeds plaats. Dit intergemeentelijk overleg wordt door de betrokkenen als zeer nuttig ervaren. Hierbij kwam bijvoorbeeld de Wet openbaarheid van bestuur (Wob)-problematiek aan de orde, alsmede aandachtspunten bij de decentralisatie van de zorg. Ook is regelmatig gebruik gemaakt van dit overleg om via de mail vragen uit te zetten.

Wob verzoeken

In 2014 zijn 76 Wob- verzoeken ontvangen. In ongeveer 50% van de gevallen kan mogelijk worden gesproken van het indienen van een oneigenlijk Wob- verzoek. Met een oneigenlijk Wob- verzoek wordt bedoeld dat kan worden betwijfeld of de verzoeker wel belang heeft bij de gegevens die worden opgevraagd. De gemeente Dalfsen heeft in 2014 geen dwangsom of proceskostenvergoeding uitbetaald naar aanleiding van een Wob-verzoek. In 2013 zijn 47 Wob verzoeken ingediend. Hieruit valt op te maken dat er een duidelijke toename is van het aantal Wob-verzoeken.

Geconstateerd kan worden dat het afdoen van oneigenlijke Wob-verzoeken steeds meer capaciteit van de organisatie vergt.

Personeelskosten

De totale interne gemeentelijke salariskosten 2014 bedragen € 10.748.000. Dit bedrag is inclusief variabele vergoedingen. Het aantal formatieplaatsen op 31 december 2014 was 178 fte. De rekenkamercommissie doet in 2015 onderzoek naar de inhuur van personeel en adviseurs. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zal hier in jaarrekening 2015 een uitgebreider overzicht van worden gegeven.

3.2 PARAGRAAF FINANCIERING

Algemeen

De wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf "financiering" voorgeschreven, in zowel de begroting als het jaarverslag van de gemeente.

De wet Fido definieert treasury als volgt:

Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van vooral rente- en kredietrisico's.

De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van rente en afschrijving ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten ten opzichte van uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten, worden rekening courantkredieten en interne financieringsmiddelen in de vorm van reserves en voorzieningen gebruikt. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Fido: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Procedures en bevoegdheden zijn uitgewerkt in het Treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). Dit is geregeld in de wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2014 bedraagt dit percentage 8,5, wat bij ministeriële regeling is vastgesteld. De omvang van de begroting 2014 bedraagt € 58.513.000. De kasgeldlimiet bedraagt daarom € 4.974.000.

In het 1e kwartaal van 2014 hebben we deze limiet overschreden. Het limiet mag maximaal 3 kwartalen overschreden worden. Door het aantrekken van een vaste geldlening (maart 2014) van € 7,5 miljoen bleven we voor de rest van het jaar onder de toegestane limiet.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm is bij ministeriële regeling bepaald. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat we met 6,2%: 712 t.o.v. 11.525 ruim binnen de renterisiconorm blijven.

Variabelen renterisico(norm)		2014	
(bedragen x € 1.000)		Begroting	Rekening
1	Renteherziening	0	0
2	Aflossingen	712	712
3	Renterisico (1+2)	712	712
4	Renterisiconorm	11.703	11.525
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	10.991	10.813
5b=(4<3)	Overschrijding renterisiconorm		
Berekening renterisiconorm			
	Totaal	58.513	57.627
	Bij ministeriële regeling vastgesteld %	20%	20%
4	Renterisiconorm	11.703	11.525

Langlopende geldleningen

Na de maximale termijn gebruikt te hebben voor het financieren met kort geld hebben wij maart 2014 een vaste geldlening van € 7,5 miljoen aangetrokken. De verwachting is dat wij voor 2015 weer een beroep moeten doen op de kapitaalmarkt. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de nog te maken kosten in het kader van diverse grootschalige projecten zoals Kroonplein, WOC Campus en het Waterfront.

Op 31 december 2014 bedraagt de restantschuld van de langlopende geldleningen nog € 9,9 miljoen.

Naam geldgever	Laatste aflossing	Rente %	Oorspronkelijke lening	Restant schuld op 1-1-2014	Rente 2014	Aflossing 2014	Schuldrestant op 31-12-2014
B.N.G.	2023	5,290%	1.134.450,54	453.780,24	22.164,59	45.378,02	408.402,22
B.N.G.	2017	5,130%	10.000.000,00	2.666.666,68	122.550,00	666.666,66	2.000.000,02
B.N.G.	2024	1,838%	7.500.000,00	0,00	107.216,67		7.500.000,00
TOTAAL			18.634.450,54	3.120.446,92	251.931,26	712.044,68	9.908.402,24

Rentebeleid in de gemeente Dalfsen

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting; er zijn kosten (vergoeding voor het lenen van geld) maar ook opbrengsten (bespaarde rente) mee gemoeid. Mede gelet op de omvang van deze bedragen, is het gewenst dit onderdeel van de begroting voor uw raad inzichtelijk te maken. Daarbij gaat het zowel om factoren die invloed op de rente hebben, als om het in beeld brengen van de keuzemogelijkheden die hier aanwezig zijn. Dit alles vatten wij gemakshalve samen onder de term 'rentebeleid'.

Onderscheid kan worden gemaakt tussen de zogenaamde korte rente en lange rente. We spreken van korte rente voor termijnen tot maximaal 1 jaar en van lange rente voor termijnen van 1 jaar of langer.

Zoals bekend kan de hoogte van de rente fluctueren als gevolg van diverse omstandigheden. Als gemeente kunnen wij op de ontwikkelingen die van buiten komen, weinig tot geen invloed uitoefenen. Wel kunnen wij de interne rekenrente bepalen en ook keuzes maken in de manier waarop wij geld aantrekken of uitzetten. Daarbij zijn wij gebonden aan wettelijke bepalingen, waaronder de Wet Fido. Onze eigen uitvoeringsvoorschriften zijn opgenomen in het Treasurystatuut.

De gemeente Dalfsen voert een verantwoord, robuust en gedegen rentebeleid. Het kan tegen een stootje en het zit aan de veilige en niet aan de risicokant. Ook houdt het rekening met mogelijke ontwikkelingen, zoals een grotere financieringsbehoefte als gevolg van toenemende investeringen en een stijging van de langetermijnrente.

Externe rente

Voor de financieringsbehoefte moet de gemeente een beroep doen op de kapitaalmarkt. Dit betekent dat we geld moeten lenen en één of meer langlopende geldleningen af moeten sluiten. Voordat we daartoe over gaan, benutten we eerst de wettelijk toegestane ruimte binnen de kasgeldlimiet, dit vanwege de lage rente die daarvoor geldt. Voor langlopende geldleningen hanteren wij de markrente. Daarboven houden we voor beide soorten geldleningen een marge aan, waardoor we rentestijgingen tot circa 1% kunnen opvangen.

Interne rente

Bespaarde rente

Als we spreken over bespaarde rente, dan zijn daar lasten en baten mee gemoeid. Allereerst gaan wij in op de lasten, daarna op de baten.

Lasten: Conform het BBV en onze nota reserves en voorzieningen rekenen we over de inzet van onze reserves rente. Dit wordt ook wel de bespaarde rente genoemd. In het verleden is deze rente voor enkele geblokkeerde bestemmingsreserves bepaald op een vast percentage. Het betreft dan reserves ter dekking van de kapitaallasten. Voor de meeste reserves geldt een percentage dat jaarlijks wordt bepaald; voor 2014 is dat uitgekomen op 4%. Dit percentage is gebaseerd op de rente die wij ook voor nieuwe langlopende leningen hanteren.

Baten: Vrijwel alle renteopbrengsten gaan naar de reserves. Op grond van onze nota reserves en voorzieningen bestaat die toevoeging uit twee delen: het ene deel is een inflatiepercentage (voor 2014 is dit nihil) en het andere deel wordt gezien als een daadwerkelijk toevoeging. Het deel dat vrij besteedbaar is komt in de 'algemene reserve vrij besteedbaar' terecht. De raad kan daar dan weer incidentele uitgaven mee dekken. Dit is een gezonde manier van werken: we geven alleen iets uit als we daar ook dekking voor hebben en als de raad daarmee instemt.

Daarnaast hebben we binnen de algemene reserve een vaste buffer van € 4 miljoen waarover we 4% (€ 160.000) structureel toevoegen aan de exploitatie. Aangezien het hier gaat om een geblokkeerde reserve lopen we geen risico.

Renteomslag

De renteomslag is de rente die wij toerekenen aan de investeringen en aan de grondexploitaties. Dit percentage wordt jaarlijks bepaald. In een aantal gevallen is in het verleden afgesproken voor bepaalde investeringen een vast percentage te hanteren. Voor de resterende investeringen vloeit het percentage voort uit de rentekosten van de gemeente. In Dalfsen kiezen wij er voor de renteomslag gelijk te houden aan de rente voor nieuwe langlopende leningen en de bespaarde rente. Voor 2014 was dit vastgesteld 4%.

Toets aan notitie rente van de commissie BBV

In 2013 heeft de commissie BBV de notitie rente uitgebracht. De notitie heeft betrekking op de rente en zaken die daarbij een rol spelen, zoals de bespaarde rente, de aanwending hiervan en methodieken om toe te passen. Het rentebeleid van de gemeente Dalfsen is getoetst aan deze notitie. Kort geformuleerd komt dit neer op:

- Bespaarde rente: Dalfsen volgt de marktrente
- Toerekenen van rente aan reserves: Dalfsen past dit toe, aanwending vindt in hoofdzaak plaats voor incidentele uitgaven en slechts voor een klein deel voor structurele uitgaven
- Renteomslag: in Dalfsen is het percentage gelijk aan de bespaarde rente (= marktrente = rente voor langlopende leningen)
- Rente op activa: rentebijschrijving vindt alleen plaats waar dit op grond van verwachtingen omtrent de marktwaarde verantwoord is.
- Geconcludeerd kan worden dat het rentebeleid van Dalfsen in lijn is met de notitie van de commissie BBV.

3.3 PARAGRAAF GRONDBELEID

Algemeen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente in 2014 invulling heeft gegeven aan haar grondbeleid. In 2012 is de Nota Grondbeleid (2012-2016) vastgesteld, die in 2015 zal worden herzien. In de nota grondbeleid is opgenomen dat de gemeente een actief grondbeleid voert. Actief grondbeleid houdt in dat actief gestuurd wordt op de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente. Op deze wijze wordt grip gehouden op planvorming, realisatie en uitgifte van gronden. Het aankoopbeleid is gericht op het zelf verwerven van grond voor de realisatie van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. De huidige grondexploitaties worden in eigen beheer uitgevoerd.

Als daar aanleiding voor is wordt op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten het voorkeursrecht gevestigd. Dit betekent dat de eigenaren bij voorgenomen verkoop eerst de grond aan de gemeente moeten aanbieden. De laatste voorkeursrechten waren in 2013 afgelopen. Uit oogpunt van de huidige marktomstandigheden worden op dit moment geen nieuwe voorkeursrechten gevestigd. Eventuele grondaankopen worden niet gedaan zonder voorafgaande besluitvorming door de gemeenteraad. Er zijn in 2014 geen gronden aangekocht.

Als verdere uitwerking van de nota grondbeleid is in 2013 de Nota Kostenverhaal gemeente Dalfsen deel 1 vastgesteld. In deze nota is het beleid voor de kostentoerekening van bovenwijkse voorzieningen aan de verschillende grondexploitaties vastgelegd.

De financiële vertaling van de grondexploitaties zijn opgenomen in de Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG) 2015. In het MPG zijn de financiële doorrekeningen opgenomen van alle lopende grondexploitaties en is inzicht gegeven in het verwachte resultaat en het weerstandsvermogen. In het MPG zijn ook meer details per grondexploitatie opgenomen.

Afgelopen jaar is het proces omtrent de grondexploitaties verbeterd, zijn de rapportages beter geworden en wordt de raad tijdig geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen. In de markt zijn de eerste tekenen van herstel zichtbaar. We verwachten nog niet dat de kavelverkoop zal toenemen. In de doorrekeningen van de grondexploitaties is dan ook een voorzichtige benadering gekozen.

Belangrijke beleidsdocumenten:

- [Nota Grondbeleid 2012-2016\(2012\)](#)
- [Nota Kostenverhaal gemeente Dalfsen \(2013\)](#)
- [Structuurvisie kernen \(2010\)](#)
- [Structuurvisie buitengebied \(2012\)](#)
-

Plaats van de grondexploitaties binnen de gemeentelijke organisatie/bedrijfsvoering

Er is geen sprake van een gemeentelijk grondbedrijf. De taakgebieden grondbeleid en grondexploitatie vallen onder de Eenheid ruimtelijke ontwikkeling. De eenheidsmanager is verantwoordelijk voor deze taakgebieden en is ook budgethouder.

Planning en control cyclus en grondexploitaties/informatievoorziening gemeenteraad

Tijdens de planning en control cyclus informeren wij de gemeenteraad 3 keer over de exploitatie van grond in de gemeente Dalfsen. Dat is op de volgende momenten:

- in november via de paragraaf grondbeleid in de programma begroting;
- in juni via de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening;
- in mei via het MPG. De raad is in mei met het MPG 2015 geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. In het MPG zijn de actualisaties van de grondexploitaties opgenomen, vervolgens is een doorkijk gegeven naar de toekomstige ontwikkelingen van de lopende exploitaties en de risico's die hiermee samenhangen.

Ontwikkelingen

Marktomstandigheden hebben invloed op de grondexploitaties

In 2014 zijn 30 kavels verkocht, ten opzichte van een raming van 59. De tegenvallende verkopen worden voornamelijk veroorzaakt door het niet realiseren van de verkopen in het Waterfront (17 kavels) en de Vechtstraat (6 woningen). Er lopen wel concrete onderhandelingen met betrekking tot het afnemen van kavels in de Nieuwe Landen II en Westerbouwlanden Noord. Deze verkopen zijn niet gerealiseerd in 2014, maar de kavels zijn inmiddels in 2015 verkocht. Hieruit is te herleiden dat er wel voldoende animo is voor de kavels, maar dat het verkooptraject langer duurt. Voor het MPG 2015 is met deze vertraging rekening gehouden door de exploitaties verder in tijd uit te spreiden. Zo wordt rekening gehouden met de laatste kavelverkoop in het Waterfront in 2018 i.p.v. 2016 en is de grondexploitatie Westerbouwlanden Noord twee jaar langer uit gefaseerd tot 2028.

Voor de industrieterreinen hebben in 2014 geen verkopen plaatsgevonden. Dit ligt in lijn met het uitgangspunt zoals vastgesteld bij het MPG 2014. Inmiddels zijn er wel vergaande onderhandelingen met marktpartijen. Met één marktpartij is een intentieovereenkomst bereikt. Naar verwachting zullen naar aanleiding van deze onderhandelingen twee kavel(s) in 2015 passeren. In de grondexploitaties is uit voorzichtigheid nog vastgehouden aan het uitgangspunt dat er in 2015 nog geen verkopen plaatsvinden.

Grondexploitaties verder ontwikkeld

De grondexploitaties worden ook verder ontwikkeld. Zo wordt bijvoorbeeld kritisch gekeken naar de verkaveling in de verschillende projecten en wordt deze zo nodig aangepast om de verkoopbaarheid te vergroten. Daarnaast vindt er over de industrielocaties actief overleg plaats met potentiële kopers en worden er verkoop stimulerende maatregelen genomen.

Voorbeelden hierbij:

- Doorlopende aanbieding van onverkochte kavels op onze website;
- Informatiebrochure met onverkochte kavels ter inzage op tafel in centrale hal gemeentehuis.
- Regelmatige publicatie van nog beschikbare kavels in Kernpunten;
- Herverkaveling en prijsaanpassing grotere kavels (De Gerner Marke) en aanbieding op Funda via lokale makelaar;
- Voldoen aan de behoefte/vraag door kavels, waar geen vraag naar is om te zetten naar kavels waar wel vraag naar is (gebruik maken van de flexibele bestemmingsplannen), zodat deze toch worden verkocht;
- Afwijken van de vaste momenten van uitgifte en naar behoefte uitgifte starten en uitgeven;
- Aanpassing uitgiftesysteem (inwerkingtreding 4 februari 2014);
- Aanpassing Starterslening per 1 januari 2015 ter stimulering van de doorstroming op de koopwoningmarkt;
- Leegstandswet (vanaf 23 juni 2009) ter vermindering van dubbele woonlasten bij dubbel woonbezit.

Er wordt gewerkt aan het opstellen van de bestemmingsplannen voor Oosterdalfsen en Muldersweg. Deze bestemmingsplannen voor uitbreiding van woningbouw worden in de loop van 2015 aan de raad voor vaststelling aangeboden. De provincie houdt scherper toezicht op nieuwe woningbouwlocaties. De regionale en lokale woningbehoefte voor uitbreiding van woningbouw moet in deze bestemmingsplannen worden onderbouwd. In dit verband moet aandacht worden besteed aan de "ladder voor duurzame verstedelijking". De ladder voor duurzame verstedelijking houdt in dat de gemeente bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen (woningbouw, bedrijventerreinen, detailhandel) niet onnodig een beroep doet op uitbreidingslocaties. Daarvoor moet worden aangetoond dat voor die ontwikkeling:

1. een actuele regionale behoefte is;
2. er geen inbreidingslocatie voorhanden is;
3. de stedenbouwkundige ontwikkeling passend ontsloten is, zowel met openbaar vervoer als met de auto.

In de toelichting van bestemmingsplannen moet de gemeenteraad deze ladder motiveren. Dit nieuwe rijksbeleid is sinds kort opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening.

Daarom is meer onderzoek nodig voordat de provincie instemt met het bestemmingsplan. Dit kan gevolgen hebben voor de doorlooptijd van de bestemmingsplanprocedure. Door de gemeente wordt hierover actief overleg gevoerd met de provincie.

In 2014 zijn er geen nieuwe exploitaties in ontwikkeling genomen. De grondexploitatie Welsum is nagenoeg gereed en zal naar verwachting in 2015 worden afgesloten.

Resultaten negatief door enkele afwaarderingen

Jaarlijks worden de grondexploitaties herzien en wordt de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) beoordeeld. Ook voor het MPG 2015 en de jaarrekening is dit gedaan. Voor het boekjaar 2014 zijn de gronden van Oosterdalfsen en Oosterbouwlanden getaxeerd. Deze taxaties zijn lager uitgevallen dan de huidige boekwaarde. Dit heeft er toe geleid dat deze gronden in totaal met circa € 1.8 mln. zijn afgewaardeerd. Deze afwaarderingen hebben de volgende oorzaken: bijboeken van rente, afwikkeling van oude contracten en een lagere waarde van de grond. De kosten die zijn bijgeboekt op de overige gronden zijn op basis van de regelgeving afgewaardeerd. Alle overige gronden kennen een boekwaarde die gelijk aan of onder de € 4 per m² ligt.

Ook voor de actualisaties van de industrieterreinen is gekeken naar de huidige marktomstandigheden. Dit heeft er toe geleid dat op de Grift III lagere opbrengsten worden verwacht ten opzichte van de vorige herziening. Deze aanpassing heeft tot gevolg dat de exploitatie een verlies op startwaarde kent van circa € 1 mln. Dit verlies is in de jaarrekening 2014 verwerkt. De gemeenteraad is over deze ontwikkelingen geïnformeerd.

Naast deze afwaarderingen zijn ook positieve effecten zichtbaar. Zo is voor 2014 op een drietal complexen op basis van de uitgangspunten, zoals vastgesteld in de nota grondbeleid, tussentijds winst genomen. Deze winst bedraagt voor 2014 € 750.000 en heeft betrekking op de complexen Gerner Marke, De Koele en Muldersveld II.

Verbetertraject

Organisatiebreed is de afgelopen jaren hard gewerkt aan het verbetertraject met betrekking tot planning en control. Specifiek voor de grondexploitaties is door de rekenkamer een onderzoek verricht. Naar aanleiding van de bevindingen uit dit rapport is een verbeterplan opgesteld. In november 2014 is de raad via de werkgroep planning en control geïnformeerd over de status van deze bevindingen. Vervolgens is de raad via het RIS geïnformeerd.

In het rapport van de rekenkamer waren, samengevat, de volgende aandachtspunten opgenomen:

Aanbeveling	Status
1 Zichtbare koppeling ruimtelijk beleid met verwerking beleids-uitgangspunten	Programmering wordt jaarlijks intern besproken. Hierbij is de benodigde koppeling gemaakt tussen de afspraken met de provincie en het woningbouwprogramma.
2 Opstellen Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG)	Inmiddels is de tweede MPG opgesteld en voorgelegd aan de raad. De MPG 2015 geeft meer inzicht in de status van projecten en ontwikkelingen die op dit moment spelen.
3 Leg verantwoordelijkheden, checks and balances in processen vast	Er is geen formele procedurebeschrijving. Wel zijn er procedures die nageleefd worden.
4 Verbeteren controlefunctie	Interne controle op de grondexploitaties wordt uitgevoerd. Daarnaast is er capaciteit en kennis ingehuurd ter verbetering van de controlefunctie en het verbeteren van de informatievoorziening.
5 Nota van uitgangspunten	De uitgangspunten voor de grondexploitaties zijn vastgelegd in de MPG 2015 en worden hiermee vastgesteld door de raad.
6 Risicomanagement	Eind 2014 zijn er risicosessies, kwantificeringen van de risico's en het scenarioanalyses verricht. De uitkomsten zijn opgenomen in de MPG 2015 en deze jaarrekening.
7 Toelichting inhoudelijke aanpassingen	In de MPG 2015 is een korte toelichting van significante afwijkingen gemaakt ten opzichte van voorgaande jaar. Daarnaast zijn de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties nader toegelicht.
8 Tussentijdse informatievoorziening	Prioriteit ligt in eerste instantie bij het verbeteren van de informatievoorziening in de reguliere begrotingscyclus. <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn en worden verbeterlagen gemaakt in de jaarrekening 2014 en begroting 2015; • Verder ontwikkelen van de informatievoorziening in de MPG 2015. In afstemming met de werkgroep planning en control worden er vooralsnog geen aanvullende rapportage eisen gesteld.

Alle aanbevelingen zijn inmiddels opgevolgd, waarmee het proces met betrekking tot het verbetertraject is afgerond. De laatste aanbevelingen welke nog onderhanden waren hadden betrekking op het proces omtrent risico management en het verbeteren van de informatievoorziening. Deze aanbevelingen zijn met de doorontwikkeling van het MPG 2015 en de invulling van risicomanagement opgevolgd. Dit betekent niet dat de gemeente stopt met verbeteren, maar dat de raad niet meer structureel via deze paragraaf over genoemd verbetertraject wordt geïnformeerd.

Risicomanagement

Om de risico's te beheersen en bijsturen mogelijk te maken is inzicht in de risico's noodzakelijk.

Jaarlijks worden de exploitaties herzien en worden de inschattingen van toekomstige kosten en opbrengsten beoordeeld en waar nodig aangepast. Voorzienbare risico's worden verwerkt in de desbetreffende grondexploitatie. Bij de verwerking van voorzienbare risico's valt bijvoorbeeld te denken aan de verwerking van lagere verkoopopbrengsten in de Grift III en het afwaarderen van de gronden van Oosterdalfsen en Oosterbouwlanden.

Onvoorzienbare risico's

Onvoorzienbare risico's zoals het hoger uitvallen van de ramingen voor het bouw- en woonrijp maken, worden zoveel mogelijk opgevangen binnen de grondexploitatie. Naast deze tegenvallers van al geraamde kosten kan het ook voorkomen dat zich specifieke project risico's voordoen. Bijvoorbeeld verplichtingen in contracten met ontwikkelaars of grondeigenaren, locatietekenen, vervuiling en planschade. Per project zal er worden geïnventariseerd of er sprake is van project specifieke risico's. Deze zullen zo veel mogelijk worden gekwantificeerd. Eventuele risico's moeten zoveel mogelijk gedekt worden uit de post onvoorzien in de desbetreffende exploitatie.

Er zijn ook onvoorzienbare risico's die samenhangen met de zogenaamde marktrisico's, zoals renterisico's, verwervingsrisico's en afzetrisico's. Deze risico's worden gezien als generieke risico's die voor alle grondexploitaties van toepassing zijn en invloed op elkaar hebben. Deze risico's zijn niet vertaald in de post onvoorzien in de exploitaties. Eventuele tegenvallers die niet gedekt kunnen worden uit de grondexploitatie zullen dan gedekt moeten worden uit de algemene reserve grondbedrijf. Om de generieke economische risico's binnen de grondexploitaties te kwantificeren wordt een planmatig en cyclisch risicomodel toegepast. Dit risicomodel kenmerkt zich door het financieel vertalen van een situatie wanneer sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.

Algemene risico's

In onderstaande tabel zijn een aantal algemene risico's opgenomen die zich voor kunnen doen en welke beheersmaatregelen hiervoor zijn genomen. Aangezien deze risico's in voldoende mate worden beheerst is hier geen bedrag aan gekoppeld.

Risico	Maatregel
Bedrijfsvoering grondexploitaties	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdig actualiseren van niet in exploitatie genomen gronden en overige gronden. Deze worden opgenomen in het MPG. • Jaarlijks taxeren van niet in exploitatie genomen gronden en overige gronden waardoor risico's eerder worden gesignaleerd. • Afweging afwaardering niet in exploitatie genomen gronden. • Marktvraaganalyse voor bouwgrond en effecten daarvan op de waardering van gronden. Deze is in 2013 uitgevoerd en zal volgens planning in 2015 weer plaatsvinden. • Parameters en uitgangspunten actueel houden en financieel vertalen om tijdig resultaten te kunnen bijsturen. • Afweging (tussentijdse) winstnemingen. • Afweging al of niet storten in reserves. • Verbeteren informatievoorziening gemeenteraad, mede door het opstellen van een MPG. • Terughoudend aankoopbeleid. • Afweging afstoten van gronden die zeker niet in exploitatie genomen worden. • Winstneming vooraf (25%) op verwacht resultaat grondexploitaties in te berekenen weerstandsvermogen.
Europese en rijksmaatregelen Macro economische ontwikkelingen Financiële /economische crisis	<ul style="list-style-type: none"> • Rekenrente 4%. • Verbeteren risicomangement grondbeleid. • Bepalen weerstandsvermogen grondexploitaties. • Jaarlijks herzien van de grondexploitaties en de inschattingen aanpassen aan de huidige marktomstandigheden. • In beeld brengen risicovolle grondexploitaties.
Consumentenvertrouwen	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting.

Stagnatie bouw	<ul style="list-style-type: none"> • Wijzigen/verlengen programmering en fasering van grondexploitaties. Welke reeds verwerkt zijn in het MPG 2015. Jaarlijks worden deze uitgangspunten beoordeeld. • Marktpartijen betrekken bij bouwprojecten.
Minder belangstelling bouwgrond	<ul style="list-style-type: none"> • Verlagen uitgifteprijzen (grote) kavels. • Waar mogelijk herverkaveling. • Stimuleringsubsidies. • Doorlopend uitgifteproces in plaats van 1x per jaar een uitgifteronde. • Verkoop aan niet gebonden aan de gemeente.

In 2015 zijn de risico's en beheersmaatregelen op basis van een cyclisch proces (checks and balances) verder/beter in beeld gebracht. Dit houdt in dat risico sessies zijn gehouden, waarbij op basis van brainstormen risico's zijn geïventariseerd. Vervolgens zijn de geconstateerde risico's gekwantificeerd op basis van kans x impact. Als laatste zijn de beheersmaatregelen geformuleerd behorende bij de risico's.

In onderstaand overzicht zijn de totale risico's per complex opgenomen (kans x impact). Op het moment dat complexen winstgevend zijn kan een deel van het risico worden opgevangen door de verwachte winsten. Voor het risicoprofiel wordt 25% van de verwachte winst in mindering gebracht op het risico.

Complex	Grex resultaat (25%)	Risico	Risicoprofiel ¹
4.1 BT Welsum	-	-	-
4.2 BT Grift III	-	1.177.500	1.178.000
4.3 BT Posthoornweg West	7.305	27.868	21.000
4.4 BT Parallelweg	31.089	82.500	52.000
Subtotaal bedrijventerreinen		1.287.868	1.251.000
4.5 De Gerner Marke	644.274	42.500	-
4.6 Vechtstraat	-	100.000	100.000
4.7 Waterfront (overeenkomst)	-	367.000	367.000
4.8 De Spiegel	60.376	39.773	-
4.9 Westerbouwlanden Noord	700.908	1.195.000	495.000
4.10 De Nieuwe Landen	179.782	29.000	-
4.11 De Nieuwe Landen II	227.403	175.000	-
4.12 De Koele Hoonhorst	159.075	25.000	-
4.13 Muldersveld II	-	-	-
Subtotaal woningbouwlocaties		1.973.273	962.000
Impact invoering vennootschapsplicht			P.M.
Extra kosten stijging (extra stijging 1%)		55.994	56.000
Opbrengsten daling (extra daling 1%)		243.143	244.000
Subtotaal exploitatie overstijgend		299.138	300.000
Totaal		3.560.278	2.513.000

Als exploitatie overstijgend risico is een risico opgenomen met betrekking tot de vennootschapsplicht. De gemeenten wordt voor het deel van haar taken die zij als ondernemer uitvoert vanaf 1 januari 2016 vennootschapsplichtig. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de grondexploitaties hier ook onder vallen. Op dit moment is nog onduidelijk welke impact dit op de exploitaties zal hebben. Hierdoor is het risico als PM post opgenomen.

¹ Het risicoprofiel is afgerond naar boven op € 1.000

Op basis van deze risico inschatting loopt de gemeente een totaal risico van circa € 2,5 mln. Bij de inschatting van de risico's is er rekening mee gehouden dat niet alle risico's zich gelijktijdig voordoen. De gemeente dient voor het totale risico voldoende buffers te hebben om deze op te vangen. Dit wordt bij het weerstandsvermogen nader toegelicht.

Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen)

In de vorige alinea is weergegeven dat de grondexploitaties risico's met zich meebrengen. Om mogelijke risico's af te dekken, wordt er een buffer gevormd in de vorm van de algemene reserve grondbedrijf.

Voor de bepaling van de omvang van de Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen) is de volgende methodiek vastgesteld:

10% van de som van:

- voor onderhanden werken: de boekwaarden per complex
- voor overige gronden (gronden zonder kostprijsberekening en overige percelen) de boekwaarde; afwijkingen zijn mogelijk op basis van hogere risico's.
- voor de nog te maken kosten (onvoorwaardelijke verplichtingen): 100%
- voor de nog te maken kosten (voorwaardelijke verplichtingen): 50%

Deze methode ligt in lijn met de IFLO-norm* die door het ministerie van binnenlandse zaken is opgesteld.

Op basis van bovengenoemde methode kan de volgende risico berekening worden gemaakt.

Boekwaarde grondexploitaties	19.761.501
Boekwaarde zonder kostprijs	11.357.589
Nog te maken kosten onvoorwaardelijke 100%	3.553.198
Nog te maken kosten 50%	12.014.973
	46.687.261
Bruto berekende risico (10%)	4.668.726
af: 25% van de te verwachte winsten	-2.109.021
Netto berekende risico en hiermee de stand van de reserve	2.559.705
Stand reserve na verwerking resultaatbestemming	1.580.636
Benodigde dotatie vanuit de reserve vrij besteedbaar	979.069

De voorgestelde dotatie wijkt af van de berekende dotatie in de MPG 2015. Dit komt door een aanpassing in een boekwaarde die verwerkt is in de jaarrekening.

Wanneer de berekening van de stand van de benodigde reserve wordt afgezet tegen de geïntariseerde risico's dan liggen de uitkomsten van deze twee methoden met elkaar in lijn. Er kan derhalve worden geconcludeerd dat met een reserve van circa € 2,5 mln. de risico's binnen de grondexploitaties gedekt kunnen worden. Op basis van de risico-inschatting en de risico berekening dient een dotatie plaats te vinden van € 979.069 vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar. Dit is opgenomen in het vaststellingsbesluit bij deze jaarrekening.

* Inspectie Financiën Lagere Overheden

Actualiteit grondexploitaties

Alle grondexploitaties zijn per 1-1-2015 geactualiseerd en worden door de gemeenteraad vastgesteld via het vaststellen van het MPG 2015 en de jaarrekening 2014. Jaarlijks zullen de actualisaties worden verricht naar de stand van 1 januari.

Voor het maken van toekomstige inschattingen wordt gebruik gemaakt van parameters. Deze parameters zijn in het MPG toegelicht en deze zijn aangepast aan de huidige marktomstandigheden. Voor het actualiseren wordt gebruik gemaakt van de volgende parameters:

- Inflatiecijfers (kosten- en opbrengsten stijging).
- Rentepercentages voor het toerekenen van financieringskosten; de huidige rekenrente bedraagt 4%.
- Looptijden van de grondexploitaties/projecten (programmering en fasering).
- Grond uitgifteprijsen.

In het MPG 2015 is inzicht gegeven in de geactualiseerde stand van de grondexploitaties. In onderstaand overzicht zijn samengevat de uitkomsten uit het MPG 2015 weergegeven.

	Verwacht resultaat op startwaarde	Verwacht resultaat op eindwaarde	Nog te maken kosten (excl. rente)	Nog te realiseren opbrengsten (excl. rente)
3.1 Bedrijventerrein Welsum	1	1	17.258	-
3.2 Bedrijventerrein De Griff III	0	1	1.828.068	11.104.517
3.3 Bedrijventerrein Posthoornweg West	27.017	29.220	1.905	278.677
3.4 Bedrijventerrein Parallelweg	124.354	163.628	234.529	1.068.003
3.5 De Gerner Marke	2.577.097	3.135.011	202.343	2.840.280
3.6 Vechtstraat	2	2	5.000	550.000
3.7 Waterfront	118.809	138.975	6.161.998	2.830.555
3.8 De Spiegel	241.503	271.636	27.638	334.404
3.9 Westerbouwlanden Noord	2.803.630	4.854.719	5.662.411	23.131.612
3.10 De Nieuwe Landen	719.127	841.187	610.604	1.870.674
3.11 De Nieuwe Landen II	909.610	1.400.191	1.801.591	6.683.756
3.12 De Koele	636.298	744.299	129.598	678.928
3.13 Muldersveld II	278.635	301.356	35.900	293.034
	8.436.084	11.880.225	16.718.843¹	51.664.440

¹. Nog te maken kosten inclusief rente bedraagt € 24.029.946.

3.4 PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN

Algemeen

Voor het jaar 2014 was het beleid voor de lokale heffingen nog gebaseerd op de uitgangspunten conform het Raadsdocument 2010 – 2014.

Deze uitgangspunten waren:

- de jaarlijkse trendmatige stijging van de tarieven dient als correctie op de inflatie en is in meerjarenperspectief voor 2014 vastgesteld op 1%;
- er is een tariefdifferentiatie tussen woningen en niet woningen bij de OZB;
- de kwijtscheldingsmogelijkheden voor de burger worden optimaal benut;
- er wordt een actief informatiebeleid nagestreefd.

Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dalfsen is het mogelijk om volledige dan wel gedeeltelijke kwijtschelding te verkrijgen voor de OZB, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat kwijtschelding slechts mogelijk is voor het vastrecht en een bedrag, gebaseerd op het gemiddelde aantal ledigingen. Bij de hondenbelasting is alleen voor de belasting voor de eerste hond kwijtschelding mogelijk.

In totaal is er een bedrag van ongeveer € 42.000 gemoeid met het huidige kwijtscheldingsbeleid. Bij de beoordeling van de verzoeken om kwijtschelding hanteert de gemeente de zogenaamde 100% norm. Inwoners die twee jaar of langer zijn aangewezen op een bijstandsuitkering krijgen automatisch kwijtschelding. De gemeente meldt dit aan het waterschap, zodat ook het waterschap automatisch kwijtschelding aan deze mensen verleent.

Kostendekkende tarieven

De “grote belastingen” als afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn hierbij het meest in het oog springend. Jaarlijks wordt aan de hand van de kosten een becijfering gemaakt van de hoogte van de benodigde opbrengsten. Bij beide belastingen worden grote tariefschommelingen afgevlakt door te werken met een egalisatiereserve. Voor “kleine belastingen” als de diverse legessoorten mogen maximaal kostendekkende tarieven worden gevraagd.

Wet waardering onroerende zaken

De WOZ-waarde dient jaarlijks opnieuw bepaald te worden. Om dit te kunnen doen worden er procesmatig object- en marktgegevens bijgehouden en verwerkt. In 2013 heeft er een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden. Met het huidige taxatiebureau is een nieuw contract afgesloten dat, gelet op de overgang van de belastingtaken naar het belastingkantoor GBLT, voor het jaar 2015 is verlengd.

Zoals bekend wordt de uitvoering van de Wet WOZ bij de gemeente gecontroleerd door de Waarderingskamer. In het rapport van bevindingen wordt de weergave van de inspectie weergegeven. Het eindoordeel bestaat uit vier categorieën te weten:

1. de uitvoering verloopt goed
2. de uitvoering verloopt naar behoren
3. de uitvoering kan worden verbeterd
4. de uitvoering moet dringend verbeterd worden.

Tijdens de laatste inspectie, augustus 2013, was het oordeel goed. In 2014 is de gemeente Dalfsen niet geselecteerd voor een inspectie ter plaatse door de inspecteur van de Waarderingskamer. Op basis van de ingediende vragenlijsten (april en oktober) is het oordeel nog steeds goed.

Tarievenbeleid 2014

Afvalstoffenheffing

Voor 2014 waren de ledigingstarieven gelijk aan die van 2013. Het vastrecht is ook gelijk gebleven te weten € 90.

Hondenbelasting

De opbrengst van de hondenbelasting komt ten goede aan de algemene middelen. In 2014 zijn ongeveer 3.500 adressen binnen de gemeente gecontroleerd. Hondenbelasting wordt geheven per hond, voor iedere hond boven het aantal van 1 binnen hetzelfde huishouden wordt anderhalf maal het tarief in rekening gebracht. In 2014 is rekening gehouden met de trendmatige tariefsverhoging van 1%.

Leges

Voor 2014 is een trendmatige aanpassing van 1% doorgevoerd.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Voor 2014 is rekening gehouden met een trendmatige verhoging van 1% en met areaaluitbreiding door nieuwbouw.

Precariobelasting

De tarieven voor de precariobelasting zijn in 2014 verhoogd met 1%.

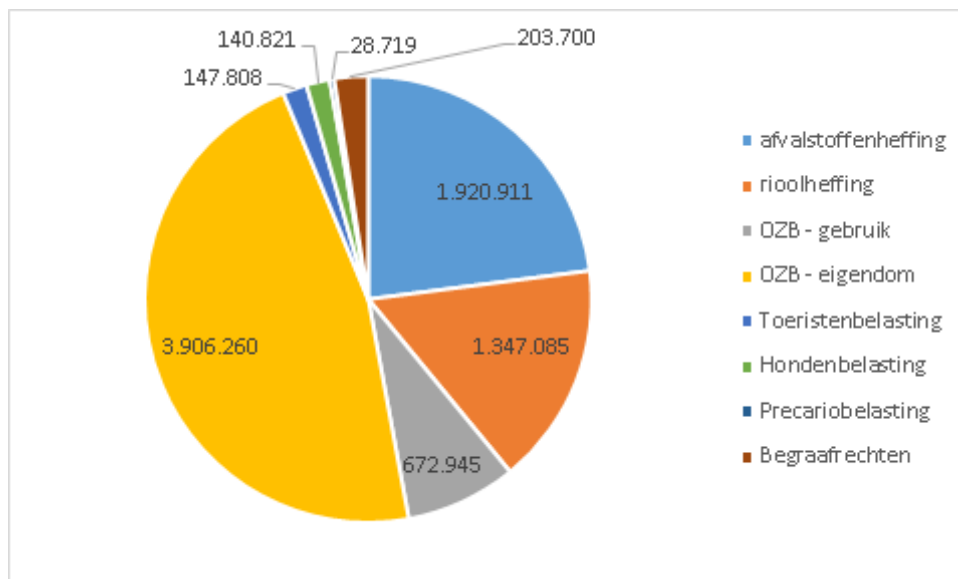
Rioolheffing

Het tarief voor 2014 is conform het GRP verhoogd met 1% inflatiecorrectie.

Toeristenbelasting

Voor 2014 is het tarief per overnachting gehandhaafd op € 0,85

Onderstaand het overzicht met de belastingopbrengsten 2014.

Mate van kostendekkendheid.

Voor de lokale heffingen geldt als wettelijke norm dat deze, op **begrotingsbasis**, niet boven het niveau van kostendekkendheid uit mogen komen. In onderstaande opstelling, op basis van de jaarrekening, het overzicht van de mate van kostendekkendheid van de volgende heffingen:

Omschrijving	Lasten	Baten	% kostendekkendheid
1. Rijbewijzen en Reisdocumenten	320.000	227.000	71%
2. Omgevingsvergunning (bouwen)	678.000	632.000	93%
3. Begraafplaatsen	357.000	203.000	57%
4. Riolering	964.000	1.347.000	140%
5. Huishoudelijk afval	2.040.000	1.708.000	84%

Ad. 1 Rijbewijzen en Reisdocumenten.

De tarieven voor de rijbewijzen en reisdocumenten worden door het Rijk vastgesteld. Dit betekent dat de gemeente beperkt invloed heeft om te streven naar een volledige mate van kostendekkendheid.

Ad. 2 Omgevingsvergunning (bouwen).

Bij het berekenen van de tarieven voor 2016 zullen deze gegevens meegenomen worden om te komen tot een volledige mate van kostendekkendheid.

Ad. 3 Begraafplaatsen.

Gelet op het feit dat de begraafplaatsen een parkachtig karakter hebben is een hoger mate van kostendekkendheid moeilijk te realiseren.

Ad. 4 Riolering.

Het saldo van het product riolering en waterzuivering bedraagt € 797.000. In kader van de kostendekkendheid moet dit bedrag verhoogd worden met 21% btw. De hogere opbrengst wordt toegevoegd aan de spaarvoorziening, zodat in de toekomst investeringen hieruit gerealiseerd kunnen worden. Dit wordt meegenomen in de nieuwe GRP.

Ad. 5 Huishoudelijk afval.

Het saldo van het product afvalverwijdering/verwerking bedraagt € 1.686.000. In kader van de kostendekkendheid moet dit bedrag verhoogd worden met 21% btw. Het tekort wordt gedekt uit de egaliseringsreserve reiniging.

3.5 PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Algemeen

Een omvangrijk deel van de begroting wordt binnen de diverse programma's bestemd voor het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het is belangrijk dat hierover een zorgvuldig beheer wordt gevoerd, want het is juist de kwaliteit van het openbaar gebied die door de inwoners vaak intensief wordt beleefd.

Het is van belang om beleidskaders vast te leggen, waarin een beoordelings- en toetsingsmethodiek voor de openbare ruimte wordt vastgelegd, waarmee de kwaliteit van de openbare ruimte meetbaar wordt gemaakt. De vaststelling hiervan is voorbehouden aan de raad en wordt door het college uitgewerkt in de diverse beheerplannen.

In deze paragraaf worden voor de kapitaalgoederen wegen, infrastructurele kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water, openbaar groen en gebouwen achtereenvolgens aangegeven:

- a. Het beleidskader;
- b. Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren;
- c. Financiële consequenties beleidsdoel.

Voordat we daarmee starten, volgt eerst een samenvattend overzicht van de actualiteit van onze plannen en de verwerking.

Beleidsplan	Betreft periode (vaststelling)	Financieel verwerkt
Groenstructuurplan	2013-2017 (2013)	Ja
Beleidsplan openbare verlichting	2013-2017 (2013)	Ja
Wegenbeheernota	2009-2013 (2009)	Ja
Nota onverharde wegen	2009-2013 (2009)	Ja
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)	2006-2015 (2006)	Ja
Beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen	2013-2017 (2012)	Ja
Waterplan	2007-2016 (2007)	Ja
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan	2012-2015 (2011)	Ja
Grondwaterbeleidsplan	2007-2016 (2007)	Ja
Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	2010-2020 (2010)	Ja
Beheerplan	Betreft periode (vaststelling)	Financieel verwerkt
Meerjaren onderhoudsplan verkeersbruggen en duikers	2012-2015 (2012)	Ja
Berm- en slootbeheerplan	(1998) (actualisatie2015)	Ja
Speelplaatsenbeheerplan	2014-2018 (2014)	Ja
Uitvoeringsprogramma GVVP	2012-2015 (2012)	Ja

Wegen

Het beleidskader

De gemeente heeft als wegbeheerder (op basis van de Wegenwet) de zorgplicht voor wegen. Een achterstand in het onderhoud kan de veiligheid van de weggebruikers in gevaar brengen en leiden tot klachten en het aansprakelijk stellen van de wegbeheerder voor schades.

De onderhoudstoestand van wegen wordt beoordeeld aan de hand van de criteria voor rationeel wegbeheer van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). Als norm geldt het zogenoemde kwaliteitsniveau R die kan worden vertaald naar beeldkwaliteitsniveau B (voldoende - functioneel). De (beeld)kwaliteit van de openbare ruimte wordt voor wegen onderverdeeld naar vier thema's: veiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien.

In 2009 is de wegen beheernota voor de periode 2009-2013 vastgesteld. Er is gekozen voor het scenario waarbij er geen verdere daling van het schadebeeld veiligheid plaatsvindt en waarmee hogere onderhoudsbedragen (thema duurzaamheid) in de toekomst worden voorkomen. In 2015 wordt het beleidskader Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld, daarna het beheerplan.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het gemeentelijke wegennet heeft een lengte van ongeveer 553 km waarvan ongeveer 2,9 miljoen vierkante meter verhard.

De kwaliteit van het verharde wegennet per beleidsthema (percentage slecht) ziet er als volgt uit:

	2008	2010	2012	2014
Duurzaamheid	3	3	4	5
Veiligheid	5	6	5	4

Financiële consequenties beleidsdoel

x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2014
Groot onderhoud (budget)	800	646

De totale lasten van de wegen vallen onder het product Wegen, straten en pleinen¹ en omvatten de verharde wegen buiten de kom, binnen de kom, onverharde wegen en de fietspaden. De totale lasten inclusief de kosten voor groot onderhoud van voornoemde onderdelen zijn:

Totale lasten wegen voor bovengenoemde onderdelen:

x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2014
Wegen, straten en pleinen ¹	2.561	2.545

- 1) Het product Wegen, straten en pleinen bevat naast bovengenoemde onderdelen ook nog de onderdelen bruggen, openbare verlichting en gladheidsbestrijding.

Infrastructurele kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)

Het Beleidskader

Er zijn geen landelijke kaders/richtlijnen voor het beheer en onderhoud van civiel technische kunstwerken. Als norm geldt hiervoor een vastgesteld kwaliteitsniveau dat wordt vertaald naar beeldkwaliteitsniveau B. Kwaliteitsniveau A+ is het hoogste niveau en kwaliteitsniveau E is het laagste niveau. De (beeld)kwaliteit van de openbare ruimte wordt voor de kunstwerken daarbij onderverdeeld naar drie thema's: veiligheid, duurzaamheid, en aanzien. Uitgangspunt is dat een functioneel gebruik van een kunstwerk mogelijk is tegen de laagst mogelijk maatschappelijke kosten. Voor onderhoud gaan we uit van beeldkwaliteitsniveau B (voldoende – functioneel) volgens de CROW systematiek. In 2012 is het meerjarenonderhoudsplan verkeersbruggen en duikers vastgesteld. In 2015 wordt het beleid (IBOR) vastgesteld.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het areaal bestaat uit 28 objecten die een uiteenlopende (verkeers)functie hebben. De kwaliteit van de verkeersbruggen en duikers ziet er als volgt uit:

Procentuele kwaliteit (slecht) per beleidsthema

	2004	2007	2011
Duurzaamheid	0	4	0
Veiligheid	0	0	0

Financiële consequenties

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De totale lasten van de kunstwerken vallen onder het product Wegen, straten en pleinen:

Totale lasten kunstwerken: (verkeersbruggen en duikers)

x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2014
Kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)	14	16

Openbare verlichting

Het Beleidskader

Het beleidskader voor het gebruik van openbare verlichting is in de raadsvergadering van 22 april 2013 vastgelegd door middel van het beleidsplan Openbare Verlichting 2013 - 2017. In het beleidsplan is vastgelegd waarom, waar en hoe openbare verlichting wordt toegepast, het kwaliteitsniveau hiervan en de financiële middelen hiervoor.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het openbare verlichtingsareaal in onze gemeente bestaat uit (afgerond): 5.600 lichtmasten, 5.750 armaturen en 5.900 lampen. Jaarlijks verbruikt de openbare verlichtingsinstallatie ruim 1 miljoen kWh elektrische energie.

De kwaliteit van de openbare verlichting sluit aan bij de beeldkwaliteitsnormen voor de wegen en het openbaar groen volgens de systematiek van het CROW. Als te hanteren beeldkwaliteit wordt gehanteerd: onderhoudsniveau A in winkelgebieden en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden binnen en buiten de bebouwde kom. Naast de beeldkwaliteit worden ook nog kwaliteitsnormen gehanteerd voor de verlichtingskwaliteit, installatiekwaliteit, energetische kwaliteit en de interne proceskwaliteit. Zie indicatoren bij programma 3: beheer openbare ruimte.

Financiële consequenties:

Om de openbare verlichting te laten branden moeten kosten worden gemaakt. Deze kosten worden verdeeld conform de landelijke kengetallensystematiek van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV). Er wordt onderscheid gemaakt in drie kostensoorten:

- energiekosten: netwerkkosten, kosten levering en de energiebelasting;
- onderhoud en beheer: onderhoud aan de masten en lampen, schades en manuren van de medewerkers van de gemeente;
- investeringskosten: kosten voor renovaties die zijn opgenomen in het investeringsplan.

In 2014 is totaal € 305.000 geboekt op deze drie kostensoorten.

Totale lasten openbare verlichting

x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2014
Openbare verlichting	442	305

Riolering

Het Beleidskader

Het onderhoud en beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel vindt plaats op basis van het in 2011 vastgestelde verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP) 2011-2015. De verplichting voor het hebben van dit plan is vastgelegd in de Wet Milieubeheer (Wm). Het plan geeft aan, hoe wij invulling geven aan onze wettelijke zorgplichten voor het inzamelen en transporteren van afvalwater, hemelwater en grondwater.

Doelstellingen hierbij zijn:

- het inzamelen van het geproduceerde afvalwater en overtollige hemel- en grondwater naar een geschikt lozingspunt;
- het (afval)watersysteem en het beheer hiervan moet doelmatig, duurzaam en robuust zijn;
- het afvalwatersysteem moet natuurlijke systemen (o.a. oppervlaktewater en bodem) niet verstoren in hun functioneren;
- overlast en schade moet worden voorkomen en hinder moet worden beperkt tot een acceptabel niveau;
- het (afval)watersysteem en zijn beheer moet transparant, eerlijk en professioneel zijn;
- continuïteit van het (afval)watersysteem en het beheer moeten worden nagestreefd.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Jaarlijks vindt inspectie plaats van 1/10^e deel van het stelsel om het onderhoudsniveau te monitoren en de te nemen maatregelen te bepalen. Het stelsel is in een goede staat en er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

In het vGRP is de huidige situatie omschreven, is de ambitie met het gewenste onderhoudsniveau vastgesteld en zijn de bijbehorende maatregelen en middelen bepaald. Het totaalpakket vormt de grondslag voor het kostendekkende tarief van de rioolheffing. Er wordt voor de riolering met een egaliseringsreserve, voor het opvangen van tegenvallers, en een spaarvoorziening voor toekomstige investeringen, gewerkt. In het vGRP is deze duurzame financieringsmethode vastgesteld om accumulatie van rentelasten te voorkomen.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget, waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De totale lasten van de riolering vallen onder het product riolering en waterzuivering.

Totale lasten riolering en waterzuivering:

x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2014
Riolering en waterzuivering	1.121	797

Water

Het Beleidskader

Het gaat hier om de watergangen met een onderhoudsplicht vanuit de regelgeving van het waterschap.

Deze verplichting komt voort uit het feit dat we aanliggende eigenaar zijn bij leggerwatergangen.

Andere watergangen zijn functioneel onderdeel van de wegen of vallen binnen het openbaar groen en worden hier ook financieel door gedekt.

De kosten worden gemaakt voor het maaien en onderhouden van watergangen (met name in het buitengebied) en het afvoeren of verwerken van het vrijkomende maaisel.

Het beleidskader wordt gevormd door:

- De Waterwet;
- de Keur van het waterschap Groot Salland;
- de Legger Watergangen van het waterschap Groot Salland;
- de Flora en Faunawet;
- Wet Milieubeheer (Wm).

Periodiek vindt er onderhoud plaats aan de watergangen en wordt het schouwafval opgeruimd, waarvoor een ontvangstplicht bestaat. Indien noodzakelijk wordt er gebaggerd.

Financiële consequenties

Totale lasten van de watergangen: (waterkering, afwatering)

x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2014
Waterkering, afwatering	128	150

Openbaar groen

Het Beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van het openbaar groen vindt plaats volgens de visie die in het Groenstructuurplan gemeente Dalfsen (GSP) 2013-2017 is beschreven. In het GSP worden de kwaliteiten van de groene openbare ruimte in de vijf kernen beschreven, gewaarborgd en versterkt. Tevens zijn visies ontwikkeld voor de beleidsthema's bomen, snippergroen, omvorming in relatie tot bezuinigingen en wateropvang, speelplaatsen en honden. De zonering in beeldkwaliteit, richtlijnen voor de verschillende beheervormen en groeninrichting en de bedrijfsvoeringsvraagstukken zijn tevens vastgelegd. Het plan wordt afgesloten met een financiële vertaling van de uitvoeringsprojecten.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het openbaar groen in de gemeente Dalfsen omvat in totaal ± 142 ha. De kwaliteit van het openbaar groen sluit aan bij de beeldkwaliteitsnormen voor de wegen en de openbaar verlichting volgens de systematiek van het CROW. De beeldkwaliteit die (over het algemeen) gehanteerd wordt is: onderhoudsniveau A in winkelgebieden en langs de hoofdinfrastructuur en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden binnen en buiten de bebouwde kom.

Financiële consequenties

Er wordt onderscheid gemaakt in twee kostensoorten:

- onderhoud en beheer aan de groene (en blauwe) buitenruimte (bomen, bosplantsoen, heesters, gras) en hondentoiletten;
- investeringskosten: de uitvoeringsprojecten uit het GSP worden gedekt uit de reserve herstructurering openbaar groen. Deze reserve wordt gevoed door de verkoop van openbare groenstroken.

Totale lasten openbaar groen:

x € 1.000	Rekening 2013	Rekening 2014
Openbaar groen	1.404	1.744

Voor de uitvoeringsprojecten heeft de gemeenteraad uitvoeringskredieten beschikbaar gesteld bij het vaststellen van het GSP en het investeringsplan.

De kosten voor aanleg van openbaar groen in nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen zijn opgenomen en verantwoord in het grondbedrijf.

Gebouwen

Het Beleidskader

De wijze waarop de gemeentelijke gebouwen worden onderhouden en in stand worden gehouden is vastgelegd in het beleidsplan Onderhoud gemeentelijke gebouwen 2013 - 2017. Dit beleidsplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 26 november 2012.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De gemeente heeft 25 kleinere en grote gebouwen in eigendom. Het betreffen gebouwen voor de gemeentelijke organisatie, voor sport, voor sociaal culturele doeleinden en gebouwen voor algemeen gebruik. Gezamenlijke deler is dat alle gebouwen worden gebruikt voor maatschappelijke doeleinden. Alle gebouwen bij elkaar hebben een bruto vloeroppervlakte van ruim 21.000 m² en vertegenwoordigen een W.O.Z. waarde van in totaal ruim 22 miljoen euro.

In het beleidsplan zijn onderstaande eisen voor de kwaliteit en duurzaamheid periode 2013–2017 opgenomen:

- gemeentehuis te Dalfsen en 't Olde gemientehuus te Nieuwleusen in stand houden in een hoge kwaliteit;
- alle andere gebouwen in stand houden in een kwaliteit boven het gemiddelde;
- gebouwen die binnen afzienbare tijd worden gesloopt in stand houden in een kwaliteit onder het gemiddelde tot laag;
- gebouwen die ook in de (midden)lange termijn in stand blijven verder te verduurzamen;
- duurzame aspecten te betrekken bij de inkoop en aanbestedingen van beheer- en onderhoudsprojecten

Het onderhoud aan de gebouwen is grofweg te verdelen in eigenaaronderhoud en gebruikersonderhoud. De gemeente is verantwoordelijk voor het eigenaaronderhoud aan alle gebouwen. Het gebruikersonderhoud aan de verhuurde gebouwen is vastgelegd in de huurovereenkomst. Bij de overige gebouwen is ook het gebruikersonderhoud voor rekening van de gemeente.

Financiële consequenties

De benodigde middelen voor de uitvoering van werkzaamheden worden ten laste gebracht van de jaarbegroting (contracten, abonnementen, klachtenonderhoud) of worden onttrokken aan de voorziening groot onderhoud gebouwen (meerjarenonderhoud en eenmalige uitgaven).

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen wordt gevoed vanuit de jaarlijkse dotaties voor diverse gebouwen. Deze jaarlijkse dotatie is gebaseerd op een onderhoudsplanning van vijf jaar. Vanaf 2013 is de jaarlijkse dotatie vastgesteld op € 165.000. Op deze wijze is de financiering van het meerjarenonderhoud van deze kapitaalgoederen gewaarborgd.

In 2014 is € 111.000 geboekt op deze voorziening. De stand van de voorziening per 31 december 2014 was afgerond € 838.000.

De gemeente heeft geen gebouwen voor onderwijs in eigendom. Voor de onderwijsgebouwen geldt een afzonderlijke vergelijkbare systematiek.

Verzekeringsbeleid

Van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn de gebouwen, inclusief die voor het onderwijs, verzekerd op basis van een uitgebreide gevarenpolis (brand, storm, inbraak e.d.) op VNG voorwaarden en kent een eigen risico van € 1.000 voor zowel onderwijsgebouwen als overige gebouwen.

Deze twee beurspolissen zijn in oktober 2014 samen Europees aanbesteed, deze aanbesteding is inmiddels afgerond, waarbij op elke polis een combinatie van verzekeraars de definitieve gunning heeft gekregen. Beide polissen hebben een looptijd van 3 jaar (01-01-2015 tot 01-01-2018), met de mogelijkheid tot verlenging met 1 jaar.

Alle gebouwen zijn in november 2009 opnieuw getaxeed, deze taxaties hebben een geldigheidsduur van 6 jaar. Eind 2015 zullen alle gebouwen opnieuw getaxeed moeten worden.

3.6 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Algemeen

Op grond van artikel 9, lid 2f van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de programmabegroting een paragraaf Verbonden Partijen te bevatten. Volgens artikel 15 BBV dient deze paragraaf ten minste te bevatten:

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting
- de beleidsvoornemens over verbonden partijen
- de lijst van verbonden partijen.

Een verbonden partij is een derde rechtspersoon, waarbij de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen kan een manier zijn om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Op degene die in het bestuur van een verbonden partij functioneert, berust de verplichting zich te verantwoorden (gevraagd en ongevraagd) naar het bestuursorgaan dat betrokkene naar die partij heeft afgevaardigd.

In deze paragraaf wordt aangegeven met welke organisaties de gemeente verbonden is en wat de achtergrond van deze relaties is. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen belangen met een financieel accent en belangen met een bestuurlijk accent. Bij de eerste groep is sprake van aandelen bezit of een substantieel gemeentelijk subsidie- bedrag voor een organisatie. Bij de tweede groep is er primair een bestuurlijke overweging, zoals de Veiligheidsregio IJsselland, die dan wel een financiële verplichting oplevert.

Lijst van verbonden partijen

Door een wijziging van het BBV, moet deze paragraaf met ingang van 2014 ook een lijst van verbonden partijen bevatten met de resultaten van het voorgaand jaar. Vervolgens is er nog een aanpassing in de BBV opgenomen dat de informatie over het huidige verslagjaar, dus 2014, moet gaan. Die lijst is hieronder opgenomen. Meer informatie volgt daarna in de vorm van een toelichting op de diverse verbonden partijen.

Naam en vestigingsplaats	Openbaar belang	Veranderingen in belang gemeente in 2014	Eigen vermogen op 1-1 en 31-12-2014 (in € mln)	Vreemd vermogen op 1-1 en 31-12-2014 (in € mln)	Resultaat 2014 (in € mln)
NV Bank Nederlandse Gemeenten, Den Haag	De vennootschap heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden	N.v.t.	3.430 en 3.582	127.721 en 149.891	126
Vitens NV, Zwolle	Het leveren van betrouwbaar drinkwater tegen de laagst mogelijke maatschappelijke lasten	N.v.t.	438,5 en 421,1	1.273,5 en 1.292,5	77,6

Wadinko NV, Zwolle	Het stimuleren van bedrijvigheid en werkgelegenheid in het werkgebied met risicodragend kapitaal, kennis, management-ondersteuning en netwerken	N.v.t.	54 en 60	1,3 en 1,6	7
Enexis NV, 's-Hertogenbosch	Een betrouwbaar, betaalbaar en veilig energienet	N.v.t.	3.370 en 3.517	2.895 en 2.900	265,5
Verkoop Vennootschap BV	Efficiënte afwikkeling van rechten en plichten verkopende aandeelhouders	2015 of 2016 BV liquidatie	347.336,9 en 363.304,9	98.127,5 en 79.968,2	17.290,4
Vordering Enexis BV	Aandeelhouderslening doelmatig en efficiënt te beheren	N.v.t.	82,2 en 65,6	862.176,9 en 862.130,8	-16,6
Claim Staat Vennootschap Amsterdam BV	Voeren van evt. schadevergoeding procedures tegen de Staat	N.v.t.	52,4 en 8,5	12,5 en 36,1	-43,8
Cross Border Leases vennootschap BV	Dekken van aansprakelijkheid bij afkopen CBL	2015 of 2016 BV liquidatie	in \$ 9.877,7 en 9.811,0	in \$ 103,7 en 106,6	in \$ -66,7
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, 's-Hertogenbosch	Behartigt rechten en plichten voortvloeiend uit de verkoopovereenkomst	N.v.t.	1.616,7 en 1.598,1	111,2 en 107,8	-18,5
NV ROVA gemeenten, Zwolle	Publieke dienstverlener op gebied van: grondstoffen & afval, openbare ruimte en duurzame energie	N.v.t.	26 en 28	54 en 50	5,6
Stichting Administratiekantoor Dataland, Gouda	Intergemeentelijk samenwerkingsverband op het gebied van vastgoed informatie	Betreft cijfers 2013. 2014 nog niet ontvangen	0,27 en 0,50	0,25 en 0,25	0,41
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland, Zwolle	Uitvoeren van brandweezorg, hulpverlening bij ongevallen, rampenbestrijding en crisis-beheersing	N.v.t.	1,7 en 5,0	1,7 en 14,8	3,7
Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland, Zwolle	Bewaking, bescherming en bevordering van gezondheid	N.v.t.	1,356 en 1,863	10,751 en 10,044	0,418

WEZO NV, Zwolle	Uitvoeren van Wet Sociale Werkvoorziening	Plan om uit te treden per 1-1-2016	1 en 0,871	17 en 19	-0,157
Sociale recherche IJssel-Vechtstreek	Het voorkomen en opsporen van fraude van de door de gemeente uit te voeren sociale zekerheidsregeling en.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

nbn= cijfers 31-12-2014 nog niet bekend. Volgt zo spoedig mogelijk. Anders worden de laatst bekende cijfers toegevoegd.

Verbonden partijen waarbij primair sprake is van een financieel belang

Als eerste groep vinden we hier een aantal bedrijven waarin de gemeente aandelen heeft. De deelname in de bedrijven heeft bij de start het karakter gehad van stimuleren, invloed op nutsvoorzieningen of intergemeentelijke solidariteit. Door verkoop en fusies (Vitens, Essent) is er in feite sprake van beleggingen. Gezien de omvang van het belang van de individuele gemeente is de invloed van het stemrecht vrijwel nihil. Een uitzondering vormt de NV ROVA. Hier is nog wel sprake van een sterke relatie tussen de aanleiding tot deelname in het aandelenkapitaal en de taak.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De gemeente bezit 33.735 aandelen à € 2,50 (0,06% van de uitstaande aandelen). De bank is gevestigd in Den Haag. Daarnaast is de BNG, de bank die al het betalingsverkeer van het Rijk naar de gemeente verzorgt, ook de huisbank van de gemeente Dalfsen. De BNG is essentieel voor de publieke taak. De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (een stem per aandeel van € 2,50). In 2014 ontvingen wij € 42.800 aan dividend.

Vitens N.V.

De gemeente bezit 34.746 gewone aandelen (0,55% van het totaal aantal gewone aandelen) van Vitens. Het ontvangen dividend Vitens in 2014 bedroeg € 95.000. De jaarlijkse aflossing (1/15 deel) van de achtergestelde lening wordt (t/m 2021) ten gunste van de exploitatie geboekt. Daarnaast wordt er een rente vergoed die gelijk is aan het gemiddelde percentage van de 10-jaars Nederlandse staatsleningen over de vijf voorafgaande kalenderjaren vermeerderd met 1%. De rentebetaling is achteraf per 1 juli in het daaropvolgende jaar. Het ontvangen bedrag in 2014 voor 2013 is € 50.000.

Wadinko N.V.

De gemeente bezit 75 aandelen van de in totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%). Wadinko heeft ten doel:

- het deelnemen in en het directie voeren over andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in de provincie Overijssel, waaronder bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van kunststoffen en milieutechnieken;
- het bevorderen van werkgelegenheid in die provincie, één en ander in de ruimste zin, waarbij de vennootschap bij het nastreven van bovengenoemde doelstellingen zal handelen overeenkomstig hetgeen in de markt waarin zij opereert gebruikelijk is.

Het ontvangen dividend van Wadinko bedroeg in 2014 € 37.500.

Voormalig Essent

In totaal heeft de gemeente nog zes deelnemingen die verbonden zijn aan het voormalige Essent: één operationele vennootschap en vijf administratieve vennootschappen. Bij de verkoop van de aandelen Essent in 2009 is het onderdeel Essent Milieu buiten de verkoop gebleven, omdat de verkoop destijds niet kon worden geëffectueerd. Onder de nieuwe naam Attero Holding N.V. is de milieupoot zelfstandig verder gegaan. In 2013 is de verkoop opnieuw in gang gezet en dit heeft geleid tot de verkoop van de aandelen in het voorjaar van 2014. In de 2de bestuursrapportage 2014 is dit reeds aan u gemeld. Door deze verkoop blijft nog één operationele vennootschap over en vijf administratieve vennootschappen. De vijf administratieve vennootschappen hebben geen operationele activiteiten en kunnen worden geliquideerd nadat het doel is bereikt. Deze SPV's (Special Purpose Vehicles) creëren de noodzakelijke randvoorwaarden voor maximalisatie van de verkoopopbrengst Essent. Plus een optimale (financiële) risicoafdekking voor eventuele aansprakelijkheid van de publieke Aandeelhouders. De deelname aan de nieuwe vennootschappen met het aantal aandelen ziet er als volgt uit.

Operationele vennootschappen:

1. Enexis Holding N.V. 64.662 aandelen
Fungeert als holding vennootschap voor de netwerkactiviteiten.
Voor de begroting 2014-2017 wordt rekening gehouden met een dividend van € 42.000.
Het ontvangen dividend bedroeg in 2014 € 51.600.
Over de achtergestelde leningen is € 20.900 rente ontvangen.

De volgende SPV's:

1. Verkoop Vennootschap B.V. 864 aandelen
In het leven geroepen voor een efficiënte afwikkeling van de rechten en verplichtingen van de Verkopende Aandeelhouders
2. Vordering op Enexis B.V. 864 aandelen
In het leven geroepen om de Aandeelhouderslening aan Enexis doelmatig en efficiënt te kunnen beheren.
3. Claim Staat Vennootschap B.V. 864 aandelen
De primaire taak is het voeren van een schadevergoedingsprocedure tegen de Staat der Nederlanden namens de Aandeelhouders.
4. CBL Vennootschap B.V. 864 aandelen
In het leven geroepen ter dekking van eventuele aansprakelijkheid bij het afkopen van de cross border leases.
5. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. 864 aandelen
Deze BV behartigt tot 8 jaar na de ondertekening van de verkoopovereenkomst de rechten en verplichtingen die hieruit voortvloeien.

In het verleden is als gevolg van een fusieproces van elektriciteitsbedrijven, door de gemeente Dalfsen een niet opeisbare achtergestelde lening van € 90.800 aan Essent verstrekt. Bij de verkoop aan Enexis is de lening mee over gegaan. Hierover wordt 9% rente (€ 8.200) vergoed en verantwoord bij het product Nutsbedrijven.

N.V. ROVA Gemeenten

De gemeente heeft de volgende financiële banden met de ROVA N.V.:

1. Een dienstverleningsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Hiermee is per jaar een bedrag gemoeid van bijna € 2mln. (omvang overeenkomst 2014: afgerond € 1,8 miljoen).
2. Aandelenbezit: de gemeente Dalfsen heeft 360 aandelen van de totaal 10.181 aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 113,45 per aandeel. In 2014 is € 169.400 dividend over 2013 uitgekeerd.
3. In 2001 is een achtergestelde lening verstrekt met een looptijd van 10 jaar, waarover 8% rente wordt vergoed. In 2011 is deze lening met 5 jaar verlengd en bedraagt momenteel € 628.000. In 2014 is € 50.000 aan rente ontvangen.

Stichting Administratiekantoor Dataland

Dataland is het grootste intergemeentelijke samenwerkingsverband op het gebied van vastgoedinformatie. De gemeente Dalfsen participeert in certificaten van aandelen van deze stichting. Met ingang van 1 mei 2009 hebben wij 12507 certificaten (t.o.v. 11.500 stuks vanaf 1-5-2004). Conform het beleid van Dataland en de besluitvorming van de Certificaathoudersvergadering van Dataland ontvangen wij een financiële uitkering van Dataland. Deze uitkering is het saldo van de aan de gemeente uit te keren bijdrage voor het toegankelijk maken van gegevens door Dataland, verrekend met de bijdrage aan Dataland voor de uit te voeren kwaliteitsmanagement-activiteiten.

Verbonden partijen waarbij primair sprake is van een bestuurlijk belang

Er bestaat een groep van organisaties waar een substantiële financiële bijdrage aan geleverd wordt, omdat de gemeente het noodzakelijk vindt dat de betreffende taak in Dalfsen uitgevoerd wordt of de doelstelling van groot maatschappelijk belang gevonden wordt.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland

De veiligheidsregio (VHR) voert de wettelijke taken en bevoegdheden uit op het gebied van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Uitgangspunt is een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking, als 1 organisatie bij, rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Met ingang van 1 januari 2014 valt het geheel van de brandweezorg onder de VHR. Het gemeentelijke aandeel voor 2014 bedroeg € 1.605.000.

In de najaarsrapportage 2014 van de veiligheidsregio is echter een incidentele onderuitputting gemeld. Deze incidentele onderuitputting is ontstaan doordat de organisatie zich bevond in de opstartfase. In de najaarsrapportage van de veiligheidsregio is een voorstel gedaan voor de bestemming van het saldo. Dit voorstel houdt een teruggaaf aan de gemeente in van € 163.321. De daadwerkelijk bestemming kan echter pas plaatsvinden bij de jaarrekening 2014. De voorlopige jaarrekening zal op grond van de (nieuwe) Wgr vóór 15 april 2015 worden toegezonden.

Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van 430.000 inwoners in twaalf gemeenten in de regio IJsselland. Met en voor deze gemeenten werkt de GGD IJsselland aan de ontwikkeling van een veilige en gezonde regio.

De openbare gezondheidszorg is gericht op het beschermen en bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van ziekten. Gemeenten vervullen binnen de openbare gezondheidszorg een belangrijke rol. Het beleid wordt onder andere vastgelegd in nota's lokaal gezondheidsbeleid. De GGD vervult uitvoerende, adviserende en coördinerende taken.

De openbare gezondheidszorg ondergaat voortdurend veranderingen. Dit is het gevolg van demografische ontwikkelingen, veranderingen in het risicobewustzijn en gedrag, in de fysieke en sociale omgeving en in de zorg, maar ook van wet- en regelgeving en ontwikkelingen in de wetenschap. Dit heeft gevolgen voor het takenpakket van de GGD.

De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de GGD IJsselland in 2014 bedroeg € 424.000.

WEZO N.V.

De Wezo NV (Werkvoorzieningschap Zwolle en Omgeving NV) is een naamloze vennootschap met als aandeelhouders vijf regionaal gebonden gemeenten (Dalfsen, Hattem, Raalte, Zwartewaterland en Zwolle). In hoofdlijnen is Wezo NV belast met de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening. Via het aandeelhouderschap vindt de politiek bestuurlijke verantwoordelijkheid plaats. Het aandelenkapitaal van de NV bestaat uit 908 certificaten van € 1.000. De gemeente Dalfsen heeft hiervan 42 certificaten van € 1.000 in bezit. Het aandeel van Dalfsen bedraagt dus 4,63% in het aandelenkapitaal. In het totale maatschappelijk aandelenkapitaal van € 4,5 miljoen is door de deelnemende gemeenten per 31 december 2005 een bedrag gestort van € 2,33 miljoen. In 2011 is deze waarde conform het BBV afgewaardeerd tot € 1,=, omdat de verwachting is dat de aandelen geen waarde meer vertegenwoordigen.

De gemeentelijke bijdrage in de jaarrekening Wezo NV 2014 bestond uit twee delen:

1. Als opdrachtgever via de gemeenschappelijke regeling Wezo: inkoop wsw dienstverlening conform opdracht Sociaal Economisch Contract 2014 en bijhorend financieringsmodel. De werkelijke inkoop in 2014 bedroeg € 1.653.000.

2. Als aandeelhouder van Wezo Groep NV: bijdrage in het exploitatietekort Wezo groep nv 2014. Deze gemeentelijke bijdrage bedroeg € 12.000.

De gemeente Dalfsen treft voorbereidingen om met ingang van 1 januari 2016 uit de gemeenschappelijke regeling te treden.

Gemeenschappelijke regeling sociale recherche IJssel-Vechtstreek

In verband met herindeling en wijzigingen bestaat de nieuwe gemeenschappelijke regeling sinds 2012 uit acht gemeenten. De gemeenschappelijke regeling is ontstaan om redenen van efficiency, kwaliteitsborging en uniforme aanpak met betrekking tot de bestrijding van sociale zekerheidsfraude en handhaving in bredere zin. De uitvoering van de sociale recherche is in handen van de gemeente Zwolle. De stemverhouding in het beslissingsbevoegd forum van portefeuillehouders is bepaald op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden per gemeenten, met een maximum van drie stemmen. Dalfsen heeft één stem van de vijftien. De kosten worden verrekend op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden per 31-12. De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de sociale recherche IJssel-Vechtstreek in 2014 bedroeg € 22.072.

3.7 PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Algemeen

In oktober 2014 is het beleidsdocument Risicomanagement vastgesteld door de gemeenteraad van Dalfsen. In het beleidsdocument wordt onder andere ingegaan op de risico's, hoe we het risicomanagement willen vormgeven en de stappen die wij gaan nemen om risico's in kaart te brengen, te beheersen en te evalueren.

Door deze stappen te zetten gaan we ons risicomanagement verder professionaliseren en hierop actief beleid formuleren, dit beleid implementeren en borgen binnen de processen. Binnen de gemeentelijke organisatie moet dit leiden tot een groter risicobewustzijn. Dit risicobewustzijn moet zorgen dat we de risico's tijdig kunnen signaleren en hierop juist en volledig kunnen anticiperen.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen gemeenten aan een drietal eisen te voldoen op het gebied van risicomanagement. Zo dient de gemeente te beschikken over:

1. een risicomanagementbeleid;
2. een risicoprofiel;
3. een berekening van het weerstandsvermogen.

Risicomanagementbeleid

Naast de wettelijke verplichting van het BBV helpt risicomanagement ook bij het maken van afwegingen bij investeringsbeslissingen, biedt het inzicht in de grootste risico's en helpt het de continuïteit van de organisatie te verbeteren.

De definitie van een risico is: de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Uit deze definitie volgt dat een goede omschrijving van een risico drie elementen bevat:

- 1) *Een kans op het optreden van een gebeurtenis ($p < 1$)*
Het gaat hier dus om een mogelijke gebeurtenis. Als iets 100% zeker is, is het geen risico meer.
- 2) *Negatief gevolg*
De negatieve gevolgen van een risico kunnen zowel financieel als niet financieel van aard zijn. We richten ons echter hoofdzakelijk op het in kaart brengen van de financiële gevolgen die de gebeurtenissen met zich meebrengen. Risico's die mogelijk leiden tot aantasting van het imago van de gemeente dan wel andere niet-financiële gevolgen te weeg kunnen brengen worden niet gekwantificeerd.
- 3) *Een betrokkene, voor wiens rekening de negatieve gevolgen komen*
De betrokkene is hierbij de gemeente Dalfsen als organisatie of, waar van toepassing, een specifieke afdeling.

Het beleid en de risico's die samenhangen met de grondexploitatie worden afzonderlijk benoemd en vastgesteld in de paragraaf Grondbeleid.

Inventarisatie risico's

Door middel van een workshop door BNG Advies en via afzonderlijke gesprekken is in 2013 de kennis over risicomanagement en het bewustzijn van risico's in de organisatie vergroot. Met de overgedragen kennis zijn de afdelingshoofden en hun medewerkers in staat de belangrijkste risico's te benoemen en kwantificeren. Zo is het eerste organisatiebrede risicoprofiel opgesteld. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans als het gevolg van een risico te worden bepaald. Daartoe wordt gebruik gemaakt van 'referentiebeelden' om te bepalen in welke klasse een risico zich bevindt.

Kans

Voor de beoordeling van de kans dat een risico zich voordoet hanteren we 5 klassen met de volgende referentiebeelden:

Klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Geldgevolg

Hiervoor hanteren we 5 klassen met de volgende indeling:

Klasse	Geldgevolg	
0	Geen geldgevolgen	
1	$x < € 25.000$	(< 0,05% van begroting)
2	$€ 25.000 < x < € 95.000$	(0,05 - 0,2% van begroting)
3	$€ 95.000 < x < € 250.000$	(0,2 - 0,5% van begroting)
4	$€ 250.000 < x < € 450.000$	(0,5 - 1% van begroting)
5	$x > € 450.000$	(> 1% van begroting)

Risicoscore

De risicoscore wordt bepaald door van elk risico de bepaalde klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande formule.

Risicoscore = klasse kans x klasse geldgevolg

De maximale risicoscore is: $5 \times 5 = 25$. Met behulp van de risicoscore kunnen risico's worden geprioriteerd en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn om te worden gemanaged. De prioritering op risicoscore kan echter een vertekend beeld geven, aangezien een risico met een kans in klasse 5 en een gevolg in klasse 5 bovenaan de lijst komt te staan. Terwijl een risico met een kans in klasse 1 en een gevolg in klasse 5 wellicht een veel grotere impact heeft. Deze invloed is in onderstaande tabel meegenomen.

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's, van laag, midden en hoog. Per risicoscore wordt aangegeven hoeveel risico's zich in het betreffende vak bevinden.

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht van het Management Team (MT). Het risico vormt dan nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is daarom van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

Risico's, zeker wanneer die door de organisatie zelf niet kunnen worden beïnvloed, dienen concernbreed periodiek gemonitord te worden. De financiële gevolgen van een (opgetreden) risico worden opgevangen met het weerstandsvermogen.

Nr.	Risico	Risico Score
1	Grondexploitaties	25
2	Decentralisaties: Jeugdzorg	16
3	Waterfront- markt/afzetrisico	15
4	Algemene uitkering gemeentefonds	15
5	Onvolkomenheden aanbestedingsprocedure	15
6	Tariefsverhogingen contracten derden	15
7	Decentralisaties AWBZ-Wmo	12
8	Decentralisaties - participatiewet	12
9	Inhuur derden	12
10	Bijzondere bijstand	10

1 Grondexploitaties

Er kunnen verschillende typen risico's worden onderscheiden in de grondexploitaties bij actief grondbeleid. We onderscheiden drie soorten risico's:

- Waarderingsrisico's: deze risico's omvatten het risico dat een aangekocht perceel niet voor de verwervingsprijs in exploitatie genomen kan worden en het risico van de rentelasten van verworven percelen;
- Marktrisico's: tot deze risico's behoren risico's van nog te maken kosten, nog toe te kennen subsidies, grondprijzen en afzetrisico's;
- Organisatierisico's: deze risico's kan de gemeente zelf beïnvloeden; het gaat, bijvoorbeeld, om risico's van een slechte interne organisatie, maar ook om het risico dat een door de gemeente zelf gewenst kwaliteitsniveau met zich meebrengt of om de hoogte van kosten voor voorbereiding en toezicht.

Afhankelijk van de fase waarin een exploitatie zich bevindt, zullen de bovengenoemde risico's groter of kleiner zijn. Hoe verder de gemeente is gevorderd met de uitvoering, hoe kleiner de risico's zullen zijn. In de paragraaf Grondbeleid gaan we specifieker in op de verschillende risico's.

2 Decentralisaties: Jeugdzorg

Het budget voor de jeugdzorg in 2015 bedraagt voor de gemeente Dalfsen € 5,9 miljoen. Voorzichtige verkenningen wijzen uit dat het onzeker is of dit voldoende is voor de huidige doelgroep. Bij de contractering van aanbieders is het beschikbare bedrag uitgangspunt geweest. Gedurende het eerste uitvoeringsjaar (2015) moet blijken of de uitgangpunten voor de contracten, zoals omvang van gebruik van jeugdhulp, de juiste zijn geweest. De contracten zijn regionaal afgesloten, waarbij de korting in het macrobudget is verwerkt. De ontwikkeling (financieel, gebruik) van jeugdhulp wordt regionaal en lokaal gevolgd. Voor de langere termijn moet rekening gehouden worden met een extra daling van het budget voor jeugdhulp als gevolg van de invoering van het zogenaamde objectieve verdeelmodel, ter vervanging van de huidige budgetbepaling op basis van historische gegevens. Het budget kan, stapsgewijs in een aantal jaar, met ongeveer 1 miljoen euro dalen.

3 Waterfront- markt/afzetrisico

In het Waterfront (inbreidingslocatie) zijn vijf bouwdelen gepland:

- 20 woningen. Deze zijn alle verkocht en gebouwd. Dit betreft de sociale huurwoningen boven de gerealiseerde supermarkt/ parkeergarage;
- 12 woningen. Hiervan zijn er 8 verkocht en 7 gebouwd. De overige woningen zijn in de verkoop. Verwachting is dat deze woningen in de loop van 2015 en 2016 verkocht en gebouwd worden. In april 2015 wordt gestart met de bouw van de woning op de hoek Raadhuisstraat – Beatrixstraat;
- 18 woningen en 1000 m² detailhandel / horeca. Deze woningen en bedrijfsruimtes staan gepland voor 2018;
- 12 woningen. Deze woningen staan gepland voor 2016;
- 18 woningen. Hiervan zijn er nu 6 verkocht. Dit betreft 6 van de 10 appartementen in het complex aan het water. De overige 8 staan gepland voor 2015 / 2016. Met de bouw van het luxe appartementencomplex wordt gestart in april 2015.

De einddatum voor het project staat gepland in december 2018. Met de projectontwikkelaar (OCW) is afgesproken dat er gestart wordt met bouwen wanneer er een voorverkooppercentage is bereikt van 70% per bouwdeel. De grond wordt op dat moment afgenomen (en betaald) door OCW. De provincie subsidieert het project voor een bedrag van € 1.996.000. Als voorwaarde is gesteld dat het project is afgerond op 31 december 2018. Wanneer marktomstandigheden slecht blijven is het mogelijk dat deze einddatum niet gehaald wordt. Dit kan consequenties hebben voor de hoogte van de subsidie. Mede om deze reden worden de investeringen in de openbare omgeving voor een groot deel naar voren gehaald. Zo is bijvoorbeeld de wandelpromenade langs de Vecht dit afgelopen jaar gerealiseerd. Ook worden de investeringen in de Cichoreifabriek en de Witte Villa (inclusief bijbehorende openbare omgeving) naar voren gehaald. De kans dat de provinciale subsidie (deels) teruggestort moet worden is daarmee aanzienlijk verkleind. De subsidie is namelijk vooral bedoeld voor de inrichting van de openbare omgeving. In het geval de projectontwikkelaar failliet gaat of zich

om andere redenen moet terugtrekken uit het project zal de gemeente een nieuw plan moeten maken met een of meerdere projectontwikkelaars. Eventueel kan gekozen worden om bepaalde delen uit het plan zelf te ontwikkelen. Het risico hierop is lastig in te schatten maar wanneer het zich voordoet betekent dit extra plankosten en renteverlies door een langere doorlooptijd. In de raamovereenkomst met OCW zijn afspraken gemaakt over de situatie waarbij OCW en gemeente afscheid van elkaar nemen (worst case scenario's). De afspraken houden in dat OCW zich heeft verplicht de onbebouwde gronden te egaliseren en in te zaaien met gras en woonrijp maakt op basis van het bestaande wegenpatroon.

4 Algemene uitkering gemeentefonds

Het gemeentefonds bedraagt in Dalfsen ruim € 21 miljoen (exclusief de 3 decentralisaties). Bij groei of krimp van de Rijksuitgaven zal de algemene uitkering verhoudingsgewijs evenredig stijgen of dalen. Dit systeem wordt ook wel 'samen de trap op en samen de trap af' genoemd. De Rijksoverheid geeft al sinds het begin van de economische crisis minder uit en daarom ontvangen we als gemeente ook minder gemeentefonds. Het tempo en de hoogte van het economisch herstel hebben wezenlijke invloed op de hoogte van het gemeentefonds. Deze twee componenten zijn echter moeilijk voorspelbaar en beïnvloedbaar. Reeds verschillende malen hebben rijksbezuinigingen er toe geleid dat de gemeente fors gekort wordt op haar grootste inkomstenbron. Daarnaast voert het kabinet de verschillende hervormingen door die het risico hebben dat het gemeentefonds kan blijven dalen. Via de circulaire van het ministerie volgen wij de ontwikkelingen nauwlettend en verwerken we de uitkomsten in de begroting.

5 Onvolkomenheden aanbestedingsprocedure

Het proces inkoop en aanbesteding is qua financiële omvang een van de grootste processen bij de gemeente Dalfsen (€ 17 tot € 20 miljoen op jaarbasis). Bij gemeentelijke audits en onderzoeken door de accountant zijn de afgelopen jaren fouten geconstateerd. Deze fouten tellen mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Slechts een kleine procesfout is al voldoende, om geen goedkeurende verklaring over de rechtmatigheid te krijgen.

Twee belangrijke risico's die voorkomen in dit proces zijn:

- Het verlengen van contracten;
- Het 1 op 1 gunnen zonder aanbestedingsprocedure van opdrachten die uiteindelijk meerdere jaren achter elkaar doorlopen.

Door deze risico's kan het drempelbedrag alsnog overschreden worden. In 2013 is de nieuwe aanbestedingswet in werking getreden. Deze wet stelt een aantal strengere eisen aan de gemeente. Vooral het 1 op 1 gunnen van opdrachten is vrijwel niet meer toegestaan. Inmiddels is er een nieuw inkoopbeleid 2014 vastgesteld door de raad. Opdrachten boven de € 25.000 worden pas na akkoord van de inkoopcoördinator aanbesteed. Opdrachten vanaf € 10.000 worden centraal geregistreerd. Het inkoopproces is LEAN gemaakt. Zo ontstaat een borging in het inkoopproces, zoals de registratie in een aanbestedingsregister. Door organisatiebreed consequent de genoemde gedragslijnen te blijven hanteren en deze te blijven toetsen, krijgen we grip op inkopen en aanbestedingen. Hierdoor beperken we de kans van onrechtmatig aanbesteden. Complicerende factor blijft echter wel dat achteraf herstellen van onjuiste aanbestedingen veelal niet mogelijk is en een foute aanbesteding direct gevolgen kan hebben voor de rechtmatigheidsverklaring bij de jaarrekening. Gelet op het grote volume qua aantal, maar ook qua totaalbedrag op jaarbasis blijven inkopen en aanbestedingen risicovol.

6 Tariefsverhogingen contracten derden

In de zomer van 2014 heeft softwareleverancier PinkRoccade aangegeven de tarieven voor bestaande contracten fors te verhogen. PinkRoccade geeft als voornaamste oorzaak aan dat de vertraagde implementatie van nieuwe wet- en regelgeving door het Rijk leidt tot extra kosten. Deze extra kosten ontstaan door research & development voor nieuwe producten. Ook moeten bestaande productlijnen onderhouden worden, waardoor zij zich genoodzaakt zien om de kosten door te belasten in de product- en tariefstructuur. Voor de gemeente Dalfsen betekent dit een structurele extra last van ruim € 60.000 bovenop de reguliere loon- en prijsontwikkeling. Richting de softwareleverancier en de gebruikersvereniging is gereageerd dat dit soort tariefstijgingen onacceptabel zijn voor Dalfsen. Probleem bij dit soort leveranciers is echter dat we niet van de ene op

de andere dag kunnen overstappen naar een andere leverancier. Het betreffen maatwerk softwarepakketten waaraan jarenlang is gesleuteld om het functioneel en efficiënt operationeel te laten zijn. Na onderhandeling tussen PinkRoccade en de gebruikersvereniging is er uiteindelijk ingestemd met de eenmalige tariefsverhoging. Hierbij is er voor de komende vijf jaren afgesproken dat jaarlijks maximaal de reguliere prijsindex op de tarieven mag worden toegepast. Het voorbeeld van PinkRoccade maakt ons bewust van de gevaren die er aan dit soort overeenkomsten vast zitten. In 2015 wordt gemeentebreed gekeken welke risico's we op dit vlak lopen en hoe we dit kunnen ondervangen binnen onder andere de Algemene Inkoopvoorwaarden.

7 Decentralisaties AWBZ-Wmo

Met name drie onderdelen van de Wmo brengen risico's met zich mee. Ten eerste de voorgenomen bezuiniging van 40% op het budget voor hulp bij het huishouden. Vanwege bepaalde compensatiemaatregelen door het kabinet en toevoegingen aan het Gemeentefonds is de bezuiniging gedaald tot ongeveer 30%. De gemeente Dalfsen heeft hierop gereageerd door het beleid aan te passen. Het nieuwe beleid is in december 2014 in de Raad vastgesteld. In de komende twee jaar moet worden gezien of het nieuwe beleid voldoende effect heeft op de uitgaven. De overschotten op de Wmo in de jaren 2013 en 2014 (ca. € 1,5 miljoen) zijn gestort in een nieuwe reserve. Een deel van dit bedrag kan incidenteel worden ingezet om tekorten op de Wmo (m.n. de hulp bij het huishouden) aan te zuiveren als er nog niet voldoende is bezuinigd. In de tweede plaats moet een bezuiniging van 15% worden toegepast op de functie Begeleiding. Deze voorziening komt over van de AWBZ. De gemeente Dalfsen ontvangt een bedrag van € 3,2 miljoen voor de nieuwe taken. Geschat wordt dat ongeveer 330 cliënten gebruik maken van deze voorziening. In 2014 is met de zorgaanbieders een tarief afgesproken dat ongeveer 15% lager lag dan onder het regime van de AWBZ. In 2015 zal worden gezien of dit voldoende effect heeft op de uitgaven. Een derde risico zit op het onderdeel vervoer, en specifiek de Regiotaxi. Ondanks een aantal maatregelen zijn de laatste twee jaar de kosten voor de Regiotaxi flink gestegen. Daar komt bij dat de provincie Overijssel plannen heeft flink te bezuinigen op de Regiotaxi. Het voornemen is dat de provincie Overijssel per 1 januari 2017 stopt met haar bijdrage aan de Regiotaxi. Vóór deze datum zal de gemeente Dalfsen nieuw beleid en een nieuw uitvoeringsmodel moeten ontwikkelen om een alternatief te bieden voor haar deel van de Regiotaxi.

8 Decentralisaties - participatiewet

De gemeenteraad heeft zijn voorkeur uitgesproken voor een lokale uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (WW) c.q. Wet Werken naar Vermogen (Participatiewet), boven het blijven participeren in de Gemeenschappelijke Regeling WEZO. In 2014 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd dat gericht is op de realisatie van een gemeentelijke uitvoeringsstructuur voor zelf uitvoeren van Wsw en Participatiewet. De Wsw bepaalt dat de arbeidsovereenkomsten van SW-medewerkers moet worden aangegaan met de gemeente. Op dit moment hebben SW-medewerkers nog een arbeidsovereenkomst met de gemeenschappelijke regeling WEZO. De arbeidsovereenkomsten worden vanaf medio 2015 ondergebracht bij een gemeentelijke stichting. Uit het financieel overzicht in het haalbaarheidsplan blijkt dat de Rijksbijdrage en inleenvergoedingen niet voldoende zijn om de exploitatiekosten af te dekken. Een extra gemeentelijke bijdrage is dan ook noodzakelijk. De Rijksbijdrage wordt in 6 jaar tijd structureel met € 3.000 verminderd tot € 23.000 per arbeidsjaar in 2020. Voor Dalfsen betekent dit concreet dat in 2020, uitgaande van een uitstroom uit de WSW, ongeveer een tekort ontstaat van € 325.000. Dit is de som van 108 arbeidsjaren vermenigvuldigd met € 3.000. Dit is ongeveer hetzelfde bedrag als nu ook aan aanvullende gemeentelijke bijdrage wordt betaald aan Larcom en Wezo. Bekend is met welke afbouwpercentages het Rijk tot 2020 rekening houdt. Niet bekend is hoe de Rijkssubsidie rekening gaat houden indien de realisatie in een gemeente afwijkt van de geprognosticeerde afbouw van het Rijk. Afwijking van slechts enkele arbeidsjaren betekent een extra kostenpost van te betalen lonen (€ 29.200, prijspeil 2015) Naast dit structurele risico is er ook een incidenteel financieel risico, namelijk de vergoeding voor uittreding uit de gemeenschappelijke regeling WEZO en de overdracht van de aandelen aan de gemeente Zwolle. Over de hoogte van deze vergoedingen is nog geen duidelijkheid te geven.

9 Inhuur derden

De kosten voor inhuurkrachten liggen normaliter hoger dan de salariskosten van de medewerker. Inhuur is niet centraal geregeld en daarom is er niet altijd grip op het budget. Vanuit de rekenkamercommissie wordt dit onderwerp in de loop van 2015 opgepakt.

10 Bijzondere bijstand

De doelgroep wordt steeds groter door onder andere de groei van het aantal bijstandsccliënten. Daarnaast groeit de groep inwoners met een inkomen tot 110% van het minimum loon door dalende koopkracht en stijgende kosten levensonderhoud.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen de incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor financiële tegenvallers. Alleen reserves die alternatief aanwendbaar zijn worden meegenomen. Specifieke bestemmingsreserves rekenen we niet mee omdat een onttrekking uit deze reserves direct invloed heeft op dekking van kosten in de exploitatie. Stille reserves worden eveneens niet meegenomen. Niet duidelijk is namelijk in hoeverre deze op korte termijn liquide te maken zijn. In onderstaande tabel staan de reserves zonder de claims die er in de toekomst nog op rusten.

Vrijbesteedbaar	31-12-2014
Algemene reserve	4.000.000
Algemene reserve vrijbesteedbaar	10.061.000
Reserve ruimtelijke kwaliteit	27.000
Reserve Essent gelden	260.000
Reserve herstructurering openbaar groen	84.000
Reserve maatschappelijke duurzaamheid	23.000
Reserve decentralisaties	1.510.000
Reserve riolering	100.000
Reserve volkshuisvesting	1.139.000
Algemene reserve grondbedrijf	1.581.000
Totaal	18.785.000

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de gehanteerde tarieven. Dit betreft de onbenutte belastingcapaciteit. De riool- en afvalstoffenheffing is in Dalfsen 100% kostendekkend en worden derhalve niet meegenomen.

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit is als volgt:

Soort	WOZ-waarde 1 sept. 2014	Tarief Dalfsen	Tarief art. 12 status	Verschil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar woning	2.701.577.000	0,1125	0,1651	0,0526	1.421.000
eigenaar niet-woning	689.010.000	0,1506	0,1651	0,0145	100.000
gebruiker niet-woning	597.010.000	0,1264	0,1651	0,0387	231.000
				Totaal	1.752.000

Het totale weerstandsvermogen bedraagt:

Incidentele weerstandscapaciteit	18.785.000
Structurele weerstandscapaciteit	1.752.000
Totaal weerstandsvermogen	20.537.000

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgevoerd met behulp van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Op basis van de risicosimulatie kan worden berekend welk bedrag er benodigd is om de geïdentificeerde restrisico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage van 90%. De berekende benodigde weerstandscapaciteit voor de gemeente Dalfsen bedraagt € 3.650.000.

Indien de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld wordt door de benodigde weerstandscapaciteit uit de risicosimulatie ontstaat de ratio weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen	2014
Benodigde weerstandscapaciteit	3.650.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	20.537.000
Benodigd versus beschikbaar (ratio weerstandsvermogen)	5,6

Hoewel er geen wettelijke ratio's zijn, maken veel gemeenten gebruik van onderstaande waarderingstabel.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Verzekeringen en claims:

De gemeente Dalfsen heeft naast dit weerstandsvermogen ook een aantal verzekeringen afgesloten waarmee risico's worden afgedekt. Hieronder het aantal claims en de financiële gevolgen hiervan.

jaar	aantal claims	afgewezen	toegekend	bedrag toegekend	ten laste verzekering	ten laste gemeente
2012	70	29	41	€ 88.300	€ 70.800	€ 17.500
2013	77	37	40	€ 29.800	€ 16.300	€ 13.500
2014	69	22	47	€ 51.300	€ 27.300	€ 24.000

Samenvatting risicoprofiel

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 5,6 waarderingscijfer A. Dit betekent dat de gemeente Dalfsen in ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. In vergelijking met andere gemeenten scoort de gemeente Dalfsen zeer hoog. Deze solide positie is in overeenstemming met de zeer lage schuldpositie.

We constateren wel dat de ratio gedaald is en dit komt met name door het uitgebreidere risicoanalyses en daarnaast door verwachte incidentele risico's. Bij deze incidentele risico's kan onder andere gedacht worden aan afzetrisico's in de grondexploitaties en de ondoorzichtige gevolgen van de drie decentralisaties. Door het nauwlettend blijven volgen van de risico's en het maken van beheers- en beleidsmatige vervolgstappen proberen we de risico's in te kaderen en waar mogelijk te elimineren.

Kengetallen financiële positie

De verwachting is dat er grote veranderingen binnen BBV- regelgeving op ons afkomen. Vanuit de regelgeving zijn we verplicht om vanaf de begroting 2016 een aantal kengetallen te presenteren, omdat de kengetallen een beeld geven van de financiële positie van de gemeente en dus van betekenis zijn voor de weerbaarheid en wendbaarheid. De raad kan zo beter oordelen over de onderbouwing van de structureel en reëel sluitende begroting. Vooruitlopend op de nieuwe wetgeving staan hieronder alvast twee kengetallen opgenomen. Het kengetal belastingcapaciteit is al weergegeven in deze paragraaf.

Netto schuldquote: 12%

De netto schuldquote wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva} - \text{langlopende uitzettingen} - \text{kortlopende vorderingen} - \text{liquide middelen} - \text{overlopende activa}}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}} \times 100$$

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De norm van de VNG ligt tussen de 0 en 100. Boven een netto schuldquote van 100 is de situatie kritiek.

Een netto schuldquote van 11% is dus prima.

Solvabiliteit: 60%

De solvabiliteit ratio wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}} \times 100$$

De solvabiliteit geeft antwoord op de vraag of de gemeente Dalfsen kan voldoen aan haar financiële verplichtingen en haar leningen kan afbetalen. Een uitkomst tussen de 25% en 40% wordt als 'financieel gezond' gezien. Het percentage van 63% geeft dus aan dat Dalfsen prima aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

3.8 PARAGRAAF KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Algemeen

Dalfsen neemt haar verantwoordelijkheid bij het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Daarom heeft Dalfsen zichzelf de volgende doelstelling opgelegd:

De gemeente Dalfsen werkt gezamenlijk met alle inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven binnen haar grenzen toe naar een CO₂-neutraal Dalfsen in 2025.

In 2014 heeft de gemeente uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2014-2015.

Dit programma heeft 5 speerpunten:

1. Duurzaam (T)huis,
2. Duurzaam Bedrijf,
3. Duurzame Energie,
4. Duurzame Mobiliteit
5. Gemeentelijke Duurzaamheid

Binnen het programma worden 19 projecten uitgevoerd.

Meerjarig doel

Het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2014-2015 heeft tot doel: Een CO₂-neutraal Dalfsen in 2025.

Voor Dalfsen betekent dit dat alle bewoners, bedrijven en verkeer en vervoer in Dalfsen jaarlijks niet meer energie gebruiken dan dat duurzaam wordt opgewekt. Dit kan ook betekenen dat er wel enige CO₂-uitstoot is, maar dat dit binnen de gemeentegrenzen wordt gecompenseerd door duurzame opwekking.

Indicator	Bron	Nulmeting (2009)	2014	2015	2016	2017
Absolute CO ₂ -uitstoot (in kton)	Energie in Beeld	184,4	175,0	165,3	-	-
CO ₂ -besparing projecten (in kton)	Rekenen met Energie	0	30,2	38,7	60,0	86,6
Ranking op Lokale Duurzaamheidsmeter	VNG International	59	23	20	17	14

Monitoring

De absolute CO₂-uitstoot in 2014 was 175 kton. Wederom een daling ten opzichte van voorgaande jaren. Het overzicht van de CO₂-uitstoot laat een dalende trend zien die zich blijft voortzetten. De inspanningen die Dalfsen pleegt op het gebied van CO₂-reductie hebben effect. Sinds 2008 is reeds 9,1 kton aan CO₂ gereduceerd.

De huidige lopende projecten en initiatieven hebben een gezamenlijke potentie van 86,6 kton CO₂-reductie. Een gedeelte hiervan is al gerealiseerd, een ander gedeelte zal in de komende jaren nog gerealiseerd moeten worden.

Duurzaam (T)huis

Ook in 2014 heeft Dalfsen uitvoering gegeven aan de Overijsselse Aanpak 2.0 binnen het project Duurzaam (T)huis. De Duurzaamheidspremie en Duurzaamheidslening zijn veelvuldig aangevraagd in Dalfsen. Daarnaast is in 2014, met behulp van ondersteuningsgelden vanuit de VNG, gekeken naar de mogelijkheden om het Energieloket verder door te ontwikkelen. Dit heeft geresulteerd in een projectplan voor West-Overijssel voor de doorontwikkeling van de Energieloketten, het ontwikkelen van nieuwe financieringsconstructies voor het verduurzamen van de bestaande bouw en het verminderen van energiearmoede. In taakgroepen zal in 2015 worden gewerkt aan de uitvoering van de projectplannen. Duurzaam (T)huis wordt steeds vaker door bedrijven en bewoners zelf opgepakt. In 2014 zijn enkele interessante projecten (Energybattle Nieuwleusen Synergie en Buurkracht Duurzaam Hoonhorst) uitgevoerd. De gemeente krijgt hierbij steeds meer een ondersteunende rol.

Samen met een aantal andere gemeenten heeft Dalfsen deelgenomen aan de Proeftuin Energieneutraal Renoveren. Hierbij zijn woningeigenaren begeleid bij het ontwikkelen van plannen om hun woning energieneutraal te renoveren. Doelstelling was 50 deelnemers, met 57 deelnemers is hier ruimschoots aan voldaan. Duurzame nieuwbouw is in 2014 gestimuleerd door twee, drukbezochte open dagen duurzame nieuwbouw te organiseren en daarnaast de subsidie Duurzame Nieuwbouw aan te bieden. Halverwege 2014 is, wegens groot succes, opnieuw budget voor de subsidieregeling aangevraagd.

Duurzaam Bedrijf

Bij het bedrijfsleven blijft nog steeds veel energiebesparingspotentieel onbenut. Bedrijven vragen wel energiescans aan, maar doen ondanks de financieringsmogelijkheden weinig met de resultaten. Sinds 2014 is binnen de RUD IJsselland het Kennispunt Energie en Duurzaamheid gestart. Het Kennispunt ontplooit initiatieven om tot daadwerkelijke energiebesparing bij bedrijven te komen. De aanpak is gericht op controleren, adviseren en stimuleren. Dalfsen heeft zich in 2014 actief ingezet om een bijdrage te leveren aan de verwijdering van asbestdaken. Zo is aangesloten bij het samenwerkingsverband Asbest van het Bedrijfsdak. Binnen de regio Noord-West Overijssel is geprobeerd om tot een collectieve inkoop te komen. De animo hiervoor was minimaal.

Duurzame Energie

Het aandeel zonne-energie is in 2014 wederom explosief gegroeid. De kleinverbruik aansluitingen hebben een gezamenlijk opgesteld vermogen van 5,5 MW. Tellen we hier de grootverbruik aansluitingen bij op dan komen we al snel op 7 MW. In 2013 was dit nog 4,8 MW. Dalfsen promoot de toepassing van zonne-energie via de zonnekaart en door te communiceren over de diverse financieringsmogelijkheden. In 2014 zijn diverse initiatieven voor grootschalige duurzame energieprojecten gestart. Zo is Dalfsen betrokken bij twee initiatieven voor een zonnepark, een initiatief voor een hout gestookte cv-ketel en een initiatief voor een windpark. Allen zijn geïnitieerd door de Duurzame Dorpen in de gemeente. Dalfsen ondersteunt de initiatiefnemers, is verantwoordelijk voor een soepele inpassing in bestemmingsplannen en vergunningverlening en organiseert de projectgroepen.

Duurzame Mobiliteit

In 2014 is helaas weinig aandacht geweest voor het speerpunt Duurzame Mobiliteit. Redenen hiervoor liggen in de personele bezetting. Duurzame Mobiliteit is meegenomen in de communicatie, o.a. in de nieuwe Duurzaam Dalfsen brochure. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van de projecten Verduurzaming Dienstreizen Personeel en Duurzame Mobiliteit in het GVVP. Deze projecten/activiteiten krijgen in 2015 uitvoering.

Gemeentelijke Duurzaamheid

Grontmij en Arcadis hebben in 2014 een aantal uitgebreide onderzoeken uitgevoerd naar de mogelijkheden om het gemeentelijke vastgoed te verduurzamen. Helaas zijn de mogelijkheden die hieruit zijn voortgekomen minimaal. Zo is het niet mogelijk om het dak van de gemeentewerf in Nieuwleusen en Lemelerveld te voorzien van zonnepanelen, omdat de dakconstructies niet geschikt zijn. Onderzoek naar het plaatsen van hout gestookte cv-ketels bij de zwembaden in Dalfsen en Nieuwleusen wordt binnenkort afgerond. Het is echter niet waarschijnlijk dat het plaatsen van deze cv-ketels binnen 15 jaar terugverdiend is. Er worden wel zonnepanelen geplaatst op het dienstgebouw van de begraafplaats Nieuwleusen.

Bewustwording en educatie

Om inwoners en bedrijven daadwerkelijk te kunnen bewegen om maatregelen te nemen om duurzamer te leven, werken en recreëren, is het noodzakelijk dat bewustzijn wordt gecreëerd. Dalfsen heeft in 2014 deelgenomen aan de Nacht van de Nacht en de open dag Duurzame Demowoningen georganiseerd. Daarnaast heeft de communicatiecampagne van Duurzaam Dalfsen een nieuw logo en stijl gekregen. Ook is een brochure over Duurzaam Dalfsen huis-aan-huis verspreid. Eind 2014 is de Duurzaamheidsprijs uitgereikt aan Oerwater B.V. De aanmoedigingsprijzen waren voor Lenferink B.V. en ACON B.V. uit Lemelerveld. Deze bedrijven zijn voorlopers op hun vakgebied met duurzame bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 4 Jaarrekening

4.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2014

balans per 31-12-2014

ACTIVA	Ultimo 2014	Ultimo 2013
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	-	-
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-
<i>Materiële vaste activa</i>	32.624.423	31.785.144
- Investerings met een economisch nut	29.008.907	28.538.646
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	359.717	352.210
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	3.255.799	2.894.288
<i>Financiële vaste activa</i>	9.703.079	10.109.139
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	141.888	141.889
- Gemeenschappelijke regelingen	1	1
- Leningen aan:		
- Woningbouwcorporaties	3.993.284	4.392.601
- Deelnemingen	2.200.335	2.368.569
- Openbare lichamen	-	-
- Overige langlopende leningen u/g	3.276.748	3.111.378
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	90.823	94.702
Totaal vaste activa	42.327.502	41.894.283
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>	31.126.591	31.335.235
- Grond- en hulpstoffen:		
- Overige grond- en hulpstoffen	2.554.534	2.795.346
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.803.055	9.320.735
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	19.761.501	19.203.850
- Gereed product en handelsgoederen	7.501	15.304
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	7.101.410	7.355.414
- Vorderingen op openbare lichamen	4.351.690	5.948.758
- Uitzettingen in de Rijks schatkist	223.013	-
- Overige vorderingen	2.526.707	1.406.656
<i>Liquide middelen</i>	-	-
- Kassaldi	-	-
- Bank- en giroaldi	-	-
<i>Overlopende activa</i>	2.390.895	4.822.375
Totaal vlottende activa	40.618.896	43.513.024
Totaal generaal	82.946.398	85.407.307

PASSIVA	Ultimo 2014	Ultimo 2013
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	50.591.093	61.179.417
-Algemene reserves	4.000.000	4.000.000
-Bestemmingsreserves		
-overige bestemmingsreserves	45.152.487	55.936.299
-Nog te bestemmen resultaat	1.438.606	1.243.118
<i>Voorzieningen</i>	7.898.704	6.304.605
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	9.908.402	3.120.447
-Onderhandse leningen van:		
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	9.908.402	3.120.447
Totaal vaste passiva	68.398.199	70.604.469
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	11.499.912	11.364.899
-Bank- en giroaldi	3.762.595	5.373.474
-Overige schulden	7.737.317	5.991.425
<i>Overlopende passiva</i>	3.048.287	3.437.939
Totaal vlottende passiva	14.548.199	14.802.838
Totaal-generaal	82.946.398	85.407.307
Waarborgen en garanties	59.930.819	61.956.976

4.2 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2014 Primitief			Begroting 2014 (Na wijzigingen)			Realisatie 2014			Verschil Begroting (Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur	-6.501	29.592	23.091	-7.191	30.228	23.037	-7.200	30.338	23.138	-9	110	101
Openbare Orde en Veiligheid	-2.351	44	-2.307	-2.188	44	-2.144	-2.152	50	-2.102	36	6	42
Beheer Openbare Ruimte	-5.020	105	-4.914	-5.705	105	-5.599	-5.736	241	-5.495	-31	135	104
Economische Zaken	-553	502	-51	-572	521	-51	-1.107	20	-1.087	-535	-501	-1.036
Onderwijs	-2.252	52	-2.199	-2.317	61	-2.257	-2.312	66	-2.246	5	5	10
Cultuur, Sport en Recreatie	-3.349	233	-3.115	-11.326	233	-11.093	-9.587	219	-9.368	1.739	-15	1.725
Soc Voorz/Maatsch Dienstverl	-13.891	5.835	-8.055	-14.331	7.057	-7.273	-14.170	7.076	-7.094	161	19	180
Volksgesondheid en Milieu	-5.543	3.739	-1.804	-6.331	3.739	-2.592	-5.370	3.626	-1.744	961	-114	848
Ruimtelijke Ord/Volkshuisvest	-3.585	1.974	-1.611	-3.624	2.021	-1.603	-4.316	2.265	-2.051	-692	244	-448
Saldo van baten en lasten	-43.044	42.078	-966	-53.585	44.010	-9.575	-51.951	43.901	-8.050	1.635	-109	1.526
Stortingen in reserves	-3.107	0	-3.107	-3.763	0	-3.763	-4.238	0	-4.238	-474	0	-474
Onttrekkingen aan reserves	0	4.413	4.413	0	14.503	14.503	0	13.726	13.726	0	-777	-777
Resultaat	-46.151	46.491	341	-57.349	58.513	1.164	-56.188	57.627	1.439	1.161	-886	275

4.3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Stelselwijziging

In 2014 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden met betrekking tot de niet bestede middelen welke vanuit de rioolheffingen en de reiniging worden ontvangen. In eerdere jaren werden de niet bestede middelen toegevoegd aan de reserve spaarvoorziening riolering en de reserve reiniging. Vanaf het boekjaar 2014 dienen deze reserves te worden geclassificeerd als voorzieningen. Op basis van de notitie riolering van commissie BBV is deze wijziging verwerkt als een rechtstreekse vermogensmutaties, en is overboeking niet verwerkt via functie 980. Deze wijziging heeft geen impact op het resultaat of toekomstige uitgaven.

In de jaarrekening 2014 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden binnen de materiele vaste activa. Op basis van het BBV dienen vanaf 2014 de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, apart te worden geclassificeerd. De wijzigingen zijn direct verwerkt in de balans 2014, waarbij ook de vergelijkende cijfers zijn aangepast. Deze stelselwijziging heeft geen impact op het resultaat, het vermogen of toekomstige uitgaven.

Balans

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investerings die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie. Bij raadsbesluit van 28 maart 2011 is de nota waardering en afschrijving vaste activa van de gemeente Dalfsen opnieuw vastgesteld. Hierin zijn nadere uitgangspunten en kaders gesteld met betrekking tot activering en waardering voor de komende jaren. Onder andere is hierin vastgesteld het activeringsbeleid en de te hanteren afschrijvingstermijnen van de diverse activa. Ook is hierin bepaald dat in beginsel voor het eerst wordt afgeschreven in het boekjaar nadat de investering voor het grootste deel is afgerond.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal in 5 jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden in het jaar waarin ze worden gemaakt in een keer ten laste van het eigen vermogen gebracht.

Materiële vaste activa met economisch nut

Investerings met economisch nut, inclusief investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Op 19 december 2011 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) door de raad vastgesteld. In deze nota is vermeld, dat op riolering investeringen niet meer wordt afgeschreven, maar dat deze rechtstreeks ten laste van de Spaarvoorziening Riolering zullen worden gebracht.

Vanaf boekjaar 2014 dienen investeringen in economisch nut waarvoor heffingen worden ontvangen geclassificeerd te worden in een aparte categorie. Dit heeft in 2014 plaatsgevonden en heeft geleid tot aanpassing van de vergelijkende cijfers.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	20-40
Vervoermiddelen	6-10
Machines, apparaten en installaties	5-10
Overige materiële vaste activa w.o. inventarissen	10-25
Automatisering	5

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de nota waardering en afschrijving vaste activa, worden infrastructurele werken in de openbare ruimte als volgt afgeschreven:

Wegen, straten, pleinen, trottoirs	10-25
Openbare verlichting	10-25
Groen en plantsoenen	10-25

De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Overigens wordt in de genoemde nota uitdrukkelijk vermeld dat er in beginsel geen (resultaatafhankelijke) extra afschrijvingen worden gepleegd op de investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut. In het kader van het BBV worden de boekwaarden nadrukkelijk gezien als nog te dekken investeringsrestanten.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Voorraden

Overige gronden

Overige gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Niet in exploitatie genomen gronden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs inclusief bijkomende kosten, dan wel lagere marktwaarde.

Onderhanden werk

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

In 2014 zijn de egalisatie voorziening riolering en de reserve reiniging overgeheveld naar de voorzieningen. Via de rioolheffingen worden heffingen ontvangen, overschotten en tekorten op de riolering worden toegevoegd of onttrokken aan de voorziening. Deze voorziening is in 2014 overgeheveld vanuit de reserve naar de voorziening. Deze overheveling is op basis van de notitie riolering van de commissie BBV verricht via een directe balansmutatie en betreft een stelselwijziging.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva zijn de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor een specifiek bestedingsdoel opgenomen.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4.4 TOELICHTING OP DE BALANS

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa		
	2014	2013
Kosten afsluiten geldeningen/saldo agio en disagio	-	-
Kosten onderzoek en ontwikkeling	-	-
Overige immateriële vaste activa	-	-
Totaal	-	-

Materiële vaste activa		
	2014	2013
Investerings met een economisch nut	29.008.907	28.538.646
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	359.717	352.210
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.255.799	2.894.288
Totaal	32.624.423	31.785.144

Investerings met een economisch nut		
	2014	2013
Gronden en terreinen	2.217.241	1.817.241
Woonruimte en gebouwen	22.178.037	22.350.227
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	72.813	78.482
Vervoermiddelen	828.269	803.447
Machines, apparaten en installaties	3.509.525	3.239.107
Overige materiële vaste activa	203.022	250.142
Totaal	29.008.907	28.538.646

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut:

	Boekwaarde 1-1-2014	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2014
Gronden en terreinen	1.817.241	400.000				2.217.241
Woonruimte en gebouwen	22.350.227	4.937.917	-4.249.646	-835.461	-25.000	22.178.037
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	78.482			-5.669		72.813
Vervoermiddelen	803.447	154.544		-129.723		828.269
Machines, apparaten en installaties	3.239.107	877.582		-607.164		3.509.525
Overige materiële vaste activa	250.142			-47.120		203.022
Totaal	28.538.646	6.370.043	-4.249.646	-1.625.136	-25.000	29.008.907

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
	2014	2013
Lijkbezorging	359.717	352.210
Investerings in riolering	-	-
Totaal	359.717	352.210

Verloop van de boekwaarde van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven :

	Boekwaarde 1-1-2014	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2014
Begraafrechten	352.210	25.708		-18.201		359.717
Riolering	-	100.000	-	-	-100.000	-
Totaal	352.210	125.708	-	-18.201	-100.000	359.717

Investerings met een maatschappelijk nut

	2014	2013
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.145.399	2.745.769
Overige materiele vaste activa	110.400	148.519
Totaal	<u>3.255.799</u>	<u>2.894.288</u>

Verloop van de boekwaarde van investeringen met een maatschappelijk nut:

	Boekwaarde 1-1-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen uit reserves	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2014
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	2.745.769	1.565.284		-225.423	-428.661	-511.570	3.145.399
Overige materiele vaste activa	148.519	595.329		-38.119	-384.901	-210.428	110.400
Totaal	<u>2.894.288</u>	<u>2.160.613</u>	-	<u>-263.542</u>	<u>-813.562</u>	<u>-721.998</u>	<u>3.255.799</u>

Bij investeringen met een maatschappelijk nut mag een bijdrage uit de reserve plaatsvinden. Over het lagere bedrag vindt de afschrijving plaats.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1-1-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen/ afschrijvingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2014
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	141.889			-1		141.888
gemeenschappelijke regelingen	1					1
Leningen aan:						
woningbouwcorporaties	4.392.601			-399.318		3.993.284
deelnemingen	2.368.569			-168.234		2.200.335
openbare lichamen	0					0
Overige langlopende leningen	3.111.378	200.000		-34.630		3.276.748
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	94.702	6.800.147		-6.804.026		90.823
Totaal	<u>10.109.140</u>	<u>7.000.147</u>		<u>-1</u>	<u>-7.406.208</u>	<u>9.703.079</u>

Specificatie aandelen en deelnemingen:

	2014	2013
Vitens N.V.	8.508	8.508
Enexis Holding NV	8.166	8.166
Attero Holding NV	0	1
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	1	1
CBL vennootschap BV	9	9
CSV Amsterdam B.V.	9	9
Vordering op Enexis BV	9	9
Verkoop vennootschap BV	9	9
ROVA NV	40.840	40.840
BNG NV	84.337	84.337
	<u>141.888</u>	<u>141.889</u>

Specificatie gemeenschappelijke regelingen:

	2014	2013
WEZO	1	1
	<u>1</u>	<u>1</u>

Specificatie leningen aan woningcorporaties:

	2014	2013
Woonstichting Vechthorst	3.993.284	4.392.601
	<u>3.993.284</u>	<u>4.392.601</u>

Specificatie leningen aan deelnemingen:

	2014	2013
Niet opeisbare lening Enexis	90.756	90.756
Achtergestelde lening Vitens	1.065.628	1.217.862
Enexis	367.195	367.195
Lening verkoop vennootschap BV (RWE)	190.940	190.940
Voorziening Lening verkoop vennootschap BV (RWE)	-190.940	-190.940
Achtergestelde lening Larcom	1	1
Overbrugging lening Larcom	48.000	64.000
Achtergestelde 8% ROVA-lening	628.233	628.233
Staatslening 1959	522	522
	<u>2.200.335</u>	<u>2.368.569</u>

<i>Specificatie overige langlopende leningen:</i>	2014	2013
Duurzaamheidslening	244.126	258.166
VROM starterslening	1.575.000	1.375.000
De Schakel	629.548	629.548
Veiligheidsregio IJsselland	688.514	709.104
Bruggenplein	139.560	139.560
	<u>3.276.748</u>	<u>3.111.378</u>

<i>Specificatie bijdragen in activa in eigendom van derden:</i>	2014	2013
Kulturhus: Subsidie Polyhymnia	88.073	83.702
Diverse voorzieningen beleid	2.750	11.000
	<u>90.823</u>	<u>94.702</u>

Voorraden

	2014	2013
Grond en hulpstoffen		
Overige grond- en hulpstoffen	2.554.534	2.795.346
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.803.055	9.320.735
	<u>11.357.589</u>	<u>12.116.081</u>
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	19.761.501	19.203.851
Gereed product en handelsgoederen	7.501	15.304
Totale voorraden	<u>31.126.590</u>	<u>31.335.236</u>

Van de grond en hulpstoffen kan het volgende overzicht worden gegeven:

Gronden in voorraad:	Boekwaarde	Investe- ringen	Opbrengsten	Resultaat	Balans waarde	Aantal m2	Prijs m2
	1-1-2014				31-12-2014	31-12-2014	31-12-2014
<u>Overige gronden</u>							
Overige percelen	1.779.092	103.632	-315.662	-28.782	1.538.280	533.105	3
Oosterdalfsen II	524.974	23.286	-168	-23.118	524.974	34.780	15
Paitheweg	491.280	20.601	-600	-20.001	491.280	122.820	4
Totaal overige grond- en hulpstoffen	2.795.346	147.519	-316.430	-71.901	2.554.534		
<u>Bestemd voor bedrijventerrein</u>							
Bedrijventerrein Stappenbelt	535.126	58.795	-9.544		584.377	17.820	33
<u>Bestemd voor woningbouw</u>							
Oosterdalfsen	5.592.476	1.138.842	-658	-1.430.660	5.300.000	163.032	33
Oosterbouwlanden	2.724.280	141.673	-214.536	-359.417	2.292.000	96.004	24
Pr. Margrietstraat	116.313	4.992			121.305	7.795	16
Het Kleine Veer	83.498	6.457			89.956	3.545	25
Uitbreiding Hoonhorst	0	71.534			71.534	1.286	56
t Gruthuske	0	1.175			1.175	1.349	1
Beatrixgebouw	0	4.148			4.148	2.341	2
De Koppeling	0	4.661			4.661	2.077	2
Muldersweg	269.042	64.857			333.899	21.040	16
Totaal niet in exploitatie genomen bouwgronden	9.320.735	1.497.134	-224.738	-1.790.077	8.803.055		
Totaal	12.116.081	1.644.653	-541.168	-1.861.978	11.357.589		

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2014 het volgende overzicht worden weergegeven:

Grondexploitatie:	Boekwaarde 1-1-2014	van niet in exploitatie genomen	Investe- ringen	Inkomsten	Winst uitname	Verlies	Balans waarde 31-12-2014
<u>Woningbouw</u>							
De Gerner Marke	-518.779		72.909	-295.880	539.408		-202.343
Waterfront	-2.967.795		1.018.528	-220.338			-2.169.604
De Nieuwe Landen	496.971		78.101	-113.109			461.963
Muldersveld II	-91.936		32.952	-33.182	56.265		-35.900
De Koele Hoonhorst	-193.306		53.086	-143.821	154.443		-129.598
Westerbouw. Noord	10.600.506		920.156	-1.170.346			10.350.315
De Nieuwe Landen II	2.857.453		172.410	-5.271			3.024.592
Vechtstraat	515.895		31.173			-31.074	515.994
De Spiegel	45.844		2.502				48.346
<u>Bedrijventerreinen</u>							
Welsum	-16.500		566	-660			-16.594
De Griff III	7.702.290		442.162	-92.750		-951.346	7.100.356
Posthoornweg West	218.595		10.244				228.839
Parallelweg	554.612		30.524				585.136
Totaal	19.203.850	0	2.865.313	-2.075.357	750.116	-982.420	19.761.501

Voor verdere informatie over de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op de programma's 4 en 9. (Economische zaken en Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) en naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen korter dan één jaar				
	2014	Voorziening oninbaarheid	2014	2013
Vorderingen op openbare lichamen	4.351.691		4.351.691	5.948.758
Debiteuren algemeen	1.915.515		1.915.515	781.088
Debiteuren belastingen	110.558		110.558	146.747
Uitzettingen in de Rijks schatkist	223.013		223.013	0
Overige vorderingen	937.871	-437.237	500.634	478.821
	7.538.647	-437.237	7.101.411	7.355.414
<i>Vorderingen op openbare lichamen:</i>				
Rijksoverheid			2014	2013
			101.397	314
Belastingdienst (incl. vordering BCF)			2.354.841	2.680.713
Provincie			1.892.389	2.227.674
Overige openbare lichamen			3.064	1.040.057
			4.351.691	5.948.758

Liquide middelen		
	2014	2013
Kassaldi	-	-
Banksaldi	-	-
	-	-

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

	349			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1) Drempelbedrag				
(2) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	269	177	171	172
(3a) = (1) > (2) Ruimte onder het drempelbedrag	80	172	177	176
(3b) = (2) > (1) Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Verslagjaar				
(4a) Begrotingstotaal verslagjaar	46.491			
(4b) Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	46.491			
(4c) Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000 Drempelbedrag	349			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
(5a) Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	24.172	16.080	15.769	15.862
(5b) Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	269	177	171	172

Overlopende activa

	2014	2013
Vooruitbetaalde bedragen	1.032.231	1.847.830
Nog te ontvangen bedragen	1.354.187	2.970.068
Overige	4.477	4.477
	<u>2.390.895</u>	<u>4.822.375</u>

De specificatie van de overige schulden luidt als volgt:

	Saldo 1-1-2014	Toevoegingen	Ontrekkingen	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Overlopende activa	4.822.375	3.287.167	5.718.647	-	2.390.895
	<u>4.822.375</u>	<u>3.287.167</u>	<u>5.718.647</u>	<u>-</u>	<u>2.390.895</u>

Onder de nog te ontvangen bedragen is een vordering opgenomen van € 248.000 met betrekking tot de incidentele Aanvullende Uitkering (iAU). De iAU 2013 is reeds toegekend door het ministerie maar wordt in 2015 uitbetaald, deze is verantwoord onder de debiteuren. De verwachting is dat de uitkering over 2014 ook zal worden toegekend, maar dit is nog onzeker tot ontvangst van de definitieve toekenningsbeschikking van de iAU.

Eigen vermogen

	2014	2013
Algemene reserve	4.000.000	4.000.000
Geblokkeerde bestemmingsreserves	13.028.395	13.575.170
Overige bestemmingsreserves	32.124.093	42.361.129
Gerealiseerd resultaat	1.438.606	1.243.118
	<u>50.591.093</u>	<u>61.179.417</u>

In de eindbalans van 2014 zijn de reserve riolering en de reserve reiniging op basis van de notitie riolering van de commissie BBV geïnclassificeerd als voorzieningen. Deze overheveling is verricht op basis van een rechtstreekse vermogensmutatie en loopt hierdoor niet via de vermogensmutatie (functie 980). Deze werkwijze is gedaan op basis van het advies van de commissie BBV. De vergelijkende cijfers zijn op basis van het advies van commissie BBV op dit onderdeel niet aangepast. Dit heeft tot gevolg dat beide reserves per jaareinde zijn overgeheveld naar de voorzieningen, alle mutaties op deze reserves zijn in 2014 nog verwerkt als reserve mutaties.

Voorzieningen

	1-1-2014	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2014
Voorzieningen voor verplichtingen, etc	1.608.513	401.866		354.742	1.655.637
Bovenwijkse voorzieningen	3.896.764		59.660	1.221.660	2.615.444
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	763.385	186.605		111.558	838.432
Egalisatievoorziening riolering	-				1.092.678
Egalisatievoorziening reiniging	-				1.445.780
Door derden beklemde middelen met een	35.943	250.000		35.212	250.731
Totaal voorzieningen	<u>6.304.605</u>	<u>838.471</u>	<u>59.660</u>	<u>1.723.172</u>	<u>7.898.704</u>

Voorziening voor verplichtingen

De voorziening wordt gevormd op basis van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Toevoegingen zijn verricht op basis van actuariële berekeningen, de aanvullingen hebben betrekking op werkelijke uitbetalingen. Voor de berekening van de APPA voorziening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De Prognosetafel 2014 van het Actuarieel Genootschap (AG)
- De door de Nederlandsche Bank (DNB) gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2014 (2,2%)

Bovenwijkse voorzieningen

De voorziening is gevormd op basis van het raadsbesluit bij de jaarrekening 2012. De voorziening is gevormd voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen. Aan alle nog te realiseren voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag. In 2014 heeft een vrijval plaatsgevonden op basis van een aangepaste kostenraming voor een van de nog te realiseren voorzieningen.

Onderhoudsvoorziening

De voorziening is gevormd ter egalisatie van onderhoudskosten. Aan alle voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag, ter onderbouwing van de omvang van de voorziening. De toevoegingen aan de voorzieningen zijn verricht op basis van de berekening in het Beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen periode 2013 - 2017. De aanwending gebeurt op basis van werkelijke kosten.

Egalisatievoorziening riolering

De voorziening is gevormd voor egalisatie van de onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen op de riolering. Via de rioolheffingen worden heffingen ontvangen, overschotten en tekorten op de riolering worden toegevoegd of onttrokken aan de voorziening. Deze voorziening is in 2014 overgeheveld vanuit de reserve naar de voorziening. Deze overheveling is op basis van de notitie riolering van de commissie BBV verricht via een directe balansmutatie verricht.

Egalisatievoorziening reiniging

De voorziening is gevormd voor egalisatie van de afvalstoffenheffing. Overschotten en tekorten op de reiniging worden toegevoegd of onttrokken aan de voorziening. Deze voorziening is in 2014 overgeheveld vanuit de reserve naar de voorziening. Deze overheveling is op basis van de notitie riolering van de commissie BBV verricht via een directe balansmutatie.

Specifieke aanwendingsrichting

Deze voorziening is gevormd voor nog lopende en af te wikkelen schadevergoedingen en mobiliteitsverplichtingen. In 2014 heeft een dotatie plaats gevonden voor de lopende mobiliteitsverplichtingen. De stand ultimo 2014 bestaat uit de lopende mobiliteitsverplichtingen en een klein restant voor de afwikkeling van schadevergoedingen.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

	2014	2013
Onderhandse leningen:		
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	9.908.402	3.120.447
	<u>9.908.402</u>	<u>3.120.447</u>

De specificatie luidt als volgt:

	Saldo 1-1-2014	Vermeer- deringen	Aflossingen	Extra Aflossingen	Saldo 31-12-2014
Onderhandse leningen	3.120.447	7.500.000	712.045	-	9.908.402
	<u>3.120.447</u>	<u>7.500.000</u>	<u>712.045</u>	<u>-</u>	<u>9.908.402</u>

De totale rentelast voor het jaar 2014 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 251.931

Viottende passiva

	2014	2013
Schulden korter dan 1 jaar	11.499.912	11.364.899
Overlopende passiva	3.048.287	3.437.939
	<u>14.548.199</u>	<u>14.802.838</u>

De schulden korter dan 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2014	2013
Bank- en girosaldi	3.762.595	5.373.474
Overige schulden	7.737.317	5.991.425
	<u>11.499.912</u>	<u>11.364.899</u>

De specificatie van de overlopende passiva luidt als volgt:

	Saldo 1-1-2014	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo 31-12-2014
Vooruitontvangen bedragen	3.151.041	2.648.302	3.147.102	2.652.241
Overige passiva	286.898	4.248.086	4.138.938	396.046
	<u>3.437.939</u>	<u>6.896.388</u>	<u>7.286.040</u>	<u>3.048.287</u>

Verloop vooruitontvangen bedragen

	Saldo 1-1-2014	Ontvangsten	Bestedingen	Saldo 31-12-2014
BDU	1.117.829	726.046	441.198	1.402.677
Provinciale bijdrage PMJP	205.827		205.827	-
Provinciale bijdrage IMG	46.765		46.765	-
Provinciale bijdrage overig	1.535.567	637.990	982.175	1.191.382
Overige vooruitontvangen bedragen	245.053	58.182	245.053	58.182
	<u>3.151.041</u>	<u>1.422.218</u>	<u>1.921.018</u>	<u>2.652.241</u>

Informatie niet aan jaarrekeningpost gerelateerd**Waarborgen en garanties**

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt, naar de aard van de geldlening, gespecificeerd worden:

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Stichtingen/instellingen	Gewaarborgde geldleningen	42.957.880	100%	38.031.435	36.600.723
		21.415.266	50%	21.636.127	21.404.102
Particulieren	Hypotheekgarantie		100%	2.289.414	1.925.995
				<u>61.956.976</u>	<u>59.930.819</u>

In 2014 hebben geen borgbetalingen plaatsgevonden.

Aangegane verplichtingen en vorderingen

Wij vermelden de volgende meerjarige verplichtingen en vorderingen die hun oorzaak voor de balansdatum hebben, maar daarna zullen worden geëffectueerd

- Terugkoopverplichting gebouwen Brandweer van de veiligheidsregio (i.c.m. lening) ultimo 2018, verplichting eind 2014: 688.514

Overige

De gemeente heeft het voornemen om uit te treden uit de gemeenschappelijke regeling WEZO. De hiermee gemoeide uittredingskosten voor de gemeente Dalfsen zijn nog niet bekend. De definitieve afwikkeling van de uittreding bevindt zich nog in de onderhandelingsfase. Door de onzekerheid en het feit dat een betrouwbare schatting van de financiële consequentie nog niet zijn te maken, zijn deze niet verwerkt in de jaarrekening 2014.

Wet Normering Topinkomens (WNT)**WNT-verantwoording 2014 gemeente Dalfsen**

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Dalfsen van toepassing zijnde regelgeving: het algemeen WNT maximum

Het bezoldigingsmaximum in 2014 voor gemeente Dalfsen is € 230.474. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

	<i>bedragen x € 1</i>		
Funcie(s)	J. Leegwater	H. Zwart	J.H.J. Berends
	Griffier	Secretaris-directeur	Secretaris-directeur
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/08	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	0,55	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Ja	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	nvt	nvt	nvt
Bezoldiging			
Beloning	63.523	44.699	32.597
Belastbare onkostenvergoedingen	24	75	52
Beloningen betaalbaar op termijn	10.417	5.497	5.263
Totaal bezoldiging	73.965	50.271	37.912
Toepasselijk WNT-maximum	230.474	84.391	77.035
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

	<i>bedragen x € 1</i>		
	H. Zwart		
Funcie(s) gedurende dienstverband	Secretaris-directeur		
Omvang dienstverband (in fte)	0,55		
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja		
Uitkeringen in 2014 wegens beëindiging dienstverband	-		
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2014		
Totaal toegekende uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	51.299		
Toepasselijk WNT-maximum ontslaguitkering	41.250		
Motivering indien overschrijding: zie	1)		

1) Met de gewezen topfunctionaris zijn specifieke afspraken gemaakt met betrekking tot loopbaan begeleiding, eindigend uiterlijk 1 september 2016. De maximale totale kosten die hiermee zijn gemoeid, zijn vele malen lager dan de kosten welke maximaal op basis van de bovenwettelijke afspraken vergoed moeten worden conform de CAO. Hierbij is een beroep gedaan op het overgangsrecht. De in 2014 verrichte betalingen zijn hierdoor niet in strijd met de WNT.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2014 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2014 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

4.5 RESERVES EN VOORZIENINGEN

Samengevat ziet het overzicht van de reserves en voorzieningen over 2014 er als volgt uit:

	1-1-2014	31-12-2014
Algemene reserves	17.575.000	17.028.000
Geblokkeerde best.reserves	14.523.000	15.035.000
Bestemmingsreserves	23.899.000	15.508.000
Grondexploitatie	3.939.000	1.581.000
Totaal reserves	59.936.000	49.152.000
Totaal Voorzieningen	6.305.000	7.899.000
Totaal reserves en voorzieningen	66.241.000	57.051.000

Detail overzicht

In onderstaande tabel ziet u het verloop van de reserves en voorzieningen over het jaar 2014. De bedragen onder 'bij' en 'aanwending' zijn conform de nota Reserves en Voorzieningen geboekt. De bedragen onder 'vrijval' hebben voor de reserves betrekking op de afwikkeling van de besluitvorming bij de jaarrekening 2013. De voorzieningen zijn beoordeeld op actuele onderbouwing en waar nodig afgewaardeerd.

	Stand per 1-1	bij	aan wending	vrijval	Stand per 31-12
Algemene reserves					
Algemene reserve	4.000.000	160.000	160.000	-	4.000.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	10.875.241	2.183.780	2.545.560	325.259	10.838.720
Algemene reserve reeds bestemd	2.699.928	966.379	1.114.779	361.853	2.189.675
Totaal algemene reserves	17.575.170	3.310.159	3.820.339	36.595	17.028.395

Bestemmingsreserves geblokkeerd					
Reserve gemeentehuis meubilair	223.000	11.150	55.750		178.400
Reserve gemeentelijke huisvesting	9.917.250	495.863	779.213		9.633.900
Reserve gemeentehuis installaties	2.228.889	111.444	557.222		1.783.111
Reserve kunstgrasvelden	1.007.407	50.370	135.844		921.933
Reserve Grond Rabobank	-	400.000			400.000
Reserve Pand Rabobank	-	600.000			600.000
Reserve Installaties Rabobank	-	360.000			360.000
Res.brandweerkazeme Nieuwleusen	1.146.750	57.338	46.044		1.158.044
Totaal geblokkeerde best.reserves	14.523.296	2.086.164	1.574.073	-	15.035.387

Bestemmingsreserves					
Grote projecten	3.420.946	127.387	86.624	61.848	3.399.862
Grote projecten Trefkoele	7.440.741	437.254	6.739.370	-	1.138.625
Milieu	1.190.770	-	405.240	-	785.530
Ruimtelijke kwaliteit	44.635	-	17.500	-	27.135
Organisatie-ontwikkeling	59.431	-	13.848	-	45.582
Pre-vut	44.311	-	23.104	21.207	-
Preferente aandelen Vitens NV	1.217.862	-	152.234	-	1.065.628
Essent-gelden	851.850	-	-	-	851.850
Herstructurering openbaar groen	247.711	52.510	53.042	-	247.179
Kunst en cultuur	71.088	-	36.027	-	35.061
Maatschappelijke duurzaamheid	23.504	-	-	-	23.504
Decentralisaties	-	1.761.000	250.514	-	1.510.486
Rioleringen	100.000	-	-	-	100.000
Riolering spaarvoorziening	697.327	739.403	1.436.730	-	-
Egalisatie reiniging	1.759.041	-	1.759.041	-	-
Volkshuisvesting overdracht woningbedrijf	4.224.101	-	399.318	-	3.824.784
Volkshuisvesting	2.505.632	463.208	515.998	-	2.452.843
Totaal bestemmingsreserves	23.898.951	3.580.762	11.888.590	83.055	15.508.069

Grondexploitatie					
Algemene reserve grondbedrijf	3.938.882	907.724	2.853.195	412.775	1.580.636
Totaal grondexploitatie	3.938.882	907.724	2.853.195	412.775	1.580.636

Totaal reserves	59.936.299	9.884.809	20.136.196	532.424	49.152.487
------------------------	-------------------	------------------	-------------------	----------------	-------------------

Voorzieningen					
Riolering spaarvoorziening	-	1.092.678	-	-	1.092.678
Egalisatie reiniging	-	1.445.780	-	-	1.445.780
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen (gewezen) Wethouderspensionen	763.385	186.605	111.558	-	838.432
Door derden beklemde middelen	1.608.514	401.866	354.743	-	1.655.637
Activiteitenterrein Dalfsen	35.943	250.000	35.212	-	250.731
Activiteitenterrein Dalfsen	48.000	-	29.290	18.710	-
Bovenwijks Kroonplein	1.055.324	-	482.857	-	572.467
Bovenwijks aansluiting N348	2.000.000	-	-	-	2.000.000
Bovenwijks Trefkoele	793.440	-	709.513	40.950	42.977
Totaal Voorzieningen	6.304.605	3.376.930	1.723.172	59.660	7.898.703

Totaal reserves en voorzieningen	66.240.905	13.261.739	21.859.368	592.085	57.051.190
---	-------------------	-------------------	-------------------	----------------	-------------------

Toelichting:

Algemene reserves

De toevoegingen hebben vooral te maken met de rente toevoeging.

Zodra de gemeenteraad op een deel van de reserve vrij besteedbaar beslag heeft gelegd voor het doen van uitgaven, gaat dat deel over naar de algemene reserve reeds bestemd. Voor de algemene reserve vrij besteedbaar is er dan sprake van een aanwending en voor de algemene reserve reeds bestemd is dit een 'bij' post. Dit is conform de nota reserves en voorzieningen.

De vrijval betreft de bedragen die bij de jaarrekening 2013 zijn vrijgevallen.

Bestemmingsreserves geblokkeerd

Na de besluitvorming over de aankoop van de Rabobank zijn de geblokkeerde bestemmingsreserves gevormd om de jaarlijkse kapitaallasten hieruit te bekostigen.

Bestemmingsreserves

Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2013 is het rekeningresultaat met € 980.000 in de nieuw gevormde reserve decentralisaties gestort. Via de voorjaarsnota is de onderbesteding van € 781.000 op de Wmo-gelden 2014 ook toegevoegd aan deze reserve.

De reserve riolering spaarvoorziening en de reserve egalisatie reiniging zijn per 31 december 2014 overgegaan naar een voorziening door nieuwe voorschriften van de BBV.

Grondexploitatie

Bij de MPG 2015 is besloten om het negatieve saldo 2014 al te verwerken in de reserve grondexploitatie. De vrijval betreft het bedrag dat bij de jaarrekening 2013 is vrijgevallen in verband met de risicoberekening.

Voorzieningen

Nieuw zijn de riolering spaarvoorziening en egalisatie reiniging, zoals beschreven bij de bestemmingsreserves. Ook heeft in 2014 een dotatie plaatsgevonden voor de lopende mobiliteitsverplichtingen. De vrijgevallen bedragen zijn ten gunste van de exploitatie gebracht.

4.6 Analyses

Leeswijzer van de analyses

Voordat ingegaan wordt op de analyses, gaan we eerst in op de administratieve verwerking van budgetten die ten laste van een reserve worden gebracht. Hier wordt soms twee maal een zelfde uitleg gegeven.

Met behulp van onderstaande tabel leggen we uit waarom.

	begroot 2014	werkelijk 2014	verschil 2014
Programmaonderdeel	100	40	60
Onttrekking /storting reserve	-100	-40	-60
Resultaat	0	0	0

Wij hebben hierbij gedacht (begroot) € 100 uit te geven en dit te dekken door een onttrekking uit de reserve. Er is in werkelijkheid echter maar € 40 uitgegeven (minder dus is een voordeel). De onttrekking uit de reserve is dus ook maar € 40 en geen € 100. Dit is ook minder (dus hier een nadeel) per saldo is het neutraal.

In de tabel staat bij het verschil 2014 één keer 60 als voordeel en één keer 60 als nadeel. In de analyses ziet u dit terug. Daarom wordt dus één budget soms twee keer uitgelegd, terwijl dit in het resultaat geen wijzigingen geeft.

Programma 1 Bestuur

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014 Primitief			Begroting 2014 (Na wijzigingen)			Realisatie 2014			Verschil Begroting (Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuursorganen	-1.146	46	-1.100	-1.164	48	-1.116	-1.257	49	-1.207	-93	1	-92
Best onderst college B&W	-1.613	12	-1.601	-1.940	12	-1.928	-1.996	27	-1.969	-57	15	-42
Burgerzaken	-968	15	-953	-1.032	15	-1.017	-1.015	17	-998	16	2	18
Secretarie leges burgerzaken	-131	448	317	-131	448	317	-194	482	288	-63	34	-29
Bestuurlijke samenwerking	-171	0	-171	-191	0	-191	-198	0	-198	-7	0	-7
Best onderst raad/rekenkamer	-219	13	-206	-226	13	-213	-193	13	-180	32	1	33
Nutsbedrijven	-28	421	393	-28	515	487	-27	493	466	1	-22	-21
Geldleningen < 1 jaar	0	10	10	0	10	10	0	9	9	0	-1	-1
Overige financiële middelen	-3	50	46	-3	50	46	-3	43	39	0	-7	-7
Geldleningen/uitzetting > 1 jr	0	2.363	2.363	0	2.394	2.394	0	2.751	2.751	0	357	357
Alg uitkering gemeentefonds	0	21.013	21.013	0	21.442	21.442	0	21.465	21.465	0	23	23
Algemene baten en lasten	14	0	14	39	0	39	0	0	0	-39	0	-39
Uitkering deelfonds soc domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoering Wet WOZ	-352	0	-352	-352	0	-352	-344	0	-344	8	0	8
Baten OZB-gebruikers	0	700	700	0	700	700	0	673	673	0	-27	-27
Baten OZB-eigenaren	0	3.890	3.890	0	3.890	3.890	0	3.906	3.906	0	16	16
Baten baatbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten toeristenbelasting	0	171	171	0	151	151	0	148	148	0	-3	-3
Baten hondenbelasting	0	141	141	0	141	141	0	141	141	0	0	0
Baten precariobelasting	0	21	21	0	21	21	0	29	29	0	8	8
Lasten heffing/inv gem belast	-56	0	-56	-56	0	-56	-50	0	-50	6	0	6
Saldo van kostenplaatsen	-1.828	279	-1.549	-2.108	379	-1.729	-1.923	92	-1.831	185	-287	-102
Saldo van baten en lasten	-6.501	29.592	23.091	-7.191	30.228	23.037	-7.200	30.338	23.138	-9	110	101
Storting in reserves	-2.363	0	-2.363	-2.084	0	-2.084	-2.488	0	-2.488	-404	0	-404
Onttrekking aan reserves	0	2.304	2.304	0	2.692	2.692	0	2.218	2.218	0	-474	-474
Resultaat	-8.864	31.896	23.032	-9.275	32.920	23.645	-9.688	32.556	22.868	-413	-364	-777

Specificatie van het resultaat

Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)						
Per product Bedragen x € 1000	Directe L & B	Toerekeningen Kap.Lasten	Uren	Saldo van baten en lasten	Reserve- mutaties	Resultaat
Bestuursorganen	-106	15	0	-92	0	-92
Best onderste college B&W	-90	49	0	-42	0	-42
Burgerzaken	-15	33	0	18	0	18
Secretarie leges burgerzaken	-29	0	0	-29	0	-29
Bestuurlijke samenwerking	-7	0	0	-7	0	-7
Best onderste raad/rekenkamer	33	0	0	33	0	33
Nutsbedrijven	-22	1	0	-21	0	-21
Geldleningen < 1 jaar	-1	0	0	-1	0	-1
Overige financiële middelen	-7	0	0	-7	0	-7
Geldleningen/uitzetting > 1 jr	357	0	0	357	0	357
Alg uitkering gemeentefonds	23	0	0	23	0	23
Algemene baten en lasten	-39	0	0	-39	0	-39
Uitkering deelfonds soc domein	0	0	0	0	0	0
Uitvoering Wet WOZ	7	1	0	8	0	8
Baten OZB-gebruikers	-27	0	0	-27	0	-27
Baten OZB-eigenaren	16	0	0	16	0	16
Baten baatbelasting	0	0	0	0	0	0
Baten toeristenbelasting	-3	0	0	-3	0	-3
Baten hondenbelasting	0	0	0	0	0	0
Baten precariobelasting	8	0	0	8	0	8
Lasten heffing/inv gem belast	6	0	0	6	0	6
Saldo van kostenplaatsen	377	59	-537	-102	0	-102
Mutaties reserves functie 0/9	0	0	0	0	-878	-878
Totaal programma	480	158	-537	101	-878	-777

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Bestuursorganen	€ 92.000 N												
De voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is verhoogd met een dotatie van € 92.000. Dit geeft een incidenteel nadeel.													
Bestuursondersteuning college van B&W	€ 42.000 N												
Dit nadeel bestaat voor € 137.000 uit posten die ook worden voorgesteld bij de resultaatbestemming: <ul style="list-style-type: none"> • planning & control € 48.000 • werkzaamheden t.b.v. de jaarrekening € 19.000 • Lean-werken € 20.000 • programma Ideaal € 50.000 <p>Voor de investering Kennissysteem werd verwacht dat in 2014 € 60.000 zou worden uitgegeven. Uiteindelijk is dit € 20.000 geworden, zodat dit hier een voordeel van € 40.000 geeft. Daarnaast is er voor een bedrag van € 31.000 minder uitgegeven voor representatie, de website en bestuurlijke communicatie/voorlichting.</p> <p>In 2014 is een voorziening gevormd voor mobiliteitsverplichtingen, dit geeft een incidentele nadeel van € 250.000</p>													
Secretarie leges burgerzaken	€ 29.000 N												
In 2014 is een voorraad ingekocht, € 15.000 van documenten. De opleidingskosten en advisering van € 14.000 voor de KCC zijn hier verantwoord.													
Bestuursondersteuning raad/rekenkamer	€ 33.000 V												
Het voordeel wordt veroorzaakt doordat: <ul style="list-style-type: none"> • in de 2de helft van het jaar geen onderzoeken uitgevoerd zijn door de rekenkamercommissie; • geen externe adviseurs zijn ingezet; • de kosten van de raadsexcursie lager zijn uitgevallen 													
Geldleningen/uitzettingen > 1 jaar	€ 357.000 V												
Er is een voordeel van € 24.000 door niet geraamde rente en aflossing van de Veiligheidsregio en de Duurzaamheidslening. Daarnaast is er een voordeel van € 333.000 op de bespaarde rente. We rekenen rente toe aan de reserves en wel over de reserve stand per 1 januari van (in dit geval) 2014. In 2013 is er minder uit de reserves gehaald dan geraamd (de reserves blijven dus hoger). De rente die hierover toegerekend wordt, wordt dus ook hoger (= een voordeel). Bij de mutatie reserves hieronder is dit voor het zelfde bedrag een nadeel.													
Algemene baten en lasten	€ 39.000 N												
<p>Voordelen:</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>Stelpost onvoorzien</td> <td style="text-align: right;">€ 33.000</td> </tr> <tr> <td>Stelpost nieuw beleid</td> <td style="text-align: right;">€ 25.000</td> </tr> <tr> <td>Totaal voordeel</td> <td style="text-align: right;">€ 58.000</td> </tr> </table> <p>In 2014 is geen gebruik gemaakt van deze stelposten.</p> <p>Nadelen:</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>Stelpost samenwerking en inkoop</td> <td style="text-align: right;">€ 42.000</td> </tr> <tr> <td>Stelpost vacature invulling</td> <td style="text-align: right;">€ 55.000</td> </tr> <tr> <td>Totaal nadeel</td> <td style="text-align: right;">€ 97.000</td> </tr> </table> <p>Deze stelposten zijn in de begroting als een negatieve stelpost opgenomen. De werkelijke voordelen komen niet op dit product tot uiting, waardoor het hier als nadeel terecht komt.</p>		Stelpost onvoorzien	€ 33.000	Stelpost nieuw beleid	€ 25.000	Totaal voordeel	€ 58.000	Stelpost samenwerking en inkoop	€ 42.000	Stelpost vacature invulling	€ 55.000	Totaal nadeel	€ 97.000
Stelpost onvoorzien	€ 33.000												
Stelpost nieuw beleid	€ 25.000												
Totaal voordeel	€ 58.000												
Stelpost samenwerking en inkoop	€ 42.000												
Stelpost vacature invulling	€ 55.000												
Totaal nadeel	€ 97.000												
Baten OZB-gebruikers	€ 27.000 N												
Door leegstand, ambtshalve vermindering over oude jaren en doordat de laatste bezwaren van 2013 in 2014 zijn verwerkt is er minder aan baten OZB ontvangen.													

Saldo van kostenplaatsen	€ 102.000 N
<p>Saldo kostenplaatsen is een verzameling van alle kostenplaatsen. Op hoofdlijnen is het nadeel te verklaren door:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saldo kostenplaats pre-vut/voormalig personeel. De regeling van pre-vut is in 2014 afgelopen. Door het reeds behalen van de maximum leeftijd is er sprake van een voordeel van € 83.000. 2. saldo kostenplaats ziekte-, zwangerschaps- of ouderschapsverlof: De opbrengsten van het UWV bedragen € 41.000 terwijl deze niet begroot waren. 3. uren: doordat er inmiddels een aantal projecten zijn afgewikkeld en het investeringsniveau lager is, kunnen we minder uren doorbelasten aan investeringen. Dit geeft een nadeel van € 226.000. 	
Mutaties reserves	€ 878.000 N
<p>Nadelen</p> <p>Toerekenen rente € 333.000</p> <p>Door het niet of minder uitgeven van budgetten hier een nadeel:</p> <p>Resultaatbestemming 2013: VVE € 90.000</p> <p>Resultaatbestemming 2013: armoedebeleid € 10.000</p> <p>Resultaatbestemming 2013: inburgering € 12.000</p> <p>Pre-vut is afgelopen € 85.000</p> <p>Tijdelijke overname brandweerkazerne N'Isn kapitaallasten € 46.000</p> <p>Basiskaart grootschalige topografie € 56.000</p> <p>Basisregistratie personen (BRP) € 15.000</p> <p>Lean werken € 21.000</p> <p>Doorontwikkelen van planning & control € 51.000</p> <p>Organisatie ontwikkeling € 56.000</p> <p>Ontwikkeling intranet € 13.000</p> <p>Milieubeleidskosten begroot maar uitgaven in programma 9 € 100.000</p> <p>Afwijking uitgaven ten opzichte van de verwacht bij de gewijzigde reservesystematiek € 51.000</p> <p>Totaal € 939.000</p> <p>Voordelen</p> <p>Toerekenen rente reserves begroot op programma 1, werkelijk aan programma 9 € 61.000</p>	

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014			Begroting 2014			Realisatie 2014			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Brandweer en rampenbestrijding	-1.896	0	-1.896	-1.746	0	-1.746	-1.706	0	-1.706	40	0	40
Openbare orde en veiligheid	-455	44	-411	-442	44	-398	-445	50	-395	-3	6	2
Saldo van baten en lasten	-2.351	44	-2.307	-2.188	44	-2.144	-2.152	50	-2.102	36	6	42
Resultaat	-2.351	44	-2.307	-2.188	44	-2.144	-2.152	50	-2.102	36	6	42

Specificatie van het resultaat

Per product	Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)					Resultaat
	Directe L & B	Toerekeningen Kap.Lasten	Uren	Saldo van baten en lasten	Reserve-mutaties	
Brandweer en rampenbestrijding	41	-1	0	40	0	40
Openbare orde en veiligheid	2	0	0	2	0	2
Totaal programma	43	-1	0	42	0	42

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Brandweer en rampenbestrijding	€ 40.000 V
Ruim € 32.000 voordeel komt door de afrekening vanuit het BTW-compensatie fonds. Het restant voordeel komt, doordat er geen oefeningen voor de rampenbestrijding hebben plaatsgevonden.	

Programma 3 Beheer openbare ruimte

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014			Begroting 2014			Realisatie 2014			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Wegen, straten en pleinen	-2.805	30	-2.775	-3.281	30	-3.251	-3.263	106	-3.157	18	76	94
Verkeersmaatregelen te land	-256	59	-197	-256	59	-197	-222	32	-190	35	-28	7
Waterkering/afwatering ed.	-91	0	-91	-99	0	-99	-150	0	-150	-52	0	-52
Openbaar groen/openluchtrecre.	-1.712	16	-1.695	-1.876	16	-1.860	-1.906	100	-1.806	-29	83	54
Ov recreatieve voorzieningen	-156	0	-156	-193	0	-193	-195	3	-192	-3	3	1
Saldo van baten en lasten	-5.020	105	-4.914	-5.705	105	-5.599	-5.736	241	-5.495	-31	135	104
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0	-53	0	-53	-53	0	-53
Onttrekking aan reserves	0	349	349	0	942	942	0	827	827	0	-116	-116
Resultaat	-5.020	454	-4.566	-5.705	1.048	-4.657	-5.789	1.067	-4.721	-84	20	-64

Specificatie van het resultaat

Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)						
Per product	Directe	Toerekeningen		Saldo van	Reserve-	Resultaat
Bedragen x € 1000	L & B	Kap.Lasten	Uren	baten en lasten	mutaties	
Wegen, straten en pleinen	207	-113	0	94	0	94
Verkeersmaatregelen te land	6	1	0	7	0	7
Waterkering/afwatering ed.	-52	0	0	-52	0	-52
Openbaar groen/openluchtrecre.	54	0	0	54	0	54
Ov recreatieve voorzieningen	1	0	0	1	0	1
Mutaties reserves functie 0/9	0	0	0	0	-168	-168
Totaal programma	216	-112	0	104	-168	-64

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Wegen, straten en pleinen	€ 94.000 V
Door verschillende oorzaken is dit voordeel ontstaan:	
Een voordeel van € 165.000 bestaat uit posten die voorgesteld worden voor resultaatbestemming:	
• Herinrichting/woonomgeving:	€ 61.000
• Opstellen nota IBOR:	€ 13.000
• Renovatie openbare verlichting:	€ 50.000
• Verlichtingsplan centrum Dalfsen:	€ 41.000
Daarnaast is de voorziening bovenwijken Trefkoele (het buitenterrein) voor een deel niet meer nodig. Het vrijgevallen bedrag van € 41.000 is ten gunste van dit product gebracht (voordeel).	
De BDU-projecten worden gedeeltelijk door de provincie gesubsidieerd. Deze staan ook opgenomen bij de SiSa verantwoording. De uitgaven die niet ten laste kunnen worden gebracht van de provinciale subsidie, zijn ten laste van de reserve gebracht. Deze hadden we niet begroot en zijn ook niet meegenomen bij de wijziging van de reserve systematiek. Nadeel € 109.000.	

Waterkering/afwatering	€ 52.000 N
<p>Het waterschap heeft eind 2012 nieuw beleid vastgesteld waarbij het onderhoud van de zogenaamde servicewatergangen niet meer door het waterschap wordt verzorgd. Uitgangspunt voor het onderhoud is dat de gemeente de halve watergang onderhoudt, of de gehele watergang en het maaisel direct afzet bij de agrariër. In 2014 is door onduidelijkheid bij agrariërs besloten de agrariër te ontzorgen en het volledige onderhoud uit te gaan voeren.</p>	
Openbaar groen/openluchtrecreatie	€ 54.000 V
<p>In verband met de prioritering voor het burgerparticipatietraject, zijn de projecten voor de uitvoering groenstructuurplan opgeschoven. € 49.000 wordt daarom ook als resultaatbestemming voorgesteld.</p>	
Mutaties reserves	€ 168.000 N
<p>Nadeel van € 214.000 doordat de onderstaande bedragen niet volledig zijn besteed;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herinrichting/woonomgeving: € 61.000 • Opstellen nota IBOR: € 13.000 • Renovatie openbare verlichting: € 50.000 • Verlichtingsplan centrum Dalfsen: € 41.000 • Uitvoering groenstructuurplan: € 49.000 <p>De opbrengst van grondverkopen openbaar groen van € 53.000 is toegevoegd aan de reserve herstructurering openbaar groen. Dit geeft daarom een nadeel in de exploitatie.</p> <p>Zoals hierboven is toegelicht geven de BDU-projecten een voordeel van € 109.000.</p>	

Programma 4 Economische zaken

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014			Begroting 2014			Realisatie 2014			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Handel en ambacht	-64	6	-59	-64	6	-59	-68	11	-56	-3	6	2
Marktgelden	0	8	8	0	8	8	0	9	9	0	1	1
Industrie	-489	489	0	-508	508	0	-1.040	0	-1.040	-532	-508	-1.040
Saldo van baten en lasten	-553	502	-51	-572	521	-51	-1.107	20	-1.087	-535	-501	-1.036
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	951	951	0	951	951
Resultaat	-553	502	-51	-572	521	-51	-1.107	972	-136	-535	450	-85

Specificatie van het resultaat

Per product	Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)					Resultaat
	Directe L & B	Toerekeningen Kap.Lasten	Uren	Saldo van baten en lasten	Reserve-mutaties	
Handel en ambacht		2	0	0	2	2
Marktgelden		1	0	0	1	1
Industrie		0	-1.180	140	-1.040	-1.040
Mutaties reserves functie 0/9		0	0	0	951	951
Totaal programma		4	-1.180	140	-1.036	-85

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Industrie	€ 1.040.000 N
De actualisering van het MPG heeft geleid tot een afwaardering voor bedrijventerrein De Grift van € 951.000. Dit bedrag wordt onttrokken aan de reserve grondexploitaties en na bestemming is het resultaat voor de exploitatie nihil. Alle indirecte kosten komen ten laste van programma 4 en programma 9. Dit geeft hier een nadeel van € 88.000.	
Mutaties reserves	€ 951.000 V
De afwaardering voor bedrijventerrein De Grift III is noodzakelijk gebleken na actualisering van het MPG. Conform bestendige gedragslijn wordt het totale nadeel ten laste van de algemene reserve grondexploitaties gebracht. Zie ook de analyse hierboven.	

Programma 5 Onderwijs

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014			Begroting 2014			Realisatie 2014			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openb basisonderw excl huisv	-36	0	-36	-36	0	-36	-35	0	-35	0	0	0
Op basis onderw, huisvesting	-335	0	-335	-307	0	-307	-307	0	-307	-1	0	-1
Bijz basisonderw excl huisv	-81	0	-81	-81	0	-81	-71	0	-71	10	0	10
Bijz basisonderw huisvesting	-799	0	-799	-769	0	-769	-767	0	-767	2	0	2
Bijz voortgezet onderw excl hv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijz voortgezet onderw huisv	-7	0	-7	-7	0	-7	-8	0	-8	-1	0	-1
Gem. baten/lasten vh onderwijs	-994	52	-942	-1.119	61	-1.058	-1.124	66	-1.058	-6	5	-1
Saldo van baten en lasten	-2.252	52	-2.199	-2.317	61	-2.257	-2.312	66	-2.246	5	5	10
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-2.252	52	-2.199	-2.317	61	-2.257	-2.312	66	-2.246	5	5	10

Specificatie van het resultaat

Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)						
Per product	Directe	Toerekeningen		Saldo van	Reserve-	Resultaat
Bedragen x € 1000	L & B	Kap.Lasten	Uren	baten en lasten	mutaties	
Openb basisonderw excl huisv	0	0	0	0	0	0
Op basis onderw, huisvesting	-1	0	0	-1	0	-1
Bijz basisonderw excl huisv	10	0	0	10	0	10
Bijz basisonderw huisvesting	2	0	0	2	0	2
Bijz voortgezet onderw excl hv	0	0	0	0	0	0
Bijz voortgezet onderw huisv	-1	0	0	-1	0	-1
Gem. baten/lasten vh onderwijs	-1	0	0	-1	0	-1
Mutaties reserves functie 0/9	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	10	0	0	10	0	10

Analyse van het resultaat

Er zijn geen verschillen groter dan € 25.000 die toegelicht moeten worden.

Programma 6 Cultuur, sport en recreatie

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014			Begroting 2014			Realisatie 2014			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openbaar bibliotheekwerk	-542	0	-542	-563	0	-563	-511	0	-511	52	0	52
Vormings- en ontwikkelingswerk	-176	0	-176	-176	0	-176	-162	8	-154	14	8	22
Sport	-1.402	197	-1.205	-1.439	197	-1.242	-1.376	155	-1.221	63	-42	21
Groene sportvelden/terreinen	-499	31	-468	-537	31	-506	-563	40	-522	-26	10	-16
Kunst	-139	0	-139	-158	0	-158	-160	1	-159	-2	1	-2
Oudheidkunde en musea	-154	6	-148	-164	6	-159	-211	15	-196	-47	9	-37
Openbaar groen/openluchtrecre.	-176	0	-176	-175	0	-175	-176	0	-176	0	0	0
Ov recreatieve voorzieningen	-261	0	-261	-8.114	0	-8.114	-6.428	0	-6.428	1.686	0	1.686
Saldo van baten en lasten	-3.349	233	-3.115	-11.326	233	-11.093	-9.587	219	-9.368	1.739	-15	1.725
Storting in reserves	0	0	0	-50	0	-50	-50	0	-50	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	470	470	0	8.381	8.381	0	6.743	6.743	0	-1.638	-1.638
Resultaat	-3.349	703	-2.646	-11.377	8.615	-2.762	-9.637	6.962	-2.675	1.739	-1.653	87

Specificatie van het resultaat

Per product	Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)					Resultaat
	Directe	Toerekeningen		Saldo van	Reserve-	
	L & B	Kap.Lasten	Uren	baten en lasten	mutaties	
Openbaar bibliotheekwerk	52	0	0	52	0	52
Vormings- en ontwikkelingswerk	22	0	0	22	0	22
Sport	7	14	0	21	0	21
Groene sportvelden/terreinen	-9	-8	0	-16	0	-16
Kunst	-2	0	0	-2	0	-2
Oudheidkunde en musea	9	-47	0	-37	0	-37
Openbaar groen/openluchtrecre.	0	0	0	0	0	0
Ov recreatieve voorzieningen	36	1.650	0	1.686	0	1.686
Mutaties reserves functie 0/9	0	0	0	0	-1.638	-1.638
Totaal programma	115	1.610	0	1.725	-1.638	87

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Openbaar bibliotheekwerk	€ 52.000 V
De bibliotheek heeft de opdracht om een faciliteit op maat te creëren per kern, waarbij vragen van gebruikers leidend zijn. Zodra de plannen daarvoor klaar zijn wordt de financiële bijdrage uitbetaald. € 50.000 wordt voorgesteld tot resultaat bestemming.	
Oudheidkunde en musea	€ 37.000 N
Conform de 1 ^{ste} bestuursrapportage is de gemeentelijke bijdrage aan Molen Fakkert afgewikkeld met € 47.000 (nadeel). Door het niet gebruik maken van subsidies is er een voordeel van € 10.000.	
Overige recreatieve voorzieningen	€ 1.686.000 V
Verwacht werd dat in 2014 voor de Trefkoele+ € 7.748.000 ten laste van de reserve gebracht moest worden. Voordeel € 1.446.000 stand 31 december 2014. Ook voor Kulturhus Hoonhorst waren voor 2013 en 2014 bedragen beschikbaar gesteld, terwijl de meeste kosten in 2013 zijn gemaakt: voordeel € 204.000. Verder is voor het onderzoek WOC Campus € 36.000 minder uitgegeven, deze € 36.000 wordt ook voorgesteld tot resultaat bestemming omdat het onderzoek in 2014 niet is afgerond.	
Mutaties reserves	€ 1.638.000 N
Zoals hierboven vermeld, is voor o.a. de Trefkoele+ en WOC Campus minder uit de reserve onttrokken. Voor molen Fakkert is € 47.000 meer onttrokken.	

Programma 7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014 Primitief			Begroting 2014 (Na wijzigingen)			Realisatie 2014			Verschil Begroting (Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bijstandverlening	-2.337	1.726	-611	-3.156	2.595	-561	-3.007	2.380	-627	149	-214	-66
Werkgelegenheid	-3.642	3.300	-342	-3.852	3.630	-222	-3.967	3.673	-295	-115	43	-72
Ov soc zekerheidsreg Rijk	0	0	0	-58	0	-58	-30	0	-30	28	0	28
Gemeentelijk minimabeleid	-553	103	-450	-630	83	-547	-595	111	-483	36	28	64
Maatsch begeleiding en advies	-1.460	7	-1.453	-1.396	7	-1.389	-1.405	7	-1.398	-9	0	-9
Huish verzorging (Wmo)	-3.044	375	-2.669	-2.618	505	-2.113	-2.492	636	-1.857	125	131	256
Participatiebudget	-529	291	-238	-454	204	-250	-435	216	-220	18	12	31
Sociaal Cultureel Werk	-587	10	-577	-558	10	-548	-548	13	-535	10	4	13
Kinderdagopvang	-473	12	-461	-537	12	-525	-465	22	-443	72	10	82
Voorzieningen gehandicapten	-1.266	12	-1.254	-1.072	12	-1.060	-1.225	17	-1.208	-153	5	-148
Saldo van baten en lasten	-13.891	5.835	-8.055	-14.331	7.057	-7.273	-14.170	7.076	-7.094	161	19	180
Storting in reserves	0	0	0	-781	0	-781	0	0	0	781	0	781
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	148	148	0	-530	-530	0	-678	-678
Resultaat	-13.891	5.835	-8.055	-15.112	7.205	-7.906	-14.170	6.545	-7.624	942	-660	282

Specificatie van het resultaat

Per product Bedragen x € 1000	Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)					Resultaat
	Directe L & B	Toerekeningen Kap.Lasten	Uren	Saldo van baten en lasten	Reserve- mutaties	
Bijstandverlening	-66	0	0	-66	0	-66
Werkgelegenheid	-72	0	0	-72	0	-72
Ov soc zekerheidsreg Rijk	28	0	0	28	0	28
Gemeentelijk minimabeleid	64	0	0	64	0	64
Maatsch begeleiding en advies	-9	0	0	-9	0	-9
Huish verzorging (Wmo)	256	0	0	256	0	256
Participatiebudget	31	0	0	31	0	31
Sociaal Cultureel Werk	13	0	0	13	0	13
Kinderdagopvang	74	0	8	82	0	82
Voorzieningen gehandicapten	-148	0	0	-148	0	-148
Mutaties reserves functie 0/9	0	0	0	0	103	103
Totaal programma	171	0	8	180	103	282

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Bijstandsverlening	€ 66.000 N
Na de 2 ^{de} bestuursrapportage is het rijksbudget naar beneden bijgesteld. De WWB aanvragen zijn in het laatste kwartaal fors gestegen en daarmee ook de uitgaven. Gezamenlijk een nadeel van € 66.000.	
Werkgelegenheid	€ 72.000 N
Nadelen: Bijdrage Wezo na jaarstukken t.o.v. 2 ^{de} bestuursrapportage € 12.000 Bijdrage Larcom € 60.000	
De bijdrage aan de Larcom is gelijk aan voorgaande jaren. Door het incidenteel bijramen in de najaarsnota 2013 is € 60.000 niet in de begroting 2014 opgenomen. Dit zal in de voorjaarsnota 2015 moeten worden bijgesteld.	

Overige sociale zekerheidsregeling Rijk	€ 28.000 V
In 2014 hebben we een eenmalige vergoeding van het rijk ontvangen van € 58.000 voor zowel de uitvoeringskosten en de verstrekking van de koopkrachttegemoetkoming 2014. De bij de gemeente bekende cliënten hebben de tegemoetkoming ontvangen zonder aanvraag. Anderen konden de vergoeding aanvragen. Uitvoeringskosten zijn niet op dit product verantwoord. Dit geeft hier een voordeel van € 28.000.	
Gemeentelijk minimabeleid	€ 64.000 V
De kosten voor schuldhulpverlening zijn lager dan begroot van € 19.000. We zien hier het resultaat van het gemeentelijk voortraject. De armoedenota is begin 2015 vastgesteld. Dit levert een voordeel op van € 45.000. Hiervan is € 35.000 een stelpost en €10.000 komt vanuit 2013. Dit laatste bedrag wordt opnieuw conform motie van de raad als voorstel tot resultaatbestemming opgenomen.	
Huishoudelijke verzorging (WMO)	€ 256.000 V
Ondanks de aframing bij de voorjaarsnota 2014 en de 2 ^{de} bestuursrapportage is hier toch een fors voordeel. Dit komt enerzijds door lagere tarieven na de aanbesteding 2014. Het gebruik van de huishoudelijke zorg is iets gestegen. Anderzijds is de ontvangen eigen bijdrage hoger dan geraamd.	
Participatiebudget	€ 31.000 V
Het voordeel is volledig te vinden binnen de Wet Inburgering (WI). Met ingang van 2014 ontvangen we geen participatiebudget meer voor dit onderdeel. Vanuit 2013 is € 12.000 als resultaatbestemming overgeheveld. Dit bleek niet nodig te zijn. Verder hebben we van de COA € 11.000 ontvangen. Van het WI-budget 2014 is ook € 8.000 minder uitgegeven.	
Kinderdagopvang	€ 82.000 V
Gedurende de looptijd van de beleidsnotitie 'Voorschoolse voorzieningen en educatie 2011-2014' is er een incidenteel budget van € 90.000 beschikbaar voor scholing en materiaalkosten VVE. In de 2 ^{de} bestuursrapportage 2014 is al aangegeven dat we ongeveer € 77.000 zullen overhouden omdat er landelijke plannen zijn tot (financiële) harmonisatie van voorschoolse voorzieningen. Deze plannen zijn echter nog niet in de Tweede Kamer behandeld. Willen we het huidige beleid in ieder geval in 2015 en mogelijk in 2016 continueren dan moet het restantbudget bij de jaarrekening van € 76.000 worden overgeheveld naar 2015. Verder zijn de ontvangsten iets hoger uitgekomen van verwacht.	
Voorzieningen gehandicapten	€ 148.000 N
In 2014 zijn veel werkzaamheden uitgevoerd voor de invoering van de 3 decentralisaties. Ten opzichte van de beschikbaar gestelde budgetten vanuit het rijk is €148.000 meer uitgegeven. Hiervan is € 103.000 ten laste gebracht van de reserve decentralisaties (dit komt als voordeel terug bij de mutaties reserves, zie hieronder).	
Mutaties reserves	€ 103.000 V
Conform raadsbesluit zijn de meerkosten voor de invoering van de decentralisaties ten laste gebracht van de reserve decentralisaties.	

Programma 8 Volksgezondheid en milieu

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014 Primitief			Begroting 2014 (Na wijzigingen)			Realisatie 2014			Verschil Begroting (Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openbare gezondheidszorg	-373	0	-373	-399	0	-399	-403	0	-403	-5	0	-5
Jeugdgezondheidszorg uniform	-445	0	-445	-388	0	-388	-350	0	-350	39	0	39
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	-198	0	-198	-182	0	-182	-207	20	-187	-25	20	-5
Afvalverwijdering/verwerking	-1.886	235	-1.652	-1.861	235	-1.627	-2.045	358	-1.686	-183	123	-60
Riolering en waterzuivering	-1.395	0	-1.395	-1.657	0	-1.657	-816	18	-797	841	18	860
Milieubeheer	-868	0	-868	-1.493	0	-1.493	-1.193	-29	-1.222	300	-29	271
Lijkbezorging	-377	0	-377	-351	0	-351	-357	0	-357	-6	0	-6
Baten reinigingsrechten/afval	0	1.921	1.921	0	1.921	1.921	0	1.708	1.708	0	-213	-213
Baten rioolrechten	0	1.361	1.361	0	1.361	1.361	0	1.347	1.347	0	-14	-14
Baten begraafplaatsrechten	0	223	223	0	223	223	0	203	203	0	-19	-19
Saldo van baten en lasten	-5.543	3.739	-1.804	-6.331	3.739	-2.592	-5.370	3.626	-1.744	961	-114	848
Storting in reserves	-744	0	-744	-744	0	-744	-739	0	-739	4	0	4
Onttrekking aan reserves	0	1.030	1.030	0	1.962	1.962	0	1.163	1.163	0	-799	-799
Resultaat	-6.287	4.769	-1.518	-7.075	5.701	-1.374	-6.109	4.788	-1.321	965	-913	52

Specificatie van het resultaat

Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)						
Per product	Directe	Toerekeningen		Saldo van	Reserve-	Resultaat
Bedragen x € 1000	L & B	Kap.Lasten	Uren	baten en lasten	mutaties	
Openbare gezondheidszorg	-5	0	0	-5	0	-5
Jeugdgezondheidszorg uniform	39	0	0	39	0	39
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	-5	0	0	-5	0	-5
Afvalverwijdering/verwerking	-60	0	0	-60	0	-60
Riolering en waterzuivering	670	190	0	860	0	860
Milieubeheer	-92	364	0	271	0	271
Lijkbezorging	-1	-5	0	-6	0	-6
Baten reinigingsrechten/afval	-213	0	0	-213	0	-213
Baten rioolrechten	-14	0	0	-14	0	-14
Baten begraafplaatsrechten	-19	0	0	-19	0	-19
Mutaties reserves functie 0/9	0	0	0	0	-795	-795
Totaal programma	298	549	0	848	-795	52

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Jeugdgezondheidszorg uniform	€ 39.000 V
Er werd uitgegaan van kosten GGD op basis van uniformdeel 2013. De gedeclareerde kosten voor coördinatie CJG zijn € 20.000 lager t.o.v. 2013. Ondanks de overname van de consultatiebureau functie van Carinova, zijn de kosten beperkt gebleven, voordeel €19.000.	
Afvalverwijdering/verwerking	€ 60.000 N
In hoofdlijnen komt het nadeel door: In 2014 is de nadelige eindafrekening over 2013 meegenomen van ruim € 228.000. Hier staat tegenover dat het totale voorschot aan de ROVA € 45.000 lager is uitgevallen. Daarbij hebben we voor de inzameling van kunststofverpakkingen in 2014 € 118.000 meer ontvangen van Nedvang. Het nadelige saldo komt ten laste van de egalisatiereserve reiniging.	
Riolering en waterzuivering	€ 860.000 V
Het blijkt dat de investeringen op rioleringen flink uitgesteld kunnen worden ten opzichte van het gemeentelijk rioleringsplan.	
Milieubeheer	€ 271.000 V
Voordelen door: Advieskosten en bijdrage provincie voor RUD € 31.000 Minder uitgaven milieu en duurzaamheid € 364.000 Nadeel door: Correctie afrekening Convenant duurzaam Dalfsen € 124.000	
Baten reinigingsrechten/afval	€ 213.000 N
In 2014 was er geen 100% kostendekkendheid. Enerzijds ontstaat dit door het niet meer in rekening brengen van de ledigingen van GFT bij de burger. Anderzijds is er voor gekozen om de tarieven in 2014 niet te verhogen, omdat de omvang van de voorziening relatief fors is. Hierdoor slinkt de voorziening en dit voorkomt tariefstijgingen voor de burger. Het nadelige saldo komt ten laste van de egalisatiereserve reiniging.	
Mutaties reserves	€ 795.000 N
De nadelen binnen de mutaties reserves hebben direct te maken met de voordelen binnen riolering en milieubeheer en de nadelen binnen de lasten en baten van de reiniging en afval.	

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2014 Primitief			Begroting 2014 (Na wijzigingen)			Realisatie 2014			Verschil Begroting (Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Natuurbescherming	-66	8	-57	-66	8	-57	-65	4	-61	1	-4	-3
Ruimtelijke Ordening	-983	55	-928	-1.003	75	-928	-1.153	178	-975	-150	103	-47
Woning-exploitatie/woningbouw	-6	8	3	-6	8	3	-6	9	3	0	0	0
Overige volkshuisvesting	-1.249	13	-1.237	-1.249	13	-1.237	-1.103	692	-410	146	680	826
Baten bouwvergunningen	0	609	609	0	609	609	0	632	632	0	24	24
Bouwgrondexpl part woningbouw	-1.281	1.281	0	-1.300	1.308	8	-1.990	750	-1.240	-690	-558	-1.248
Saldo van baten en lasten	-3.585	1.974	-1.611	-3.624	2.021	-1.603	-4.316	2.265	-2.051	-692	244	-448
Storting in reserves	0	0	0	-105	0	-105	-908	0	-908	-803	0	-803
Onttrekking aan reserves	0	261	261	0	377	377	0	2.355	2.355	0	1.978	1.978
Resultaat	-3.585	2.235	-1.350	-3.729	2.398	-1.330	-5.224	4.620	-604	-1.495	2.222	726

Specificatie van het resultaat

Per product Bedragen x € 1000	Verschillen ten opzichte van de begroting 2014 (+ = voordeel)					Resultaat
	Directe L & B	Toerekeningen Kap.Lasten	Uren	Saldo van baten en lasten	Reserve- mutaties	
Natuurbescherming	-3	0	0	-3	0	-3
Ruimtelijke Ordening	-36	-8	-2	-47	0	-47
Woning-exploitatie/woningbouw	0	0	0	0	0	0
Overige volkshuisvesting	830	-4	0	826	0	826
Baten bouwvergunningen	24	0	0	24	0	24
Bouwgrondexpl part woningbouw	0	-1.676	428	-1.248	0	-1.248
Mutaties reserves functie 0/9	0	0	0	0	1.175	1.175
Totaal programma	814	-1.688	426	-448	1.175	726

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000.

Ruimtelijke ordening	€ 47.000 N
Er is voor € 63.000 meer aan leges ontvangen dan begroot voor bestemmingsplannen. Dit gaat met name om herzieningen en verzoeken rood-voor-rood. Na afronding van de PMJP zijn de openstaande posten afgeboekt en met € 110.000 ten laste van de exploitatie gebracht.	
Overige volkshuisvesting	€ 826.000 V
De provincie heeft een subsidie verstrekt voor binnenstedelijke vernieuwing. Een deel van de prestaties voor deze subsidie is gerealiseerd en moet daarom met € 695.000 als voordeel in 2014 worden genomen. Binnen volkshuisvesting is er een voordeel van € 153.000 doordat de handhaving op permanente bewoning recreatiewoningen later is gestart. Dit bedrag wordt voorgesteld tot resultaat bestemming. Een nadeel van € 22.000 komt door het niet realiseren van overige inkomsten en oninbare dwangsommen.	

Bouwgrondexploitatie part woningbouw	€ 1.248.000 N
<p>Voor € 1.151.000 betreft dit afwaarderingen welke voortvloeien uit de actualisering van het MPG. Dit totaalbedrag wordt onttrokken aan de reserve grondexploitaties en na bestemming is het resultaat voor de exploitatie nihil. Alle indirecte kosten komen ten laste van programma 4 en programma 9. Dit geeft hier een nadeel van € 88.000. Diverse kleine voordelen van € 9.000.</p>	
Mutaties reserves	€ 1.175.000 V
<p>Voordelen:</p> <p>Afwaardering woningbouwcomplexen na actualisering MPG € 1.152.000 Afrekening PMJP € 251.000</p> <p>Nadelen:</p> <p>Toerekenen van rente € 61.000 Minder uitgegeven van budget plattelandsvisie € 135.000 minder uitgegeven voor bestemmingsplannen € 32.000</p>	

4.7 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Incidentele bedragen exploitatie	Begroot	Werkelijk	Saldo
LASTEN			
Programma 1			
Activiteiten rond gemeenteraadsverkiezingen	10.000	2.088	7.912
Loonkosten De Verbouwing	78.500	82.770	-4.270
Promotiefilm Dalfsen	8.500	6.900	1.600
Programma dienstverlening kosten procesoptimalisatie LEAN	46.000	25.121	20.879
Programma dienstverlening modernisering GBA	20.000	5.215	14.785
Vergoedingen voormalig personeel	108.000	26.439	81.561
Programma 3			
Actualiseren wegenbeheernota	8.500	5.903	2.597
Programma 5			
Aanvullend onderhoud huisvesting openbaar onderwijs	22.300	22.300	0
Aanvullend onderhoud huisvesting bijzonder onderwijs	47.900	47.900	0
	0		
Programma 6			
	0		
Subsidie zwembad Heidepark	13.500	12.593	907
Subsidie kunstwegen	11.000	10.738	262
Combinatiefunctionarissen	53.000	54.230	-1.230
Programma 7			
Aanv. jeugdzorg en transitiekosten AWBZ naar WMO	84.000	84.000	0
Programma 9			
Handhaving permanente bewoning recreatiewoningen	161.445	7.804	153.641
Oninbare dwangsom handhaving bouw	0	10.000	-10.000
Totaal lasten	672.645	404.001	268.644
BATEN			
Programma 1			
Opbrengst verkoop tractiemiddelen	40.000	29.550	-10.450
Totaal baten	40.000	29.550	-10.450

Incidentele bedragen investeringen	Begroot	Werkelijk	Saldo
<i>LASTEN</i>			
Programma 1			
Programma dienstverlening BGT (1)	15.000	15.000	0
Programma 3			
Planvorming N340 + N377 (34)	10.000	10.000	0
Herinrichting/ opwaardering woonomgeving (38)	200.000	138.486	61.514
Renovatie straatverlichting (42)	50.000	27.427	22.573
Programma 6			
Aanvulling Kulturhus Hoonhorst	240.000	35.702	204.298
Programma 8			
Maatregelen GRP (53)	830.000	422.327	407.673
Programma 9			
Landschapsbeleidsplan LOP (55)	17.500	17.500	0
Totaal lasten	1.362.500	666.442	696.058
Incidentele bedragen investeringen	Begroot	Werkelijk	Saldo
<i>BATEN</i>			
Programma 1			
Kosten BGT t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	15.000	15.000	0
Programma 3			
Planvorming N340 + N377 t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	10.000	10.000	0
Woonomgeving t.l.v. Reserve volkshuisvesting	200.000	138.486	61.514
Straatverlichting t.l.v. Reserve volkshuisvesting	50.000	27.427	22.573
Programma 6			
Aanv. Kulturhus Hoonhorst t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	240.000	35.702	204.298
Programma 8			
Maatregelen GRP t.l.v. Spaarvoorziening riolering	830.000	422.327	407.673
Programma 9			
Landschapsbeleidsplan t.l.v. Reserve ruimtelijke kwaliteit	17.500	17.500	0
Woonvisie t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar			
Totaal baten	1.362.500	666.442	696.058

4.8 ONVOORZIEN

Gebruik onvoorzien	begroting 2014 primair	wijziging 2014	begroting 2014 na wijz.	realisatie 2014	saldo 2014
Primaire begroting	83.040				
Wijziging nr.15 Najaarsnota, aframing		-50.000	33.040	0	33.040

4.9 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2014 voor wijziging	Begroting 2014 na wijziging	Rekening 2014
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	8.101.162	8.081.162	8.160.527
Algemene uitkering	21.313.000	21.442.000	21.465.311
Dividend	376.800	405.800	395.873
Saldo financieringsfunctie	0	0	156.764
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Totaal	29.790.962	29.928.962	30.178.475

4.10 EMU SALDO

x € 1.000

		Begroot	Werkelijk
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-966	-8.050
+2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	2.030	1.907
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten lasten van de exploitatie	287	838
-4	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	1.039	-8.656
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in in mindering zijn gebracht bij post 4		822
+6a	Baten uit desinvesteringen in (im) materiele vaste (tegen verkoopprijs) voorzover niet op exploitatie verantwoord		4.250
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	2.457	-3.266
+8a	Baten bouwgrondexploitatie:	8.148	2.617
-9	Betalings ten laste van de voorzieningen	381	-1.723
-10	Betalings die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten		
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemings en aandelen		
	Berekend EMU-saldo	5.622	-11.262

Toelichting:

De grote afwijking tussen het begrote (vóór wijzigingen) EMU saldo en werkelijke EMU saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door een aantal grote investeringen in 2014, zoals de Trefkoele⁺ en de aankoop van de voormalige Rabobank Nieuwleusen. Daarnaast zijn uitgaven voor het buitenterrein Trefkoele en de herontwikkeling Kroonplein zijn ten laste van de voorzieningen gebracht, wat niet begroot was. Ook de tegenvallende opbrengsten van de grondexploitatie door de stagnerende verkoop en de afwaarderingen geven een neerwaartse bijstelling in het EMU saldo.

VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van de gemeente Dalfsen,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 mei 2015,

besluit:

1. De jaarrekening 2014 vast te stellen.
2. Het rekeningresultaat 2014 van € 1.438.606 als volgt te bestemmen:
  - Een totaal bedrag van € 706.000 uit het rekeningresultaat opnieuw te ramen op de desbetreffende producten in 2015;
  - Een bedrag van € 732.606 te storten in de algemene reserve vrij besteedbaar.
3. De algemene reserve grondexploitatie aan te vullen conform paragraaf grondbeleid met € 979.069 en dit bedrag ten laste te brengen van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 15 juni 2015.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. H.C.P. Noten

de griffier,
J. Leegwater Msc

Hoofdstuk 5 Bijlagen

5.1 KERNGEGEVENS

Rekening 2013 Begroting 2014 Rekening 2014

A. Sociale structuur

Inwoners:

Totaal	27.662	27.680	27.689
<20 jaar	6.947	6.900	6.856
>64 jaar	5.123	5.000	5.297
waarvan 75 - 85 jaar	1.673	1.700	1.700

Uitkeringsgerechtigden bijstand:

IOAW	6	7	11
IOAZ	1	3	0
WWB	162	130	197

B. Fysieke structuur

Oppervlakte land in hectaren	16.510	16.510	16.510
Oppervlakte binnenwater in hectaren	140	140	140
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	11.135	11.147	11.231
km gemeentelijke wegen	513	513	553
km provinciale wegen	34	34	34

C. Personele gegevens

Aantal fte's	183	176	178
--------------	-----	-----	-----

D. Financiële structuur per inwoner

Algemene uitkering gemeentefonds	733	770	775
----------------------------------	-----	-----	-----

N.B. Bij de tabel uitkeringsgerechtigden zijn de cijfers voor Wajong / WAO / WIA / WAZ en WSW niet meegenomen. De gemeente is hiervoor afhankelijk van informatie die door derden, het CBS beschikbaar wordt gesteld.

5.2 INVESTEREN MET GEMEENTEN (IMG)

	Beschikking- nummer provincie	Project afgerond/ eindverant- woording Ja-nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed t/m provinciale middelen jaar X (conform baten/lasten- stelsel)	Besteed t/m gemeentelijk middelen jaar X (conform baten/lasten- stelsel)	Cumulatief besteed t/m provinciale middelen t/m jaar X (conform baten/lasten- stelsel)	Cumulatief besteed t/m gemeentelijk middelen t/m jaar X (conform baten/lasten- stelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Invulling cichoreifabriek	2010/0169527	Nee			8.631		17.410	31-12-2018	600.000
Waterfront	2011/0034843	Nee	2.000.000	15.002	3.719	1.578.522	46.495	31-12-2018	2.000.000
Totaal			2.000.000	15.002	12.350	1.578.522	63.905		2.600.000

5.3 INVESTERINGEN EN KREDIETEN

Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Uitgegeven tm 2013	Krediet 2014	Uitgegeven in 2014	over schrijding	onder schrijding	Af te sluiten
Grote projecten	2008-1	75.000						
Grote projecten	2011-11	50.000						
Grote projecten	2013-12	50.000	154.546	20.454			20.454	
Investeren met Gemeenten					0	0		x
Kennissysteem KCC/CRM	2012-14	100.000	38.564	61.436	24.000		37.436	
Basiskaart topografie	2012-14	55.000	14.490	40.510	34.133		6.378	
Basiskaart topografie	2013-1	40.000		40.000			40.000	
Basiskaart topografie	2014-2	15.000		15.000			15.000	
Organisatieontwikkeling	2010-34	110.760						
Organisatieontwikkeling	2011	154.240						
Organisatieontwikkeling	2012-14	25.600						
Organisatieontwikkeling	2013-12	20.000	251.698	58.902	13.848		45.054	
ICT 2010: Microsoft Office	2010-16	70.000	52.064	17.936	17.936			x
iPad's raad	2011-16	21.500	19.285	2.215			2.215	x
Intranet-registratiesystemen	2013-1	25.000		25.000			25.000	
Upgrade www.Dalfsen.nl	2013-1	45.000	42.569	2.431	2.431		0	x
ICT vervangingen 2014	2014-02	354.000		354.000	235.859		118.141	
Koppeling RIS/Decos	2014-07	16.420		16.420	10.787	0	5.633	
I-pads gemeenteraad 2014	2014-08	25.000		25.000	25.000		0	x
Geluid- en beeldapp Raadzaal	2014-10	43.000		43.000	43.933	933	0	x
Nwbouw werf/brandweer Nlsm Res	2014-109	-573.375		-573.375	-556.000	17.375	0	
Kazerne Nieuwleusen (expl)	2014-109	-109.316		-109.316	-106.101	3.215	0	
Grond kazerne Nieuwleusen	2014-109	-26.414		-26.414	-26.414	0	0	
Verv Toyota bestelauto	2012-3	60.000		60.000			60.000	
Ducker klepelmaaier 2013	2013-1	13.500		13.500	13.071		429	x
Fendt tractor Lemelerveld 2013	2014-02	80.000		80.000			80.000	
John Deere 6120 2013	2013-1	70.000		70.000	99.339	29.339	0	x
Bermvrijzel 2013	2013-1	17.000		17.000	16.087		913	x
Werktuigarm	2014-05	91.500		91.500	91.450		50	x
Verv John deere 6520 (2014)	2014-02	87.500		87.500			87.500	
Trilo veegzuig combinatie	2014-02/10	65.000		65.000			65.000	
Aansluiting N348 Lemelerveld	2014-113	1.830.000	116.924	1.713.076	100.008		1.613.068	
Zuidelijke aansluiting N348	2014-113	810.000		810.000	40.117		769.883	
Vilstersestraat-Deventerweg	2014-113	605.000		605.000	9.214		595.786	
Herinrichting Stationsstraat	2014-113	470.000		470.000	6.649		463.351	
Fietsroute Kanaaldijk	2014-113	130.000		130.000	2.927		127.073	
Planvorming N 340 2013	2013-1	40.000	29.205	10.795	10.795		0	x
Planvorming N 35 2013	2013-1	150.000	765	149.236	0		149.236	x
Planvorming N377 2013	2013-1	10.000	7.063	2.937	2.937		0	x
Rechterensdijk planvorming s/b	2013/120	30.000	30.000	0		0	0	
Rechterensdijk planvorming s/b	2014-106	30.000	8.560	21.440	150		21.290	
Herinr/opw woonomgeving 2012	2012-3	200.000	128.707	71.293	71.293		0	x
GVVP 2012	2014-106	63.113	19.347	43.766	2.650		41.116	
Herontwikkeling Kroonplein	2012-19	1.100.000	10.632	1.089.368	0		1.089.368	
Herinr/op woonomgeving 2013	2013-1	200.000		200.000	200.000		0	x

Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroet bedrag	Uitgegeven tm 2013	Krediet 2014	Uitgegeven in 2014	over schrijding	onder schrijding	Af te sluiten
GVVP 2013	2013-1	100.000		100.000	45.000		55.000	
Parkeerplaatsen Gerner 2013	2013-1	50.000		50.000	66.574	16.574	0	x
Route station-centrum Dalfsen	2013-116	65.000	14.373	50.627	50.627		0	
Route station-centrum Dalfsen	2014-106	900.000		900.000	794.090		105.910	
GVVP 2014	2014-02	100.000		100.000	0		100.000	
Glasvezelproject Dalfsen/Lveld	2013-20	90.000	56.415	33.585	26.213		7.372	x
Glasvezelproject Nieuwleusen	2013-20	96.000		96.000	11.369		84.631	
Glasvezelproject buitengebied	2013-20	182.000		182.000	43.095		138.905	
Onderhoud bruggen duikers 2013	2013-1	36.000	28.077	7.923	7.923		0	x
Renovatie verlichting 2013	2013-114	44.000	0	44.000	27.791		16.209	
Renovatie opeb verlichting DLN	2013-114	166.000	138.573	27.427	27.427		0	x
Opzetstrooier sneeuwpluog 2014	2014-02	39.000		39.000	39.990	990	0	x
De Uitleg: MOP 20 jaar 2013	2013-1	23.190	1.940	21.250	0		21.250	x
Frisse scholen	2010-5	900.000	454.270	445.730	0		445.730	
Cultuurarrangement 2013-2016	13-9/14-106	75.000	7.161	67.839	42.566		25.273	
Sport en bewegen 2013-2016	13-02/14-106	152.000	0	152.000	66.791		85.209	
Kulturhus De Schakel	2011	3.050.000	61.704	2.988.296	5.587		2.982.709	
Herindeling sport Middengebied	2010-33	1.918.000	1.757.413	160.587	20.261		140.326	x
Herinrichting spark Gerner	2011-10	1.169.825	1.055.813	114.012	0		114.012	x
Kunstwerk Gerner Marke	2013-7	55.000	33.973	21.027	21.027		0	x
Cichoreifabriek in Waterfront	2010-15	600.000	8.779	591.221	0		591.221	
Restauratie molen Fakkert	2007-2	867.000	858.023	8.977	8.977		0	x
Restauratie molen Fakkert	2011-19	32.379		32.379	32.379		0	x
Uitv landschapsbeleid 2013	2013-1	32.200	32.200	0	0		0	x
Sanitaire voorz passantenhaven	2013-12	20.000		20.000	20.000		0	x
Uitv groenstructuurplan 2013	2013-1	40.000	22.485	17.515	17.515		0	x
Kulturhusplannen Hoonhorst	11-17/14-106	1.345.000	1.217.613	127.387	35.701	0	91.686	
Kulturhusplannen Trefkoele	13-18/14-106	1.848.000	820.774	1.027.226	504.600		522.626	x
Trefkoele "BTW verlegd	13-18/14-106	5.500.000	1.101.620	4.398.380	3.811.325		587.055	x
Afkoopsommen Trefkoele	2013-18	330.000	250.000	80.000	188.000	108.000	0	x
Grond ivm Rabobank Nwleusen	2014-14	400.000		400.000	400.000		0	x
Pand ivm Rabobank Nwleusen	2014-14	600.000		600.000	600.000		0	x
Installaties ivm Rabobank Nwleusen	2014-14	360.000		360.000	350.000		10.000	x
Renovatie speelplaatsen 2013	2013-1	30.000	9.766	20.234	20.234		0	x
Maatr uitv GRP 2013	2013-1	704.000	289.994	414.006	100.000		314.006	x
Klimaat- duurzaamheid 2012-2013	2009-13	390.000	390.000	0				x
Klimaat- duurzaamheid 2014-2015	14-04/14-19	695.582		695.582	303.111	0	392.471	
Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2011-5	100.000	105.946	-5.946		5.946		x
Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2012-3	140.000	10.241	129.759	25.708		104.050	x
Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2013-1	60.000	329	59.671	0		59.671	x
Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2014-02	100.000	0	100.000	0		100.000	x
Bestemmingsplan Buitengebied	2013-3	250.000	224.531	25.469	9.077		16.392	x
Fietspad Vennenbergweg		175.000	43.909	131.091	0		131.091	x
Gebiedsuitwerking Dalmsholte	2012-3	115.000		205.000			205.000	x
Gebiedsuitwerking Dalmsholte	2013-1	90.000						x
Fietspad Sterrebosweg		65.000	47.406	17.594	17.594	0	0	x
Cofinan subsidieaanvr Leader	div jaren	152.000	9.294	142.706			142.706	x
Gebiedsmakelaardij + Leader	div jaren	92.000	77.995	14.005	11.403	0	2602	x
Ontw landelijk gebied NO-Ov	div jaren	110.000	14.889	95.111	13.212		81.899	x
VROM starterslening	div jaren	1.575.000	1.375.000	200.000	200.000			
Prestatieafspraken wonen			100.258	-100.258	96.901	197.159		
EGEM VVOZ registratie	2009-9	60.000	26.531	33.469	33.469	0	0	x

5.4 ONTWIKKELING VAN DE BEGROTING 2014

	1.000				
	Baten	Lasten	Lasten reserve	Baten reserve	Eindtotaal
Programma 1: Bestuur					
Primaire begroting	-55.315	32.224	2.704	-2.304	-22.691
2014002 Investeringsplan 2014	-21	21	-30	0	-30
2014003 Septembercirculaire 2014 en herfstakkoord	33	0	-33	0	0
2014006 Najaarsnota 2013	0	95	-95	0	0
2014009 Wijziging primaire begroting raad	-100	100	0	0	0
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	-442	182	212	-90	-138
2014011 1e bestuursrapportage	-42	37	-119	0	-124
2014012 Jaarrekening 2013	0	120	-132	-100	-112
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	106	-128	886	0	864
2014017 Septembercirculaire 2014	-60	0	2	0	-58
2014018 Gewijzigde reserve systematiek	0	188	0	-198	-10
2014103 Wijz O&B DT 89 90 en 93 div ziekte	-44	44	0	0	0
2014107 Digitaal subsidieloket	1	0	0	0	1
2014108 Tijdelijke inhuur RO	0	-4	0	0	-4
2014111 Div. wijzigingen ziekte en zwangerschap	-105	108	0	0	3
2014114 Corr.prim.begr. rente reserves	0	0	-147	0	-147
2014116 Div wijz ziekte-zwangerschapsverlof	-46	33	0	0	-13
2014119 Ziekte- en zwangerschapsverlof	-80	93	0	0	13
2014121 Ziekte- en zwangerschapsverlof	-16	16	0	0	0
2014122 Invulling vac gelden W&O voor soza	34	-68	0	0	-34
Totaal Programma 1 na wijziging	-56.097	33.060	3.247	-2.692	-22.481
Programma 2: Openbare Orde/Veiligheid					
2014000 Primaire begroting 2014	-44	2.351	0	0	2.307
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	0	1	0	0	1
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	0	-160	0	0	-160
2014111 Div. wijz. ziekte en zwangerschap	0	-3	0	0	-3
Totaal Programma 2 na wijziging	-44	2.188	0	0	2.144
Programma 3: Beheer Openbare Ruimte					
2014000 Primaire begroting 2014	-105	5.020	0	-349	4.566
2014002 Investeringsplan 2014	0	30	0	0	30
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	0	289	0	-225	64
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	0	-103	0	0	-103
2014016 Aankoop grond Oudleusen	0	100	0	0	100
2014018 Gewijzigde reserve systematiek	0	369	0	-369	0
Totaal Programma 3 na wijziging	-105	5.705	0	-942	4.657
Programma 4: Economische Zaken					
2014000 Primaire begroting 2014	-502	553	0	0	51
2014002 Investeringsplan 2014	-11	11	0	0	0
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	-9	9	0	0	0
Totaal Programma 4 na wijziging	-521	572	0	0	51
Programma 5: Onderwijs					
2014000 Primaire begroting 2014	-52	2.252	0	0	2.199
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	0	8	0	0	8
2014011 1e bestuursrapportage	0	100	0	0	100
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	0	-67	0	0	-67
2014123 Voortijdige schoolverlaters RMC	-8	25	0	0	16
Totaal Programma 5 na wijziging	-61	2.317	0	0	2.257

bedragen x € 1.000

	Baten	Lasten	Lasten reserve	Baten reserve	Eindtotaal
Programma 6: Cultuur/Sport/Recreatie					
2014000 Primaire begroting 2014	-233	3.349	0	-470	2.646
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	0	-6	0	0	-6
2014011 1e bestuursrapportage	0	24	0	0	24
2014014 Aankoop kantoorpand Rabobank	0	105	0	-105	0
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	0	38	0	0	38
2014018 Gewijzigde reservesystematiek	0	147	0	-137	10
2014107 Digitaal subsidieoket	0	-1	0	0	-1
2014112 Reserve tov exploitatie begroting	0	7.670	0	-7.670	0
2014114 Corr prim.begr. rente reserves	0	0	50	0	50
Totaal Programma 6 na wijziging	-233	11.326	50	-8.381	2.762
Programma 7: Soc Voorz Msch Dienstverl					
2014000 Primaire begroting 2014	-5.835	13.891	0	0	8.055
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	-130	-589	781	0	62
2014012 Jaarrekening 2013	0	112	0	0	112
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	-1.179	925	0	-148	-402
2014017 Septembercirculaire 2014	0	58	0	0	58
2014110 Min Soza beschikking 2014 participatiewet	87	-87	0	0	0
2014119 Ziekte- en zwangerschapsverlof	0	-13	0	0	-13
2014122 Invulling vac gelden W&O voor soza	0	34	0	0	34
Totaal Programma 7 na wijziging	-7.057	14.331	781	-148	7.906
Programma 8: Volksgezondheid/Milieu					
2014000 Primaire begroting 2014	-3.739	5.543	744	-1.030	1.518
2014004 Klimaat en duurzaamheid 2014 2015	0	516	0	-516	0
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	0	9	0	0	9
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	0	-204	0	54	-150
2014018 Gewijzigde reservesystematiek	0	290	0	-290	0
2014019 Dubs duurz nieuwbouw	0	180	0	-180	0
2014116 Div wijz ziekte-zwangerschapsverlof	0	13	0	0	13
2014123 Voortijdige schoolverlaters RMC	0	-16	0	0	-16
Totaal Programma 8 na wijziging	-3.739	6.331	744	-1.962	1.374
Programma 9: RO en Volkshuisvesting					
2014000 Primaire begroting 2014	-1.974	3.585	0	-261	1.350
2014002 Investeringsplan 2014	-11	11	0	0	0
2014010 Voorjaarsnota en meicirculaire	-9	9	0	0	0
2014013 Begr wijz 2014 jaarschijf en rente	-8	0	8	0	0
2014015 2e Bestuursrapportage 2014	-20	0	0	0	-20
2014016 Aankoop grond Oudleusen	0	0	0	-100	-100
2014018 Gewijzigde reservesystematiek	0	16	0	-16	0
2014108 Tijdelijke inhuur RO	0	4	0	0	4
2014114 Corr.prim.begr. rente reserves	0	0	97	0	97
Totaal Programma 9 na wijziging	-2.021	3.624	105	-377	1.330

5.5 SPECIFIEKE UITKERINGEN (SISA)

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa d.d. 2 januari 2015																				
INDICATOREN																				
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie													
								Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: : D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: : D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04									
			€ 118.946	€ 0	€ 0	€ 0														
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen											
										Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: : E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: : E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: : E27B / 05						
															1	2012/0024902	€ 31.503	€ 38.504		
															2	2012/0275438	€ 409.695	€ 410.022		
															3	2014/0017271	€ 30.779	€ 10.259		
															4	2014/0023753	€ 2.107	€ 2.107		
															5	2014/0027084	€ 1.463	€ 1.464		
															6	2014/0027262	€ 825	€ 825		
															7	2014/0028577	€ 14.558	€ 15.559		

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling
informatieverstrekking sisa d.d. 2 januari 2015

I N D I C A T O R E N

SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleidw erkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer:</i> G1A / 01	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> : G1A / 02	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> : G1A / 03			
			1 60148 Dalfsen	140,52	8,20			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2014 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet w erk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet w erk en bijstand (WWB)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gew ezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gew ezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> G2 / 01	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> : G2 / 02	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> : G2 / 03	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> G2 / 04	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> : G2 / 05	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> G2 / 06
			€ 2.416.625	€ 33.848	€ 146.642	€ 91	€ 8.051	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet w erk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> G2 / 07	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> : G2 / 08	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> : G2 / 09	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer:</i> G2 / 10		
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja		

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa d.d. 2 januari 2015									
INDICATOREN									
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_ge meente 2014	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreki ng (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekin g (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Indicatornummer: G3 / 01	Indicatornummer : G3 / 02	Indicatornummer : G3 / 03	Indicatornummer: G3 / 04	Indicatornummer : G3 / 05	Indicatornummer: G3 / 06	Indicatornummer: G3 / 06
			€ 29.037	€ 8.370	€ 1.803	€ 80.391	€ 2.542	€ 0	€ 0
SZW	G5	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			Indicatornummer: G3 / 07	Indicatornummer : G3 / 08	Indicatornummer : G3 / 09				
		€ 0	€ 0	Ja					
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen						
			Wet participatiebudget (WPB)	Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering					
			Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/07					
			<i>Aard controle D1</i> Indicatornummer: G5 / 01						
		340							
SZW	G5	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			Indicatornummer: G5 / 02	Indicatornummer : G5 / 03	Indicatornummer : G5 / 04	Indicatornummer: G5 / 05	Indicatornummer : G5 / 06	Indicatornummer: G5 / 07	
		€ 218.125	€ 54.461	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		

